

Foto: Frank Bosvelt

Programmabegroting 2022-2025

Winterswijk

Besluitvorming:

College	28 september 2021
Gemeenteraad	26 en 28 oktober 2021

gemeente Winterswijk

Voorwoord

Beste raadsleden,

De begroting 2022 van de gemeente Winterswijk is de laatste begroting van deze raadsperiode, en daarmee ook de laatste begroting van dit college. Het college werkt onverminderd ambitieus aan de doelstellingen van het coalitieakkoord, aan het afmaken van alles wat we zijn begonnen. Daarnaast laat deze begroting voldoende financiële ruimte voor een nieuw college en een nieuwe raad om straks - na de verkiezingen van maart 2022 - nieuwe accenten te leggen. Ambities waarmaken en 'niet over ons graf regeren' zijn twee belangrijke kenmerken van deze begroting.

Afmaken wat we begonnen zijn
In juni hebben we de Kadernota 'Investeren in de Winterswijkse samenleving' gepresenteerd. Met deze begroting investeren we daadwerkelijk in de Winterswijkse samenleving. Daarmee realiseren we ambities uit het coalitieakkoord, zoals WoooW, huisvesting van de scholen, goede en betaalbare zorg, bedrijventerreinen, woningen, de ontwikkeling van ons centrum, duurzaamheid en een adequate werkomgeving voor onze medewerkers. Dat we in staat zijn om ambities waar te maken bleek ook op 9 september 2021 toen we de mooie Green Leaf Award 2022 wonnen. Ook de maatregelen uit het Crisis- en herstelplan 2.0, om de Winterswijkse samenleving tijdens en na COVID-19 weer 'op gang te helpen', hebben we in deze begroting vertaald.

Ruimte laten voor na de verkiezingen
Waar de Kadernota nog geen sluitend meerjarenperspectief had, heeft deze begroting dat wel. Structureel hebben we de komende vier jaar overschotten. Incidenteel maken we, conform het eerdere raadsbesluit, gebruik van maximaal € 10 miljoen uit de algemene reserve. Er zijn nog onzekerheden over de extra gelden in de algemene uitkering en de herverdeling van diezelfde algemene uitkering. De begroting die wij presenteren, biedt ook een nieuw bestuur na de verkiezingen voldoende ruimte voor nieuwe ambities.

Keuzes
We ontkomen er niet aan om een aantal keuzes te maken. Daarbij hebben we goed geluisterd naar de opvattingen van de raad, over de onderwerpen die in de Kadernota zijn voorgelegd. Mede op basis van het afwegingskader, hebben we dit verwerkt in deze begroting. Dat zijn niet altijd makkelijke keuzes, maar wel noodzakelijke om een balans te vinden tussen ambities en de beschikbare middelen.

Geloof in de kracht van Winterswijk
Wij geloven in de kracht van Winterswijk én in de kracht van de Winterswijkers. Dat schreven we een jaar geleden in de vorige begroting en daar geloven we nog steeds in. Het afgelopen jaar heeft ons duidelijk gemaakt dat we daar ook echt in kunnen en mogen geloven. Winterswijkers leveren stevige bijdragen aan onze opgaven. Winterswijk en de Winterswijkers zijn tijdens COVID-19 veerkrachtig gebleken, met een sociaal hart en oog voor diegenen die het nu moeilijk hebben. Winterswijk wordt elke dag een beetje mooier!

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Winterswijk

Inhoudsopgave

Leeswijzer 5

De financiële positie van de gemeente Winterswijk in meerjarenperspectief 6

Programma's 10

Programma 1 Sociaal krachtig Winterswijk 11

1.1 Volksgezondheid 12

1.2 Maatschappelijke ondersteuning 14

1.3 Jeugd 17

Financiële onderbouwing programma 1 19

Programma 2 Meedoen in Winterswijk 20

2.1b Cultuur en ontspanning (sport) 23

2.2 Inkomen en participatie 25

2.4 Economie 29

Financiële onderbouwing programma 2 32

Programma 3 Werkend Winterswijk 35

3.1 Infrastructuur en gebiedsontwikkeling 36

3.2 Riolering en reiniging 42

Financiële onderbouwing programma 3 44

Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk 48

4.1 Bestuur - algemene ondersteuning 49

4.2 Openbare orde en veiligheid 52

4.3a Lobby, grensoverschrijdende samenwerking en citymarketing 55

4.3b Overige middelen 59

Financiële onderbouwing programma 4 60

Opgaven 64

Opgave: 'Iedereen doet mee' 64

Opgave: Centrum 67

Opgave: Duurzaamheid 70

Paragrafen 72

Paragraaf A: Lokale heffingen 73

Paragraaf B: Weerstandsvermogen en risicobeheersing 82

Paragraaf C: Onderhoud kapitaalgoederen 89

Paragraaf D: Financiering 95

Paragraaf E: Bedrijfsvoering 99

Paragraaf F: Verbonden partijen 104

Paragraaf G: Grondbeleid 117

Paragraaf H: Algemene middelen 125

Bijlagen 126
Bijlage 1 Keuzes Kadernota 127
Bijlage 2 Financiële (kern)gegevens 130
Bijlage 3 Reserves en Voorzieningen 139
Bijlage 4 Investeringen 141
Bijlage 5 Kerncijfers Gemeente Winterswijk 145
Bijlage 6 Beleids- en prestatie indicatoren per programma 153
Bijlage 7 Baten en Lasten per taakveld 162
Lijst met afkortingen 164

Leeswijzer

De programmabegroting bevat de volgende onderdelen:
- Programma's
- Opgaven
- Paragrafen
- Bijlagen

1. Programma's
Onze begroting kent vier programma's en ieder programma is onderverdeeld in een aantal beleidsvelden. Per beleidsveld lichten we het volgende toe:

- *AMBITIE*

De stip op de horizon die we nastreven.

- *STRATEGISCHE DOELEN*

De doelstelling die we nastreven om de ambitie waar te maken.

- *HOE TE BEREIKEN?*

De wijze waarop we de strategische doelen willen bereiken.

- *INDICATOREN*

Met indicatoren kunnen we meten of we het strategische doel bereiken. De geschikte data zijn echter nog niet altijd voorhanden. Daarom willen we het gebruik van indicatoren volgend jaar doorontwikkelen.

- *ACTIVITEITEN 2022*

De activiteiten die we aankomend jaar willen ondernemen of vervolgen om de strategische doelen te bereiken.

- *TOELICHTING OP ACTIVITEITEN*

Sommige activiteiten lichten we nader toe.

Elk programma sluit af met een financiële onderbouwing.
In het overzicht van baten en lasten lichten we per beleidsveld de verschillen (boven de € 50.000) toe ten opzichte van de begroting 2021. Dit doen we ook bij investeringen boven de € 100.000. Door afronding kunnen er minimale verschillen voorkomen in de totalen.

2. Opgaven
In dit hoofdstuk schrijven we over de opgaven 'Winterswijk Iedereen doet mee', Centrum en Duurzaamheid. Dit doen we op dezelfde manier als bij de beleidsvelden.

3. Paragrafen
In de paragrafen beschrijven we onderwerpen die op meerdere programma's betrekking hebben. Het gaat dan vaak om meerjarig regulier werk.

4. Bijlagen
Tot slot hebben we een aantal (verplichte) bijlagen toegevoegd. Deze bevatten verdere (financiële) detaillering en achtergrondinformatie.

De financiële positie van de gemeente Winterswijk in meerjarenperspectief

Samenvatting
In dit hoofdstuk brengen we onze financiële positie voor de jaren 2022 tot en met 2025 in beeld. Dat doen we aan de hand van de hoofdlijnen van ons financieel begrotingsbeleid. Ook benoemen we een aantal aandachtspunten bij het meerjarenperspectief.

De komende vier jaar zijn de structurele lasten en baten in evenwicht.
We voldoen daarmee aan de voorschriften en verwachten een positief oordeel van de provincie.

We concluderen dat we een goede financiële positie hebben.
De structurele lasten en baten laten de komende vier jaar overschotten zien. Die overschotten compenseren de tekorten die er zijn op de incidentele lasten. Alleen in het eerste jaar resteert een tekort van incidentele aard. Ons voorstel is om daarvoor onze algemene reserve aan te spreken. Dat is in lijn met het raadsbesluit bij de Kadernota om maximaal € 10 miljoen in te zetten voor incidentele uitgaven.

We beschikken over een robuust eigen vermogen.
Onze algemene reserve van ruim € 48 miljoen[1] ligt boven het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten. We staan voor een aantal investeringen in de Winterswijkse samenleving. Met deze begroting stellen we voor om een deel van de algemene reserve in te zetten voor die investeringen.

Hoofdlijnen financieel begrotingsbeleid
Wij hanteren de volgende uitgangspunten voor de financiën in de begroting:

A. Een structureel sluitende meerjarenbegroting.
B. Voldoende weerstandsvermogen.
C. Volgen van de ontwikkeling van de financiële kengetallen.

A. Een structureel sluitende meerjarenbegroting
Structureel sluitend wil zeggen dat we ervoor zorgen dat langjarige lasten worden gedekt door langjarige baten. Dat is ook het belangrijkste toetsingscriterium van de provincie als toezichthouder.

Daarnaast ramen we in de begroting ook incidentele lasten en baten. Die ramen we voor drie jaar of korter. Het totaal van de structurele en incidentele lasten minus de structurele en incidentele baten, leidt tot het totale resultaat van de gemeentebegroting.
Begrotingsoverschotten voegen we toe, begrotingstekorten onttrekken we aan de algemene reserve.

Het begrotingsresultaat 2022-2025
De begroting 2022 is gebaseerd op de ontwikkelingen in de circulaires van het Rijk over de algemene uitkering tot en met mei 2021. Ook zijn effecten uit de Bestuursrapportage en 1e financiële prognose 2021 verwerkt. Overige ontwikkelingen die verwerkt zijn, komen aan de orde bij de programma's in het vervolg van deze begroting.

[1] Stand 1-1-2021 na bestemming resultaat 2020

Het begrotingsresultaat 2022-2025 ziet er als volgt uit: *Bedragen x € 1.000*

Bedragen *€ 1.000	2022	2023	2024	2025
Structureel	1.873	944	703	982
Incidenteel	-3.878	-2.275	-452	-322
Saldo baten en lasten voor mutaties in reserves	**-2.005**	**-1.331**	**251**	**660**
Structureel	140	143	150	159
Incidenteel	1426	1439	14	13
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**1.566**	**1.582**	**164**	**172**
Structureel resultaat	2.013	1.087	853	1.141
Incidenteel resultaat	-2.452	-836	-438	-309
Begrotingsresultaat na mutaties in reserves	**-439**	**251**	**415**	**832**

In de periode 2020-2023 onttrekken we maximaal € 10 miljoen aan de algemene reserve
De raad heeft dit met de kadernota 2019 vastgesteld, om zo incidentele uitgaven te dekken.
Na de 1e prognose 2021 is hiervan € 7.474.000 ingezet voor 2020 en 2021. Dit is inclusief de budgetten voor uitvoering van het Taskforceplan 100% Winterswijk 'Van Herstel naar Beter', van € 3 miljoen. Deze konden we niet voorzien toen het maximum van de onttrekking op € 10 miljoen werd gesteld.

Bovenstaand perspectief laat voor 2022 een tekort van € 439.000 zien, dat veroorzaakt wordt door incidentele lasten. In lijn met het raadsbesluit over de kadernota 2019 stellen we u voor dit tekort aan de algemene reserve te onttrekken.

Onttrekkingen aan de algemene reserve
Naast het voorstel om het verwachte tekort voor 2022 te onttrekken aan de algemene reserve, is in deze begroting een aantal onttrekkingen aan de algemene reserve verwerkt:

Crisis- en herstelplan 2.0	€ 450.000	2022
Afdekken kleiput	€ 462.000	2022
Strategische personeelsplanning	€ 400.000	2022
Voorlopige raming tekort grondexploitatie WoooW	€ 1.400.000	2023

Daarnaast stellen we voor om een bestemmingsreserve Integraal huisvestingsplan Onderwijs (IHP) te vormen en daaraan € 11 miljoen uit de algemene reserve toe te voegen. Dit is in lijn met de Kadernota 2022.
Een toelichting op de verschillende onderwerpen staat in het vervolg van deze begroting bij de programma's.

B. Voldoende weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen moet tenminste toereikend zijn om de financiële risico's op te vangen. Wij verwachten dat onze algemene reserve eind 2022 € 34,2 miljoen bedraagt.

Het totaal benodigde weerstandsvermogen stellen we vast op € 3,7 miljoen
We kunnen daarmee concluderen dat ons vermogen voldoende is om de risico's af te dekken.
In paragraaf B, 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing', leest u de toelichting.

C. Ontwikkeling van de financiële kengetallen

Wij verwachten de volgende ontwikkeling van de kengetallen in de komende jaren:

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
	jaarrekening	begroting	begroting	begroting	begroting	begroting
1. Netto schuldquote	69,80%	76,50%	85,30%	89,70%	93,90%	100,90%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	63,40%	70,40%	79,00%	83,40%	87,60%	94,60%
3. Solvabiliteit	37,60%	34,20%	32,10%	31,40%	30,70%	29,80%
4. Structurele exploitatieruimte	1,49%	2,03%	2,06%	1,16%	0,91%	0,89%
5. Grondexploitatie	7,30%	7,70%	2,70%	2,80%	2,90%	2,90%
6. Belastingcapaciteit	102,00%	102,00%	102,00%	102,00%	102,00%	102,00%

Ontwikkeling: ons eigen vermogen daalt en het vreemde vermogen stijgt

De ontwikkeling van de kengetallen laat zien, dat ons eigen vermogen de komende jaren afneemt en het vreemde vermogen stijgt. Dit is het gevolg van investeringsplannen die we voor onze gemeente hebben, en ons voorstel om de algemene reserve daarvoor in te zetten. Daarvoor trekken we (langlopende) geldleningen aan. In de kengetallen vertaalt zich dat in een oplopende schuldquote en afnemende solvabiliteit. Het college vindt deze ontwikkeling van de cijfers acceptabel.

Aandachtspunten bij het financieel meerjarenperspectief

Risico's die onze gemeente loopt brengen wij in kaart. We kwantificeren ze in paragraaf B: 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'. Daarnaast spelen er zaken die niet voldoen aan de definitie van een risico, of die extra aandacht verdienen. Die benoemen we hier. Het zijn onderwerpen die op korte of langere termijn onze financiële positie (kunnen) beïnvloeden.

COVID-19 en het Crisis- en herstelplan 2.0

Het Crisis- en herstelplan 2.0 is behandeld als onderdeel van de Kadernota 2022. In dat plan is een scala aan maatregelen beschreven, waaruit wij een selectie hebben gemaakt. De volgende maatregelen hebben een financieel effect in 2022:

- Stimuleringsmaatregelen die zowel de landbouw, als de natuur ten goede komen € 50.000
- De crisisbijdrage sport schrappen voor 2022 € 75.000
- Uitvoeren van een cadeaubonnenactie voor 100% Winterswijk € 50.000
- Verlagen lokale lasten, zoals ook in 2021 is gedaan (denk aan marktgelden, precariobelasting terrassen en reclamebelasting) € 250.000
- Overige € 25.000

Compensatie van gestegen kosten jeugdzorg

Gemeenten kunnen compensatie tegemoetzien voor de sinds 2015 stijgende kosten voor jeugdzorg. Voor 2022 staat de omvang van dat bedrag vast (€ 2,2 miljoen). Voor de jaren daarna hebben wij een indicatie ontvangen. Daaraan verbonden is een Hervormingsagenda jeugd. Deze agenda omvat afspraken over maatregelen die passen binnen het huidige stelsel, als een voorbereiding op de aanpassing van wet- en regelgeving voor jeugdzorg.

Omdat de exacte hoogte van het bedrag onzeker is en definitieve besluitvorming over zowel het geld als de agenda wordt overgelaten aan een nieuw kabinet, hebben het ministerie van BZK, VNG en de toezichthouders afgesproken, dat gemeenten 75% van de indicatieve bedragen mogen verwerken in hun begroting.

Wij hopen met de Meicirculaire 2022 uitsluitsel te krijgen over de bedragen.

Financiële beheersbaarheid sociaal domein
We hebben een aantal maatregelen genomen om het sociaal domein betaalbaar te houden. We werken aan een eigen hervormingsagenda met daarin maatregelen om duurdere geïndiceerde zorg zo lang mogelijk te voorkomen. Zo transformeren we Wmo-begeleiding naar een algemene voorziening voor arbeidsmatige dagbesteding en gaan we meer gebruik maken van onze inloopvoorzieningen.
We gaan de zorg regionaal inkopen middels de lumpsum financiering en verwachten hiermee de stijging van de budgetten te kunnen ombuigen in een daling. Echter, in verband met ingediende klachten door zorgaanbieders is er door de gemeenten een pas op de plaats gemaakt in de procedure. Dit zal invloed hebben op de planning van de aanbesteding en dus op het begrote resultaat van de inkoop.
Daartegenover zijn er lopende en nieuwe ontwikkelingen, die mogelijk juist druk zetten op de kosten. Denk aan het abonnementstarief voor huishoudelijke hulp en de invoering van pgb 2.0.
Deze ontwikkelingen hebben we zo goed mogelijk financieel vertaald in onze begroting, maar vanwege hun open eindekarakter zijn ze lastig te beïnvloeden en te begroten.

Herverdeling gemeentefonds
Inmiddels wordt er al geruime tijd gewerkt aan een herverdeling van het gemeentefonds. Zowel het Rijk als gemeenten hebben namelijk behoefte aan een betere verdeling, die meer recht doet aan de (kosten)structuur, de lasten en de inkomstenmogelijkheden van gemeenten.
De eerste modellen van de herverdeling in het voorjaar van 2020 zagen er bepaald niet goed uit voor onze gemeente. Daarop hebben wij in de begroting 2021 rekening gehouden met een teruglopende algemene uitkering van € 50 per inwoner in 2025.
Hoe anders zien de modellen er een jaar later uit. Het herziene verdeelmodel laat voor Winterswijk positieve cijfers zien. Deze hebben we echter niet verwerkt in onze begroting vanwege de grote onzekerheid van de uiteindelijke uitkomst.
Het wachten is nu op een nieuw kabinet dat het besluit over de herverdeling moet nemen. De planning is dat in de Meicirculaire 2022 de definitieve uitkomsten worden gepubliceerd, waarna het nieuwe model op 1 januari 2023 ingaat.

Integraal huisvestingsplan (IHP) Onderwijs
Het IHP geeft aan hoe we, voor het basis- en voortgezet onderwijs in Winterswijk, de komende jaren gefaseerd de kwaliteit in onderwijs en adequate huisvesting realiseren.
Uit het IHP vloeit een aantal forse investeringen voort, die op termijn leiden tot een jaarlijkse last van € 1 miljoen. Om geleidelijk te kunnen groeien naar die structurele lasten, stellen we met deze begroting voor om een bestemmingsreserve te vormen van € 11 miljoen. Hieraan onttrekken we de komende jaren steeds bedragen die de last voor onze begroting dempen. De druk op onze begroting wordt daarmee geleidelijk groter.
Met de provincie Gelderland maken wij een zogenaamde maatwerkafspraak. Dat houdt in dat de provincie deze werkwijze bevestigt in de brief met haar oordeel over onze begroting 2022.
Mocht de herverdeling van het gemeentefonds, waarover wij hiervoor schreven, inderdaad zeer positief uitpakken voor onze gemeente, dan biedt dat kansen om versneld te kunnen groeien naar de lasten van de investeringen in de (nieuwe) gebouwen.

Programma’s

Foto: R. Hudepohl

Programma 1 Sociaal krachtig Winterswijk

Volksgezondheid, maatschappelijke ondersteuning en jeugd
In het programma Sociaal krachtig Winterswijk geven we een toelichting op de beleidsvelden volksgezondheid, maatschappelijke ondersteuning en jeugd.

Iedereen kan meedoen!
Gezondheid en vitaliteit zijn de kernwoorden van onze ambitie. In Winterswijk kan iedereen, van jong tot oud, meedoen. We bieden daarbij ondersteuning aan degenen die dat zelf niet zo goed kunnen. Ieder kind moet gelijke kansen krijgen; alle kinderen moeten veilig, gezond en kansrijk in Winterswijk kunnen opgroeien.

Aan de ambitie van dit programma is de opgave 'Iedereen doet mee' gekoppeld. Een prachtige, integrale manier om samen met ervaringsdeskundigen te werken aan het wegnemen van fysieke en niet fysieke drempels, zodat iedereen gelijke kansen krijgt om mee te doen in de samenleving. Deze opgave lichten we in het hoofdstuk Opgaven verder toe.

Beschikbare en betaalbare zorg
We realiseren zorg van kwaliteit. Deze maken we meetbaar en zichtbaar door klanttevredenheidsonderzoeken en de GGD-monitor. We zorgen voor beschikbare en betaalbare zorg, waarbij we de begrote budgetten niet overschrijden. Op deelgebieden nemen we maatregelen om de zorgkosten beheersbaar te houden.

Aandacht voor samenwerking en behoud van voorzieningen
We voeren inhoudelijke activiteiten uit zoals preventie, maar we maken ook gebruik van zorginkoop en kwaliteits- en normenkaders. We werken samen met partners in de zorg en welzijn. Uitgangspunten zijn de kwaliteit en betaalbaarheid, maar ook het in stand houden van het voorzieningenniveau.

1.1 Volksgezondheid

1. AMBITIE

We zien vitale inwoners, die gezond en gelukkig zijn. Iedereen doet mee.

Relevante documenten
- Beleidsplan sociaal domein 'Meedoen in Winterswijk'.
- Regionaal preventieakkoord 'Gezondheid en Geluk voorop in de Achterhoek'.
- Regionale nota gezondheid 'Samen langer gelukkig en gezond leven in de Achterhoek'.

2. STRATEGISCHE DOELEN

A. Wij zorgen voor preventieactiviteiten om ziekte te voorkomen en om een gezonde levensstijl te bevorderen.
B. We behouden voorzieningen voor zorg en welzijn in de regio.

3. HOE TE BEREIKEN

- We voeren het regionaal preventieakkoord uit; we stimuleren, faciliteren en organiseren inkoop van preventie en programma's.
- We zorgen voor de samenhang tussen gezondheid, milieu, veiligheid, ruimtelijke ordening en leefomgeving. Dit doen we door een bijdrage te leveren aan de implementatie van de Omgevingswet.
- We leggen verbindingen tussen partijen (netwerk ketenaanpak).
- We leveren een bijdrage aan scenario-ontwikkeling voor (medische) zorg en werken aan het realiseren van zorg op de juiste plek.

4. INDICATOREN

Demping van de stijging van het aantal chronisch zieken (bron: CBS).
Hoe ervaren inwoners hun gezondheid? Wat is de kwaliteit van het leven van inwoners (bron: GGD)

5. ACTIVITEITEN 2022

	Activiteit	**Portefeuillehouder**
A1	Participatie regionaal preventieakkoord	Schepers-Janssen
A2	Inzetten gecombineerde leefstijlinterventies	Schepers-Janssen
A3	Monitoring overlast hout stoken	Schepers-Janssen

6. TOELICHTING OP ACTIVITEITEN

A1. Participatie regionaal preventieakkoord
We gaan door met de uitvoering van het in juli 2020 ondertekende Regionaal preventieakkoord Achterhoek (2020-2030). Speerpunten zijn: bewegen, Achterhoek Rookvrij, minder overmatig alcoholgebruik, middelengebruik bespreekbaar maken, gezonde keuzes voeding, 'Iedereen doet mee' en de basis op orde. Bij deze speerpunten horen activiteiten en campagnes die dit alles onder de aandacht brengen van onze inwoners. Voorbeelden zijn voorlichting op scholen over middelengebruik en programma's over valpreventie.

A2. Inzetten gecombineerde leefstijlinterventie
Werken aan een gezonde levensstijl is een middel om, naast een beter leven, duurdere zorg te voorkomen. Daarom blijven we zorgen voor gemeentelijke voorzieningen op het gebied van sport en bewegen. Zie ook het beleidsveld 2.1b Cultuur en ontspanning (sport). Verder zorgen we voor ondersteunende programma's van eerstelijns zorgaanbieders. We hebben met Menzis een overeenkomst gesloten voor de gecombineerde leefstijlinterventie. Daarbij hebben we afgesproken om mensen met een laag inkomen te ondersteunen bij het verbeteren van hun gezondheidsperspectief.
Ook zetten we als gemeente onze beweegmakelaars en buurtsportcoaches in om mensen in beweging te krijgen.

A3. Monitoring overlast hout stoken
We publiceren diverse keren per jaar via het Gemeentenieuws, de gemeentelijke website en Facebook over de negatieve gezondheidseffecten van hout stoken.

1.2 Maatschappelijke ondersteuning

1. AMBITIE

In Winterswijk kan iedereen, van jong tot oud, meedoen. We ondersteunen inwoners voor wie eigen regie niet mogelijk is.

Relevante documenten

- Beleidsplan Wmo & Jeugd 'Meedoen in Winterswijk'
- Integrale verordening sociaal domein
- Inkoopdocumenten sociaal domein
- 'Samen aan het stuur' (integrale samenwerking sociaal domein)
- Verdiepend onderzoek sociaal domein Winterswijk (Bureau HHM)
- Beoordelingskader wonen met zorg 2020-2023
- Hervormingsagenda sociaal domein

2. STRATEGISCHE DOELEN

A. Onze voorzieningen zijn toegankelijk en laagdrempelig.
B. Ondersteuning is beschikbaar en de kwaliteit en betaalbaarheid ervan zijn gegarandeerd.
C. Iedereen kan meedoen in onze drempelvrije gemeente. Zie hiervoor het hoofdstuk Opgaven.

3. HOE TE BEREIKEN

- We realiseren de beschikbaarheid van zorg door regionale inkoop.
- We brengen de ondersteuningsvraag van inwoners in beeld en stellen waar nodig maatwerkvoorzieningen beschikbaar.
- We onderhouden ons netwerk en stimuleren ketensamenwerking.
- We vergroten de bekendheid van de Post (frontoffice).

4. INDICATOREN

- Stabilisatie en waar mogelijk een daling van het aantal cliënten met een maatwerkondersteuning.
- Binnen vier jaar maakt 50 tot 60% van de huidige Wmo-begeleidingsgroep gebruik van arbeidsmatige dagvoorziening van Werkbaan Oost. Het gaat hierbij om niet-pensioengerechtigde en niet-leerplichtige klanten.

5. ACTIVITEITEN 2022

	Activiteit	**Portefeuillehouder**
A1	Nieuw concept mantelzorgondersteuning	Schepers-Janssen
B1	Verbeteren van juridische kwaliteit	Schepers-Janssen
Implementatie wijzigingen sociaal domein 2022:		
B2	Invoering nieuwe inkoop sociaal domein	Schepers-Janssen
B3	Realisatie overgang beschermd wonen	Schepers-Janssen
B4	Implementatie pgb 2.0	Schepers-Janssen
Hervormingsagenda sociaal domein met de volgende punten:		
B5	Integrale intake sociaal domein naar aanleiding van 'Samen aan het stuur' en de nieuwe inkoop van Wmo- en jeugdhulp	Schepers-Janssen
B6	Monitoring en dashboard inrichten	Schepers-Janssen
Maatregelen om zorg betaalbaar te houden:		
B7	Transformatie Wmo, groepsbegeleiding naar arbeidsmatige dagbesteding en door ontwikkelen inloopvoorzieningen	Schepers-Janssen/ Tannemaat

6. TOELICHTING OP ACTIVITEITEN

A1. Nieuw concept mantelzorgondersteuning
Vanaf 1 oktober 2021 biedt het sociaal team van De Post mantelzorgondersteuning. De Post biedt individuele ondersteuning, collectieve activiteiten voor mantelzorgers organiseren we samen met omliggende gemeenten. In het tweede kwartaal van 2022 evalueren we deze nieuwe werkwijze en sturen we zo nodig bij.

B1. Verbeteren van juridische kwaliteit
Met de invoering van de Verordening sociaal domein is het makkelijker om waar nodig maatwerk te leveren, en meer integraal te werken volgens de bedoelingen van de wetten (Wmo, Jeugdwet, Participatiewet en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening). Om de kwaliteit verder te verbeteren, schaffen we een abonnement aan op juridische ondersteuning. De hiermee gemoeide kosten bedragen structureel € 50.000.

Implementatie wijzigingen sociaal domein 2022
In 2022 voeren we verschillende wijzigingen door, zoals de inkoop sociaal domein, de overgang van beschermd wonen en de invoering van pgb 2.0. Dit vraagt om extra inspanning van de uitvoering, wat wordt toegelicht onder de punten B2 tot en met B4.

B2 Invoering nieuwe inkoop sociaal domein
Met de nieuwe inkoop sluiten we met minder aanbieders een contract af. Dit betekent dat we een deel van onze cliënten onderbrengen bij een andere aanbieder. Dat vraagt om een goede afstemming met cliënten en aanbieders. Daarnaast vraagt de nieuwe inkoop om een andere manier van indiceren.
De verwachting is dat de nieuwe inkoop een besparing oplevert van € 200.000 op Wmo-begeleiding. De ontwikkelingen op de lopende aanbestedingsprocedure kunnen invloed hebben op deze prognoses (zie ook de paragraaf weerstandsvermogen).

B3 Overgang beschermd wonen
Vanaf 2022 verschuiven taken van centrumgemeente Doetinchem naar lokale gemeenten. Er is sprake van een geleidelijke overgang van cliënten en budgetten. De centrumgemeente blijft verantwoordelijk voor bestaande cliënten. Nieuwe cliënten vallen vanaf 2022 onder de verantwoordelijkheid van lokale gemeenten. De overgang van budgetten vindt vanaf 2023 geleidelijk plaats. Deze nieuwe cliëntengroep vraagt extra expertise van consulenten op het gebied van ggz.

B4 Implementatie invoering pgb 2.0
Met een persoonsgebonden budget (pgb) kopen cliënten zelf zorg in, waaronder hulp bij het huishouden. Cliënten kopen dit nu veelal in bij Alfasense. Landelijk is ingezet op een optimalisatie van het pgb-proces (pgb 2.0), om het gebruik van een pgb zo eenvoudig mogelijk te maken. Met de invoering van het nieuwe systeem, kan Alfasense de huidige dienstverlening niet meer voortzetten. Daarom moeten we opnieuw onderzoeken of cliënten zelf budgetvaardig zijn. De verwachting is dat niet alle cliënten budgetvaardig zijn en daarom over moeten stappen naar zorg in natura, met hogere tarieven. Hierdoor stijgen de kosten naar verwachting structureel met € 150.000.

Hervormingsagenda sociaal domein
In 2020/2021 is onderzoek uitgevoerd naar de inrichting van het sociaal domein. Naar aanleiding van deze onderzoeken is een hervormingsagenda opgesteld. In deze hervormingsagenda formuleren wij een aantal verbeterpunten voor het sociaal domein. Dit zijn onder andere intake, monitoring, arbeidsmatige dagbesteding en inloopvoorzieningen, die hieronder worden toegelicht.

B5 Intake sociaal domein
We werken volgens de methode ‘Samen aan het stuur’. Dat betekent dat we een brede, integrale intake doen, waarbij over de domeinen heen wordt gekeken wat de inwoner en zijn gezin nodig hebben. Daarnaast treden de nieuwe contracten met de zorgaanbieders vanaf 2022 in werking. Dat vraagt een andere manier van indiceren: de consulenten bepalen samen met de cliënt wat het resultaat moet zijn. De zorgaanbieder krijgt de ruimte om samen met de cliënt te bepalen hoe dat het beste bereikt kan worden. Van de inwoner verwachten we dat hij eerst nagaat welke mogelijkheden hij zelf heeft om zijn probleem op te lossen. Verder vragen we de inwoner mee te werken aan de oplossing van zijn probleem, zodat de hulp van de gemeente tot een minimum beperkt wordt. Door deze integrale intake pakken we problemen van onze inwoners, op diverse levensgebieden en in hun onderlinge samenhang, aan. Daarmee werken we aan het uitgangspunt één gezin, één plan.

B6 Monitoring en dashboard
Er is behoefte aan goede monitoring en een overzichtelijk dashboard, om beleid te evalueren en ter bespreking met de raad.
In 2022 verbeteren we het dashboard voor het sociaal domein.

B7 Maatregelen om de zorg betaalbaar te houden; Wmo-groepsbegeleiding transformeren naar arbeidsmatige dagbesteding en ontwikkelen inloopvoorzieningen
Door de integrale intake pakken we problemen van inwoners op diverse levensgebieden in onderlinge samenhang aan. Ook willen we dat cliënten meer participeren. Daarom werken we, samen met Werkbaan Oost/SDOA (uitvoeringsorganisatie voor werk en inkomen), toe naar een arbeidsmatige dagbesteding voor cliënten die niet meer leerplichtig zijn en de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt. De besparing ontstaat dan door een wijziging van individuele trajecten naar een collectieve voorziening, die goedkoper is.

Met de overgang van taken en budgetten vanuit de centrumgemeente naar lokale gemeenten, realiseren we met partners lokale inloopvoorzieningen voor verschillende doelgroepen. Een inloopvoorziening is een plek waar inwoners zonder indicatie terecht kunnen voor activiteiten. Een inloopvoorziening gaat vooraf aan een Wmo-maatwerkvoorziening. Een voorbeeld hiervan is de voorziening van Hierzorg. Deze wordt nu nog gefinancierd uit centrumgemeentemiddelen.

1.3 Jeugd

1. AMBITIE

Gelijke kansen voor ieder kind. Alle kinderen moeten veilig, gezond en kansrijk in Winterswijk kunnen opgroeien.

Relevante documenten
- Beleidsplan sociaal domein 'Meedoen in Winterswijk'
- Integrale verordening sociaal domein
- 'Samen aan het stuur' (integrale samenwerking sociaal domein)
- Rekenkameronderzoek Voor de toekomst
- Verdiepend onderzoek sociaal domein Winterswijk (Bureau HHM)

2. STRATEGISCHE DOELEN

A. Waar jeugd en ouders/verzorgers het zelf niet kunnen, bieden we hulp en ondersteuning op het gebied van zorg en opvoeding.
B. Zorg blijft beschikbaar; betaalbaarheid en kwaliteit zijn gegarandeerd.

3. HOE TE BEREIKEN

- Ondersteuningsteam Oost Achterhoek en het Preventie Platform Jeugd bieden opvoedondersteuning/preventie.
- We versterken de samenwerking met huisartsen door hen te ondersteunen in de zorg voor jeugdigen. Zo voorkomen we de inzet van specialistische zorg.
- We voeren regie bij complexe casussen van kinderen met een beperking.
- We kopen regionaal de juiste zorg voor onze jeugd in tegen een reële prijs.
- We handelen aanvragen binnen de termijnen correct en doelmatig af.
- We zorgen voor een goed georganiseerde en goed functionerende jeugdzorg.

4. INDICATOREN

– De instroom in de tweedelijnszorg stabiliseert in 2022.

5. ACTIVITEITEN 2022

	Activiteit	**Portefeuillehouder**
	Implementatie hervormingsagenda sociaal domein met betrekking tot jeugd:	Schepers-Janssen
A1	Instroom van cliënten naar tweedelijnszorg beperken door inzet op de praktijkondersteuner (POH) jeugd voor huisartsen, meer collectieve voorzieningen en preventie	Schepers-Janssen
A2	Integrale intake sociaal domein naar aanleiding van 'Samen aan het stuur'	Schepers-Janssen
A3	Nieuwe inkoop van Wmo- en jeugdhulp	Schepers-Janssen
A4	Monitoring en dashboard inrichten	Schepers-Janssen

6. TOELICHTING OP ACTIVITEITEN

Hervormingsagenda sociaal domein, onderdeel jeugd
Naar aanleiding van een verdiepend onderzoek naar het sociaal domein en het rekenkameronderzoek naar de inrichting van de jeugdhulp, is een hervormingsagenda opgesteld. Hierin is ook een aantal landelijke ontwikkelingen meegenomen. De verbeterpunten worden hieronder genoemd.

A1 Instroom via externe verwijzers beperken en doorstroom en uitstroom stimuleren
Om de instroom naar jeugdhulp te beperken, richten we ons met name op samenwerking met verwijzers (zoals huisartsen en gecertificeerde instellingen). Zij bepalen een aanzienlijk deel van de instroom. We maken afspraken met hen over het verwijzen naar gecontracteerde aanbieders en stimuleren de inzet van een POH-jeugd bij huisartsen. Daarnaast zoeken we naar mogelijkheden om jeugdhulp via collectieve voorzieningen meer in groepsverband aan te bieden. Ook blijven we inzetten op preventie, bijvoorbeeld door de activiteiten van het Preventie Platform Jeugd.

A2 Integrale intake sociaal domein
We werken volgens de methode 'Samen aan het stuur'. Dat betekent dat we een brede, integrale intake doen, waarbij we binnen het sociaal domein kijken wat de inwoner en zijn gezin nodig hebben en wat ze willen bereiken. Op termijn moet dit leiden tot een snellere uitstroom of afschaling van zorg.

A3 Nieuwe inkoop jeugdhulp
Wij verwachten dat de nieuwe contracten per 1 januari 2022 met de zorgaanbieders in werking treden. Echter, zoals in het hoofdstuk *Financiële positie* is aangegeven, kunnen de ontwikkelingen in het inkoopproces invloed hebben op de ingangsdatum van de contracten.
De nieuwe inkoop vraagt een andere manier van indiceren: de consulenten bepalen samen met de cliënt wat het resultaat moet zijn. De zorgaanbieder krijgt de ruimte om samen met de cliënt te bepalen hoe dat het beste bereikt kan worden. Van de inwoner verwachten we dat hij eerst nagaat welke mogelijkheden hij zelf heeft om zijn probleem op te lossen. Verder vragen we de inwoner mee te werken aan de oplossing van zijn probleem, zodat de hulp van de gemeente tot een minimum beperkt wordt. Door deze integrale intake pakken we problemen van onze inwoners, op diverse levensgebieden en in hun onderlinge samenhang, aan. Daarmee blijven we werken we aan het uitgangspunt één gezin, één plan .

De voorzichtige verwachting is dat de nieuwe inkoop door minder inzet een besparing oplevert. Daarnaast zien we een forse toename van aanvragen van jeugdhulp. Op basis van deze twee ontwikkelingen hebben we de budgetten voor jeugdhulp met € 700.000 verhoogd. De ontwikkelingen op de lopende aanbestedingsprocedure kunnen invloed hebben op deze prognoses (zie ook paragraaf Weerstandsvermogen).

A4 Monitoring en dashboard
Er is behoefte aan goede monitoring en een overzichtelijk dashboard, om beleid te evalueren en ter bespreking met de raad. In 2022 verbeteren we de monitoring, ook voor jeugdzorg.

Financiële onderbouwing programma 1

Baten en lasten

Bedragen *1.000 €	Lasten				Baten				Totaal	
Beleidsveld	Primitief	Begroting	Verschil		Primitief	Begroting	Verschil		Saldo	
Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten	2.732	3.014	282	N					282	N
Jeugd	6.363	7.089	726	N					726	N
Maatschappelijke ondersteuning	19.421	19.549	128	N	10.748	10.748			128	N
Volksgezondheid	585	684	99	N	2	2	0	V		
Resultaat voor bestemming	**29.101**	**30.336**	**1.235**	**N**	**10.750**	**10.750**	**0**	**V**	**1.235**	**N**
Reserves										
Resultaat na bestemming	**29.101**	**30.336**	**1.235**	**N**	**10.750**	**10.750**	**0**	**V**	**1.235**	**N**

Doorbelaste bedrijfsvoerings- en kapitaallasten
Voor een toelichting van de verschillen verwijzen naar programma 4, Bestuurlijk Winterswijk. Daar lichten we de wijzigingen in de doorbelaste bedrijfsvoerings- en kapitaallasten in zijn totaliteit toe.

Jeugd
Door de fors toegenomen uitgaven voor de jeugd, moeten enerzijds de budgetten naar boven worden bijgesteld. Anderzijds is de verwachting dat de nieuwe wijze van inkoop een besparing van de uitgaven oplevert. Per saldo is de voorzichtige verwachting dat de uitgaven structureel met € 700.000 stijgen. Hiermee is de toename van de lasten met € 726.000 grotendeels verklaard.

Maatschappelijke ondersteuning
De verhoging van de lasten met € 128.000 wordt grotendeels als volgt verklaard:
- Verhogen budget Regionale samenwerking Sociaal Domein € 100.000 N
- Verhogen budget Sociaal Team € 50.000 N
- Verhogen budget Leerlingenvervoer € 45.000 N
- Verhogen budget Hulp bij Huishouden € 150.000 N
- Verlagen budget Begeleiding € 200.000 V

Het budget voor de Regionale samenwerking Sociaal Domein was de afgelopen jaren voor een deel incidenteel opgenomen. Deze wordt, mede gezien de nieuwe regionale inkoop, nu structureel opgenomen in de meerjarenbegroting.
Om de juridische kwaliteit verder te verbeteren, nemen we een abonnement op juridische ondersteuning in het sociaal domein. We nemen hiervoor een structureel bedrag op van € 50.000.
Het aantal leerlingen dat vervoerd moet worden stijgt. Daarnaast neemt de complexiteit toe, waardoor meer vervoer ingezet moet worden. Hierdoor verhogen we het budget structureel met € 45.000. Met de komst van pgb 2.0 is de verwachting dat veel pgb's worden omgezet naar de duurdere zorg in natura. Hiervoor verhogen we het budget structureel met € 150.000. Als gevolg van de nieuwe wijze van inkopen, verwachten we dat de kosten voor begeleiding structureel lager uitvallen.

Volksgezondheid
Ook in 2022 ontvangen wij vanuit het Rijk nog éénmalig een bedrag van € 85.000 voor Gezond in de Stad (GIDS). Deze middelen ontvangen wij in de algemene uitkering. Daarom worden hier alleen de uitgaven verantwoord. Hiermee is de totale verhoging van de lasten met € 99.000, op een paar kleine posten na, verklaard.

Kredieten
Er zijn geen kredieten binnen dit programma.

Programma 2 Meedoen in Winterswijk

Cultuur, sport, inkomen en participatie, educatie en economie
Dit programma is uitgewerkt in vijf onderdelen: meedoen in sport, cultuur, onderwijs, economie en werk. Programma 2 sluit daarmee aan op programma 1, waarin het vooral gaat om meedoen op het gebied van welzijn en gezondheid.

Aantrekkelijk Winterswijk
We gaan voor goed onderwijs en het in stand houden van onze sport- en cultuurvoorzieningen. Daarnaast is er volop aandacht voor het bieden van ontwikkelmogelijkheden voor economie, werk en toerisme. We houden Winterswijk aantrekkelijk door initiatieven voor ons landschap en erfgoed.

Dit programma kent inspanningen voor het handhaven en onderhouden van voorzieningen en samenwerkingsverbanden. Daarnaast bevat het een aantal grotere projecten die de randvoorwaarden scheppen. Denk aan het project ‘Samen aan het stuur’, de omgekeerde verordening, het Integraal Huisvestingplan Onderwijs en het realiseren van een nieuw bedrijventerrein.

De inmiddels bekende aanpak Armoedevrij Winterswijk 2040 hoort bij dit programma en lichten we toe in het hoofdstuk Opgaven bij de opgave ‘Iedereen doet mee’.

2.1a Cultuur en ontspanning (cultuur)

1. AMBITIE

We willen onze culturele instellingen en ons erfgoed behouden en versterken, omdat ze belangrijk zijn voor de aantrekkelijkheid van Winterswijk.

Relevante documenten
- Cultuurnota
- Museumvisie
- Erfgoednota 'Wi-j doet 't samen'
- Archeologische monumentenzorg in de gemeente Winterswijk
- Beleidsnota Aardkundige waarden in Winterswijk
- Kerkenvisie Oost Achterhoek

2. STRATEGISCHE DOELEN

A. Om het aanbod van kunst en cultuur passend bij de leefbaarheid te houden, realiseren we nieuwe concepten en ondersteunen we bestaande voorzieningen.
B. We zetten in op het behoud en de ontwikkeling van erfgoed, omdat dit belangrijk is voor het toerisme en zorgt voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en bewoners.

3. HOE TE BEREIKEN

- De culturele voorzieningen in stand houden en de ontwikkelingen bij Boogie Woogie volgen (monitoren).
- Zorgen voor een goede mediavoorziening in Winterswijk, denk aan radio, tv en social media.
- De museumvisie implementeren.
- De punten uit de Cultuurnota verder uitwerken.
- Uitvoering geven aan het erfgoedbeleid 'Wi-j doet 't samen'.
- Uitvoering geven aan de beleidsnota Archeologische monumentenzorg in de gemeente Winterswijk.
- Uitvoering geven aan de beleidsnota 'Aardkundige waarden in Winterswijk.
- Uitvoering geven aan de museumvisie.

4. INDICATOREN

5. ACTIVITEITEN 2022

	Activiteit	**Portefeuillehouder**
A1	Lezen jeugd bevorderen door gratis lidmaatschap jeugd	Tannemaat
A2	In stand houden van de culturele voorzieningen, met als belangrijkste actie een bijdrage leveren aan het project WoooW	Tannemaat
A3	Vorming streekomroep	Tannemaat
A4	Realiseren van de aanbevelingen uit de museumvisie, waaronder deelname van de musea aan het project 1572	Tannemaat
A5	Faciliteren en ondersteunen Steengroeve Museum, waarbij het accent ligt op het vaststellen van het bestemmingsplan en het aanvragen/verlenen van de omgevingsvergunning	Tannemaat
B1	Implementeren uitvoeringsagenda van de erfgoednota 'Wi-j doet 't samen!'	Tannemaat
B2	Implementeren uitvoeringsagenda Archeologische waarden	Tannemaat
B3	Implementeren uitvoeringsagenda Aardkundige waarden	Tannemaat

6. TOELICHTING OP ACTIVITEITEN

A1. Lezen jeugd bevorderen door gratis lidmaatschap jeugd
Winterswijk is één van de veertien gemeenten die geen gratis bibliotheeklidmaatschap aanbiedt voor de jeugd van veertien tot en met zeventien jaar. Lezen en een bibliotheek kunnen de (taal)ontwikkeling van jongeren positief beïnvloeden. Daarom sluiten we ons aan bij die lijn, door wel een abonnement te faciliteren (structureel € 12.000).

A2. In stand houden van de culturele voorzieningen
Door de effecten van de coronacrisis staan de culturele instellingen onder druk. Medio 2021 lijken deze effecten te overzien, we streven ook in 2022 voor het voortbestaan van het culturele aanbod voor Winterswijk. In de voorbereidingen voor het WoooW (zie beleidsveld 3.1) vinden de culturele partners elkaar meer en meer en ontstaan er mogelijkheden om elkaar te versterken.
Het beperken van frictiekosten bij Boogie Woogie door het afhaken van de gemeenten Oost Gelre en Aalten, is ook in 2022 een belangrijk aandachtspunt

A3. Vorming streekomroep
Met de gemeenten Aalten en Oost Gelre hebben we gekozen voor ondersteuning van een nieuw te vormen Streekomroep Oost-Achterhoek. In principe ondersteunen we dit voor drie jaar. Inmiddels zijn de drie lokale omroepen gestart met de vorming van deze streekomroep. In 2022 moeten de resultaten zichtbaar worden en in 2023 en 2024 worden voortgezet.

A4. Realiseren van de aanbevelingen uit de museumvisie
In de museumvisie staat een toekomstige nauwe samenwerking tussen de Winterswijkse musea centraal. Om deze beginnende samenwerking te stimuleren en verder uit te werken, is er in 2022 incidenteel budget nodig (€ 25.000). De besteding hiervan werken we uit in het uitvoeringsprogramma bij de museumvisie. Eén van de onderdelen is deelname van de musea aan het project 1572, waarmee de musea hun samenwerking met elkaar en met andere (culturele) partners handen en voeten geven.

A5. Faciliteren en ondersteunen Steengroeve Museum
In 2022 ronden we het bestemmingsplan van het Steengroeve Museum af. De initiatiefnemer wil starten met bouwen zodra de omgevingsvergunning rond is. Pas als de vergunning definitief is faciliteren wij. De verwachting is dan ook dat de bouw op zijn vroegst start in 2023.

B1. Implementeren uitvoeringsagenda van de erfgoednota 'Wi-j doet 't samen!'
We voeren samen met de gemeenten Aalten en Oost Gelre ons erfgoedbeleid uit. De komende periode richten we ons op:
- Delen van nieuwe kennis over verduurzamen en interieurs.
- Samenwerken met ondernemers, onderwijs, historische verenigingen, cultuursector en 100% Winterswijk in projecten als historische interieurs en 1572.
- Implementatie Omgevingswet door borging erfgoedwaarden in omgevingsplannen en door één commissie ruimtelijke kwaliteit te vormen.

B2 en B3. Implementeren uitvoeringsagenda Archeologische en aardkundige waarden
Met de afgeronde beschrijvingen van archeologische en aardkundig bijzondere terreinen, is een basis gelegd voor publieksacties en een duurzame benutting. We creëren aanbod voor toerisme, onderwijs en erfgoedorganisaties. Eventueel stellen we het beschermingsregime bij. De archeologische en historische kennis van het dorpscentrum zetten we in voor de opgave Centrum. Bij het vertellen van het zichtbare verhaal van de ontstaansgeschiedenis van de Winterswijkse bodem, verbinden we aardkundige waarden met landschap en biodiversiteit. Een van de activiteiten in dit kader is een onderzoek en publicatie van Winterswijkse klei, pottenbakkers en steen- en pannenbakkerij.

2.1b Cultuur en ontspanning (sport)

1. AMBITIE

In Winterswijk staan we voor een sterke sport- en beweeginfrastructuur. Sport en bewegen maakt onze inwoners vitaal en stimuleert ontmoetingen.

Relevante documenten
- Sportnota
- Brede regeling combinatiefuncties
- Lokaal sportakkoord
- Regionaal sportakkoord

2. STRATEGISCHE DOELEN

A. Sport betaalbaar en laagdrempelig houden.
B. Sport en bewegen is voor iedereen toegankelijk.
C. Bredere invulling en bezetting van sportaccommodaties.
D. Samenwerkingspartner van Achterhoek in Beweging.

3. HOE TE BEREIKEN

- Onze voorzieningen en activiteiten op het gebied van sport en bewegen zijn uitdagend en toegankelijk, zodat ze in de behoeften van diverse doelgroepen voorzien.
- Jeugd die om financiële redenen niet kan sporten, verwijzen we naar het jeugdsportfonds.
- We creëren bewustwording over het belang van bewegen en een gezondere leefstijl door de inzet van buurtsportcoaches, beweegmakelaars en trainers.
- We stimuleren inwoners, die niet of weinig aan sport doen, om te gaan sporten/bewegen en elkaar te ontmoeten.
- Met de Achterhoekse gemeenten zetten we in op sport en bewegen in de regio.

4. INDICATOREN

- De sportverenigingen vertegenwoordigen 33% van de inwoners. 50% van de sportverenigingen participeren in programma's en activiteiten van Actief Winterswijk.
- De Achterhoekse gemeenten geven op thema's een boost aan Achterhoek in Beweging.
- Door het sportakkoord Winterswijk sluiten externe organisaties als onderwijs, zorg en bedrijfsleven zich aan bij activiteiten voor sport en bewegen in Winterswijk.

5. ACTIVITEITEN 2022

	Activiteit	**Portefeuillehouder**
A1	Onderzoek financiering sport- en sportaccommodaties	Schepers-Janssen
B1	Meer zichtbaarheid voor buurtsportcoaches/Actief Winterswijk	Schepers-Janssen
B2	Een beweegroute in de openbare ruimte voor iedereen; jong, oud of met een fysieke beperking	Schepers-Janssen
C1	Meer sport/bewegen op sportaccommodaties en in de openbare ruimte	Schepers-Janssen
D1	Inzet op Achterhoekse thema's: sport en bewegen	Schepers-Janssen

6. TOELICHTING OP ACTIVITEITEN

A1. Uitwerken evenredige sportsubsidies
In 2021 is er een onderzoek gehouden naar de financiering van sport in Winterswijk. Op basis hiervan heeft het college een vervolgopdracht gegeven, om een objectievere financiering voor sport in Winterswijk te realiseren en een systeem te ontwerpen dat eenvoudiger en evenwichtiger is. Dit onderzoek is inclusief de financiering van de sportaccommodaties in Winterswijk. De uitkomsten van het onderzoek zijn beschikbaar in het eerste kwartaal van 2022.

B1. Meer zichtbaarheid
We maken Actief Winterswijk meer bekend. Inwoners moeten beter weten wat er met sport en bewegen mogelijk is. De buurtsportcoaches, beweegmakelaars en ambassadeurs werken aan naamsbekendheid bij onze inwoners en instanties. Ze stimuleren sport en bewegen op tal van plekken en bij diverse organisaties.

B2. Beweegroute in de openbare ruimte
We stimuleren sport en bewegen van jong tot oud. Naast de gebruikelijke sportaccommodaties, maken we een beweegroute langs diverse organisaties/beweegplekken in Winterswijk. Hiermee motiveren we inwoners die niet of weinig bewegen om in beweging te komen.

C1 Meer sport/bewegen op accommodaties en in de openbare ruimte
Met onze sportnota 'Sport beweegt Winterswijk' en het lokaal sportakkoord "Heel Winterswijk beweegt" zetten we in op sport- en beweegstimulering. Jeugd, senioren, sportverenigingen en vitale werknemers krijgen extra aandacht. Onze sportaccommodaties benutten we meer en zetten we multifunctioneler in. Voorheen hebben we dit al gedaan bij Sportpark Jaspers. Nu breiden we dit uit naar FC Trias, Hickory en Archeus. In de openbare ruimte/natuur gaan we gericht bewegen met (inactieve) inwoners.

D1. Inzet op Achterhoekse thema's: sport en bewegen
Met het team Achterhoek in Beweging zetten we in 2022 in op de volgende thema's:
- Gezonde jeugd
- Vitaal ouder worden
- Uniek sporten
- Evenementen
- Open clubs

Deze thema's sluiten aan bij onze plannen uit de sportnota en het lokaal sportakkoord. Per thema mobiliseren we drie Winterswijkse verenigingen.

2.2 Inkomen en participatie

1. AMBITIE

Iedereen doet mee en niemand staat aan de kant.

Relevante documenten
- Integrale verordening sociaal domein
- 'Samen aan het stuur'
- Beleidskader 2018-2022 Sociaal Domein 'Meedoen in Winterswijk'
- Beleidsnotitie Wet inburgering 2022

2. STRATEGISCHE DOELEN

A. We begeleiden zoveel mogelijk mensen naar werk en financiële onafhankelijkheid.
B. Voor mensen die geen werk vinden, zoeken we wegen om maatschappelijk actief te blijven.
C. We beheersen de toename van het aantal bijstandsgerechtigden.
D. We nemen als werkgever maatschappelijke verantwoordelijkheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
E. Nieuwkomers krijgen een integraal inburgeringsaanbod.

3. HOE TE BEREIKEN

- We geven uitvoering aan de opgave 'Iedereen doet mee'.
- De intake voor Werk en Inkomen maakt onderdeel uit van een brede integrale intake sociaal domein.
- We realiseren een goed functionerend werkleerbedrijf met een doorgaande ontwikkellijn van arbeidsmatige dagbesteding tot uitstroom naar betaald werk.
- We voeren de regie over de inburgering van nieuwkomers (statushouders).

4. INDICATOREN

– Het uitkeringsbestand neemt maximaal 3,5% toe (als gevolg van de coronacrisis).
– Uitkomen met rijksbudget voor de inkomensvoorzieningen.

5. ACTIVITEITEN 2022

	Activiteit	**Portefeuillehouder**
A1	Uitvoering geven aan de aanpak van armoede	Schepers-Janssen / Tannemaat
A2	Realiseren van een doorgaande ontwikkellijn van arbeidsmatige dagbesteding naar betaald werk	Tannemaat
C1	Stijging uitkeringsbestand zoveel mogelijk beperken	Tannemaat
D1	Toevoegen van een garantiebaan bij gemeente Winterswijk	Bengevoord
E1	Regievoeren op de inburgering van nieuwkomers	Tannemaat

6. TOELICHTING OP ACTIVITEITEN

A1. Uitvoering geven aan de opgave 'Iedereen doet mee'
Zie hiervoor de toelichting die is opgenomen in het hoofdstuk Opgaven.

A2 Realiseren van een doorgaande ontwikkellijn van arbeidsmatige dagbesteding naar betaald werk
De nieuwe organisatie Fijnder zorgt voor een doorgaande ontwikkellijn, van arbeidsmatige dagbesteding tot regulier werk. De ontwikkellijn is gericht op een optimale ontwikkeling van de cliënt. Daarbij is het voor de cliënt ook mogelijk, als dat door persoonlijke omstandigheden nodig is, om een stapje terug te zetten. Dit kan, omdat Fijnder een compleet en samenhangend aanbod heeft voor de hele doelgroep met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Daarbij zetten we extra in op de overgang van jongeren van het praktijkonderwijs/voortgezet speciaal onderwijs, naar de arbeidsmarkt. Hiermee voorkomen we uitval en thuiszitten.

C1 Klantenbestand werkleerbedrijf Fijnder
Door de verwachte economische gevolgen van de coronacrisis, houden we rekening met een stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden met 3,5%. Het werkleerbedrijf Fijnder doet zijn uiterste best de stijging zoveel mogelijk te beperken. Dit doet het bedrijf door in te zetten op om- en bijscholing voor beroepen waar krapte is, door loonkostensubsidies te verstrekken om het voor werkgevers aantrekkelijk te maken mensen in dienst te nemen, maar ook door het inzetten van jobcoaching.

D1 Toevoegen van een garantiebaan in de gemeente Winterswijk
De afgelopen jaren gold een quotum voor garantiebanen. Voor de gemeente Winterswijk betekende dat zes garantiebanen. Daarvan hebben we er vier intern ingevuld. Door veranderende wet- en regelgeving is het quotum losgelaten en is de definitie verbreed, met garantiebanen die ontstaan bij partners en ondernemers aan wie wij opdrachten verlenen. Voor 2022 gaan wij uit van één aanvullende garantiebaan.

E1 Nieuwe Wet inburgering
De nieuwe Wet inburgering gaat per 1 januari 2022 in. De gemeente heeft de regie. We bieden nieuwkomers (statushouders) een integraal traject aan, op basis van een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP). Dit traject houdt naast een combinatie van leren en werken, ook ondersteuning in op een aantal levensgebieden, zoals financiën en gezondheid.

2.3 Educatie

1. AMBITIE

Gelijke kansen voor ieder kind, we bieden kinderen optimale ontwikkelingskansen.

Relevante documenten
- Visie onderwijsvoorzieningen gemeente Winterswijk
- Notitie onderzoek Realisatie onderwijs visie gemeente Winterswijk
- Beleidsnotitie Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)
- Integraal huisvestingsplan 2021-2037

2. STRATEGISCHE DOELEN

A. Continuïteit in (zorg)onderwijs door het bieden van een doorgaande lijn van voorschoolse educatie naar volwasseneducatie.
B. Onderwijs sluit aan op de arbeidsmarkt.
C. Winterswijkers hebben kennis van de Duitse taal.
D. Aanbod van onderwijs passend bij keuzevrijheid en nabijheid (primair onderwijs en voortgezet onderwijs).
E. We bieden ontwikkelperspectief voor de lokale onderwijshuisvesting van het basis- en het voortgezet onderwijs.

3. HOE TE BEREIKEN

- We voorkomen ontwikkelingsachterstanden van jonge kinderen bij de start van basisonderwijs door - samen met partijen uit het veld - in te zetten op onderwijsachterstandenbeleid (voor- en vroegschoolse educatie).
- We versterken de relatie tussen onderwijs, ondernemers en kennisinstellingen.
- We promoten buurttaalonderwijs en bieden het Goethe-certificaat aan.
- We zorgen voor goede, toekomstbestendige en goed bezette onderwijsgebouwen in onze gemeente.
- We ondersteunen en faciliteren initiatieven die zijn gericht op het ontwikkelen van integrale kindcentra.

4. INDICATOREN

- Aantal deelnemers voor- en vroegschoolse educatie: 80
- Percentage geïndiceerde deelnemers VVE-peuteropvang: 98%
- Aantal uitgereikte Goethe-certificaten: 60
- Percentage leerlingen dat zonder diploma van school afgaat (voortijdige schoolverlaters) is lager dan het regionale gemiddelde: 1,4%

5. ACTIVITEITEN 2022

	Activiteit	**Portefeuillehouder**
A1	Opstellen geactualiseerd beleidsplan VVE	Schepers-Janssen
B2	Deelname aan het lokaal educatief agendaoverleg (LEA)	Schepers-Janssen
C1	Regionale samenwerking uitvoering Leerplichtwet	Schepers-Janssen
C2	Uitvoeren gemeentelijk aandeel in Nationaal Programma Onderwijs	Schepers-Janssen
D1, E1	Uitvoeren eerste fase 2021-2026 van het Integraal huisvestingsplan (IHP) 2021-2037	Schepers-Janssen

6.TOELICHTING OP ACTIVITEITEN

A1. Opstellen geactualiseerd beleidsplan voor- en vroegschoolse educatie (VVE)
Samen met de VVE-werkgroep stellen wij het jaarprogramma samen. De werkgroep monitort de kwaliteit van de VVE-projecten. We stellen ook de criteria vast voor honorering van VVE-activiteiten.

B1. Het lokaal educatief agendaoverleg (LEA)
Het lokale onderwijsbeleid is veelomvattend en omhelst veel deelterreinen die bijdragen aan onze ambities. Er zijn veel partners betrokken bij het realiseren van deze ambities. De Lokale Educatieve Agenda is het overleg waar bestuurlijke afspraken op lokaal niveau vorm krijgen (denk bijvoorbeeld aan inclusie en armoede, onderwijs en jeugdzorg, onderwijs en aansluiting arbeidsmarkt, en onderwijshuisvesting).

C1. Regionale samenwerking uitvoering Leerplichtwet
In 2022 starten we met de regionale coördinatie leerplicht, kwaliteitsborging en verdere professionalisering. Landelijke ontwikkelingen worden centraal gecoördineerd, zodat niet iedere leerplichtambtenaar dit zelf hoeft te doen. Hierdoor ontstaat een uniforme werkwijze in de regio. Dit schept duidelijkheid voor ketenpartners, leerlingen en hun ouders. De leerplichtambtenaar wordt ontzorgd en kan zich blijven richten op leerlingen die verzuimen en op zorgleerlingen.

D1. Integraal huisvestingsplan (IHP)
Onderwijs, kinderopvang, belangenverenigingen en gemeente voeren het Integraal huisvestingsplan 2021-2037 (IHP) uit. Het plan heeft een looptijd van zestien jaar en we actualiseren het als de ontwikkelingen erom vragen. In de eerste fase 2021-2026 ontwikkelen we nieuwbouw van een aantal basisscholen. Om onze begroting geleidelijk te laten groeien voor de structurele lasten van de nieuwe gebouwen, reserveren wij € 11 miljoen in deze meerjarenbegroting. Toekomstbestendigheid van gebouwen komt in het IHP telkens terug als een breed begrip. Het gaat over de kwaliteit van gebouwen, over duurzaam energiegebruik, frisse scholen en vooral over onderwijskundig functionele scholen. Daarnaast werken we het ‘vierwindstrekenmodel’ uit. Hierin streven we per windstreek naar tenminste één volwaardig Integraal Kind Centrum, met inclusief onderwijs en kinderopvang in één gebouw, en met doorlopende voor- en vroegschoolse leerlijnen. In deze begroting is voorbereidingskrediet opgenomen van € 200.000.

2.4 Economie

1. AMBITIE

Winterswijk heeft een veelzijdige economie met een sterke industrie, een succesvol winkelcentrum, omvangrijk toerisme, hoogwaardige zorg en een bedrijvig buitengebied, waar landbouw en ander ondernemerschap in balans zijn met de natuurlijke omgeving.
De verschillende sectoren versterken elkaar en dat maakt onze economie minder kwetsbaar. Het zorgt voor een omvangrijke, gevarieerde arbeidsmarkt waar ieder passend werk kan vinden.

Relevante documenten
- Beleidsnota Economie Winterswijk 2017
- Omgevingsvisie buitengebied 2019
- Centrumvisie 2021
- Raadsbesluit locatiekeuze nieuw bedrijventerrein 2021

2. STRATEGISCHE DOELEN

A. Er is voldoende ontwikkelruimte voor de Winterswijkse industrie.
B. We groeien door als aantrekkelijk winkelcentrum voor inwoners, regio, het Duitse verzorgingsgebied en onze toeristische gasten.
C. We groeien door als aantrekkelijke toeristische bestemming, het aantal overnachtingen en dagbezoeken neemt toe.
D. Er is meer ondernemerschap in het buitengebied, in vormen die passend zijn en bijdragen aan de leefbaarheid.
E. De bovenregionale bekendheid van Winterswijk als aantrekkelijke plaats voor wonen, werken, winkelen en recreëren groeit.

3. HOE TE BEREIKEN

We maken een omgevingsvisie voor en starten met de ontwikkeling van een nieuw bedrijventerrein.
- We houden en maken bestaande bedrijventerreinen toekomstbestendig.
- We werken opgavegericht aan centrumontwikkeling.
- Toeristische samenwerking in Winterswijk en in de Achterhoek is gericht op aanbodontwikkeling en promotie.
- We stimuleren nieuw ondernemerschap in het buitengebied.
- We onderhouden Euregionale netwerken, bouwen ze uit en organiseren contactmomenten met het bedrijfsleven.
- We starten een ondernemerspunt dat ondersteuning biedt aan de integrale economische ontwikkeling van Winterswijk (zie ook beleidsveld 4.3a).

4. INDICATOREN

- Beschikbaarheid van direct uit te geven bedrijventerrein op korte termijn.
- Lange termijn reservering voor voldoende nieuwe bedrijventerreinen volgens vraag- en aanbodontwikkeling, zoals vastgelegd in het Regionaal Programma Werklocaties.
- Groei van het aantal arbeidsplaatsen in Winterswijk (registratie op basis van de provinciale werkgelegenheidsenquête).
- Het aantal toeristische overnachtingen groeit met gemiddeld 5% per jaar, van 750.000 in 2019 naar 1.000.000 in 2025 (registratie op basis van tweejaarlijks onderzoek door Achterhoek Toerisme).
- Geen toename van het aantal vierkante meters leegstand in het Winterswijkse winkelcentrum.
- Toename van het aantal bezoekers van het Winterswijkse winkelcentrum.

5. ACTIVITEITEN 2022

	Activiteit	Portefeuillehouder
A1	Maken van een omgevingsvisie voor een nieuw bedrijventerrein	Klein Gunnewiek
A2	Opzetten van een programma voor toekomstbestendige bedrijventerreinen, waaronder stedelijke herverkaveling	Klein Gunnewiek
B1	Opgavegericht werken aan centrumontwikkeling, met de centrumvisie en uitvoeringsagenda als leidraad	Tannemaat
C1	Uitvoering geven aan de Vrijetijdsagenda Achterhoek	Klein Gunnewiek
C2	Uitvoeren van de promotiecampagne paardentoerisme	Klein Gunnewiek
D1	Ondersteunen van Ondernemers Buitengebied Winterswijk in de stimulering van nieuw ondernemerschap in het buitengebied	Klein Gunnewiek
E1	Organiseren van innovatiecafébijeenkomsten	Klein Gunnewiek
E2	Ontwikkelen Alumniprogramma Achterhoek, in samenwerking met thematafel Smart werken & Innovatie en Smarthub Achterhoek	Klein Gunnewiek

6.TOELICHTING OP ACTIVITEITEN

A1. Maken van een omgevingsvisie voor een nieuw bedrijventerrein
Voor het nieuw te ontwikkelen bedrijventerrein stellen we een omgevingsvisie op. Aansluitend starten we met de fasegewijze ontwikkeling.

A2. Opzetten van een programma voor toekomstbestendige bedrijventerreinen
We streven een integrale aanpak na, waarbij we werken aan de kwaliteit van de bestaande bedrijventerreinen. Deels met lopende inspanningen, zoals het duurzaamheidsprogramma en het Keurmerk Veilig Ondernemen Bedrijventerreinen (KVO-B). Deels met nieuwe inspanningen, zoals stedelijke herverkaveling en een vorm van parkmanagement.

B1 Opgavegericht werken aan centrumontwikkeling
Zie voor meer informatie het hoofdstuk Opgaven.

C1. Uitvoering geven aan de Vrijetijdsagenda Achterhoek
Vanuit onze regionale toeristische samenwerking, zijn we bezig met de uitvoering van de Vrijetijdsagenda Achterhoek 2020-2030. In 2022 werken we daarbij onder andere aan:
- Verbetering van het aanbod
- Onderscheidende profilering
- Gastvrijheid en vitaliteit van de toeristische sector

Eén van de concrete projecten is ‘Onbeperkt genieten in de Achterhoek’. Dit project sluit goed aan op de Winterswijkse opgave ‘Iedereen doet mee’.

C2. Uitvoeren promotiecampagne paardentoerisme
In 2019 heeft Stichting Belangenbehartiging Ruiter en Koetsier Winterswijk e.o. een nieuw knooppuntensysteem aangelegd, met ondersteuning van gemeente en provincie. Vanwege de coronacrisis is er nog geen gerichte toeristische campagne opgezet voor deze nieuwe aanwinst. In 2022 gaat 100% Winterswijk, in opdracht van de gemeenten Winterswijk en Aalten, het paardentoerisme en het gebruik van deze routestructuur stimuleren.

D1. Ondersteuning Ondernemingsvereniging Buitengebied Winterswijk
De afgelopen jaren heeft Ondernemersvereniging Buitengebied Winterswijk (OBW) alle vormen van ondernemerschap in het buitengebied in kaart gebracht. In 2022 ondersteunt de gemeente OBW bij de uitvoering van hun plan om meer ondernemerschap in het buitengebied te stimuleren. Dit past bij het programma Vitaal Platteland. De gemeente heeft € 20.000 cofinanciering gereserveerd.

E1. Organisatie innovatiecafébijeenkomsten
We organiseren meerdere laagdrempelige bijeenkomsten voor Winterswijkse ondernemers en onderwijsinstellingen, waarbij we ze in contact brengen met innovatiespecialisten. Hiervoor is € 15.000 begroot binnen de post bedrijfscontacten.

E2. Ontwikkeling Alumniprogramma Achterhoek
Dit programma richt zich op het opbouwen van een netwerk, dat de Achterhoekse jeugd verbindt aan het Achterhoekse bedrijfsleven. De jeugd wordt onderdeel van het netwerk tijdens de eindfase van hun voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs. Winterswijk is initiatiefnemer en fungeert als pilotomgeving. De organisatie en uitvoering zijn in handen van Smarthub Achterhoek.

Financiële onderbouwing programma 2

Baten en lasten

Bedragen *1.000 €	Lasten				Baten				Totaal	
Beleidsveld	Primitief	Begroting	Verschil		Primitief	Begroting	Verschil		Saldo	
Cultuur en ontspanning	4.634	4.825	191	N	690	690	0	V	191	N
Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten	3.589	3.574	-15	V					15	V
Economie	67	607	540	N	117	117	0	V	540	N
Educatie	1.067	1.091	24	N	556	556	0	V	24	N
Inkomen en burgerparticipatie	21.391	21.722	331	N	16.785	16.785	0	V	331	N
Resultaat voor bestemming	**30.748**	**31.819**	**1.071**	**N**	**18.148**	**18.148**	**0**	**V**	**1.071**	**N**
Reserves	25		25	V		450	450	V	475	V
Resultaat na bestemming	**30.773**	**31.819**	**1.046**	**N**	**18.148**	**18.598**	**450**	**V**	**595**	**N**

Doorbelaste bedrijfsvoerings- en kapitaallasten

Voor een toelichting op de verschillen verwijzen wij u naar programma 4, Bestuurlijk Winterswijk. Daar lichten we de wijzigingen in de doorbelaste bedrijfsvoerings- en kapitaallasten in zijn totaliteit toe.

Cultuur en ontspanning

De verhoging van de lasten met € 191.000 wordt grotendeels als volgt verklaard:

- Verhogen subsidie zwembad Jaspers € 7.000 N
- Verhogen subsidie De Storm € 13.000 N
- Verhogen subsidie boogiewoogie € 16.000 N
- Verhogen subsidie bibliotheek € 21.000 N
- Verhogen budget lokale omroep € 21.000 N
- Budget uitvoeren museumvisie € 25.000 N
- Verhogen budget Vereniging Het Museum € 25.000 N
- Verhogen budget uitvoering Erfgoednota € 15.000 N

De subsidies aan zwembad Jaspers, De Storm, Boogie Woogie en de bibliotheek zijn geïndexeerd. Daarnaast is de subsidie aan de bibliotheek structureel verhoogd met € 12.000, om het gratis jeugdlidmaatschap te realiseren.
Voor de realisatie van een streekomroep moet de bijdrage structureel worden verhoogd.
Voor de uitvoering van de museumvisie hebben wij incidenteel een bedrag van € 25.000 opgenomen.
De vorig jaar doorgevoerde bezuiniging bij Vereniging Het Museum wordt met een jaar uitgesteld, conform de gemaakte afspraken in het plan van aanpak voor het opstellen van de museumvisie.
In 2022 bestaat Nederland 450 jaar en worden diverse activiteiten georganiseerd. Daarom verhogen we het budget voor de uitvoering van de Erfgoednota incidenteel met € 15.000.

Cluster Economie

Wij hebben een incidenteel budget van € 450.000 opgenomen voor het Crisis- en herstelplan 2.0. Hiermee zijn de hogere lasten van € 540.000 grotendeels verklaard. Deze lasten worden gedekt uit de algemene reserve.

Inkomen en burgerparticipatie
Het verschil van € 331.000 wordt als volgt verklaard:
- Terugdraaien bezuiniging ziektekostenverzekering € 101.000 N
- Ingroeimodel gewijzigde verdeelsleutel werkleerbedrijf € 160.000 N
- Verhoging uitvoeringskosten werkleerbedrijf € 70.000 N

Besloten is om de ingeboekte bezuiniging op de collectieve ziektekostenverzekering terug te draaien.
Met de buurgemeenten is een nieuwe verdeelsleutel overeengekomen, om de uitvoeringskosten van het nieuwe werkleerbedrijf Fijnder te verdelen. Hierbij is de afspraak gemaakt dat het eerste jaar als een 'ingroeijaar' moet worden gezien.
De uitvoeringskosten van het werkleerbedrijf zijn structureel verhoogd door de doorgevoerde indexering.

Kredieten

Bedragen *1.000 €	Uitgaven				Inkomsten				Totaal	
Programma	Primitief t/m prognose 2 2021	Begroting	Verschil		Primitief t/m prognose 2 2021	Begroting	Verschil		Saldo	
Cultuur en ontspanning	3435	1.631	-1.804	V	54	54	0	N	1.777	N
Economie	375	0	-375	V			0		375	V
Educatie		200	200	N			0		200	N
Totaal	**3.810**	**1.831**	**-1.979**	**V**	**54**	**54**	**0**	**N**	**1979**	**V**

Cultuur en ontspanning
Het voordeel van € 1.804.000 wordt grotendeels verklaard door het van 2022 naar 2023 verschoven krediet van € 1.620.000 voor de verlegging van de Steengroeveweg, en door de € 363.000 voor de vervanging van de kunstgrastoplaag van voetbalvereniging Trias (fase II). Verder is er een krediet opgenomen van € 140.000 voor de verduurzaming van gymlokaal Bargerpaske.

Verleggen Steengroeveweg € 1.620.000
Dit betreft het deel van de verlegging van de Steengroeveweg voor Silbelco (€ 1.210.000) en het deel voor Stichting Terra Temporalis (€ 410.000).

De vertraging van de verlegging voor Sibelco, is het gevolg van de vertraging van de plannen, omdat een grondeigenaar niet meewerkt aan de grondverkoop. Het is daardoor momenteel nog onduidelijk wanneer de wegverlegging plaatsvindt.

Het deel van het verleggen van de Steengroeveweg voor Stichting Terra Temporalis is vertraagd, omdat de formele bestemmingsplanprocedure van het bezoekerscentrum pas is gestart in september 2021. De vervolgplanning is dat het bestemmingsplan van het bezoekerscentrum in 2022 wordt vastgesteld, waarna de omgevingsvergunning wordt aangevraagd. De realisatie van het bezoekerscentrum vindt op zijn vroegst in 2023 plaats.

Vervanging kunstgrastoplaag van voetbalvereniging Trias (fase II).
Dit vloeit voort uit het meerjarige investeringsplan kunst- en natuurgrasvelden 2022-2031, waarbij deze vervanging in 2022 is gepland.

Verduurzaming gymlokaal Bargerpaske
De gemeente heeft een aantal duurzaamheidsdoelstellingen voor haar gemeentelijk vastgoed. In navolging van het verduurzamen van de binnensportaccommodatie 'Stegeman' is nu de gymzaal Bargerpaske aan de beurt. Een deel van deze kosten kan worden gedekt uit de meerjarige onderhoudsplanning (MJOP).
De bouwkundige en verduurzamingsmaatregelen (totaal € 140.000) zijn echter niet structureel in de MJOP opgenomen.

Economie
Het voordeel van € 375.000 betreft de verschuiving van het restantkrediet van het project Dennenoord. Door de langdurige pogingen van de gemeente om alsnog minnelijke verwervingsafspraken te maken met de overblijvende ondernemers voor Dennenoord, is de planning van de bestemmingsplanprocedure opgeschoven. De uitvoering van de reconstructie en revitalisering van Dennenoord, met de bijbehorende kredieten, schuift daarom door naar 2023.

Educatie
In 2021 is het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) vastgesteld. Voor de uitvoering van het IHP hebben wij in 2022 een voorbereidingskrediet van € 200.000 opgenomen.

Programma 3 Werkend Winterswijk

Infrastructuur en gebiedsontwikkeling, riolering en reiniging
Het programma Werkend Winterswijk gaat aan de hand van twee beleidsvelden in op alles wat we doen om onze inwoners een omgeving te bieden waar ze gezond, veilig en duurzaam kunnen wonen, werken en recreëren.

Duurzaamheid, centrum en grondexploitatie
Belangrijke ambities, doelen en activiteiten voor duurzaamheid staan in een integrale aanpak, waarover u meer leest in het hoofdstuk Opgaven. Datzelfde geldt voor de opgave Centrum. De informatie over grondexploitaties leest u in paragraaf G: Grondbeleid.

Realisatie van projecten
De twee beleidsvelden infrastructuur en gebiedsontwikkeling, en riolering en reiniging, zijn gericht op de realisatie of ontwikkeling van plannen. Dit zijn plannen die met een projectmatige aanpak worden uitgevoerd. Ze gaan bijvoorbeeld over nieuwbouw, invulling van een gebied met een hoog gewaardeerde leefbaarheid, vermindering van het zwerfafval en gerealiseerde klimaatmaatregelen. Meer concreet wordt een aantal mooie plannen ontwikkeld en/of uitgevoerd, zoals een nieuw plan voor het centrum, wijkaanpak de Pas en WoooW.

Ook dit programma kent een aantal wettelijke verplichtingen die we moeten doorvoeren, bijvoorbeeld de implementatie van de Omgevingswet, de Wet kwaliteit Bouw en de vertaling van het landelijk afvalbeleid naar een lokaal beleidsplan.

Ruimte bieden om plannen waar te maken
Samengevat werken we met het programma Werkend Winterswijk aan een vitale leefomgeving, waarbij we initiatieven en concrete plannen faciliteren en mogelijk maken. Hierbij is een goed samenspel nodig met inwoners en samenwerkingspartners.

3.1 Infrastructuur en gebiedsontwikkeling

1. AMBITIE

Winterswijk is een aantrekkelijke plaats om te wonen, te werken en te recreëren. Bestaande functies en nieuwe ontwikkelingen krijgen volop ruimte, met behoud van de kwaliteit van de leefomgeving voor nu en in de toekomst. We willen groeien naar 31.000 inwoners.

Relevante documenten

- Woonvisie gemeente Winterswijk 2020-2025
- Volkshuisvestelijk Afwegingskader Woningbouw Winterswijk 2019-2025
- Beoordelingskader wonen met zorg 2020 tot en met 2023
- Uitvoeringsagenda duurzaamheid 2019-2022
- Structuurvisie kom Winterswijk 2010-2020
- Groenstructuurplan Winterswijk
- Omgevingsvisie buitengebied
- Beleidsvisie landschap en biodiversiteit
- Ambitiedocument Omgevingswet
- Centrumvisie 2021

2. STRATEGISCHE DOELEN

A. *Algemeen*
We willen dat het leefklimaat in heel Winterswijk behouden blijft, dan wel versterkt wordt. We willen dat iedereen in Winterswijk een passende en duurzame woning kan vinden, die aansluit bij zijn of haar woonwensen, nu en in de toekomst.

B. *Kom*
We willen het winkelcentrum, de voorzieningen in de kom van Winterswijk en de kwaliteit van onze woon- en werkgebieden behouden en versterken.

C. *Vitaal Platteland*
We willen het waardevolle cultuurlandschap behouden en versterken, met (sociaal en economisch) toekomstperspectief voor bedrijven en inwoners. Daarnaast behouden en versterken we de recreatieve en belevingswaarde voor bezoekers.

3. HOE TE BEREIKEN

- We leveren vanuit alle beleidsterreinen een bijdrage aan de kwaliteit van wonen, werken en recreëren, volgens het stelsel van de Omgevingswet.
- We bieden een duidelijk ontwikkelkader en nodigen initiatiefnemers uit om met kansrijke ideeën te komen.
- We regisseren ontwikkelingen als we eigen grond ontwikkelen, of als er een strategisch belang in het spel is.
- We spelen in op de veranderende samenleving die ontwikkelruimte en medezeggenschap wil.
- We voeren de woonvisie uit.
- We voeren de beleidsvisie landschap en biodiversiteit uit.
- We geven uitvoering aan de Omgevingsvisie buitengebied. We lokken plannen uit die goed zijn voor de sociale en economische vitaliteit van het buitengebied en die per saldo omgevingskwaliteit toevoegen. Op basis van een uitgevoerde evaluatie van de visie passen we werkwijzen aan.
- We beoordelen initiatieven (extra) positief als ze bijdragen aan het bereiken van onze doelen op het gebied van klimaatverandering, milieubelasting, biodiversiteit en demografie.
- We verbinden initiatieven en initiatiefnemers als het combineren van plannen leidt tot extra kwaliteiten.
- We houden een verkeersonderzoek en bouwen op basis daarvan een verkeersmodel.

4. INDICATOREN

- Jaarlijks zijn 120 woningen gerealiseerd of in aanbouw, minimaal 500 in de periode 2019-2024.
- Nieuwe woningbouwplannen moeten inspelen op een 'mismatch' tussen vraag en aanbod op de Winterswijkse woningmarkt (Woon- en Vastgoedmonitor 8RHK).

5. ACTIVITEITEN 2022

	Activiteit	**Wethouder**
A1	Uitvoeren woonvisie	Klein Gunnewiek
A2	Opstellen regionale woonvisie	Klein Gunnewiek
A3	Implementeren Omgevingswet/Wet kwaliteit bouw	Tannemaat
B1	Uitwerken planvorming project WoooW	Tannemaat
B2	Uitvoeren project Wijkaanpak De Pas	Frings
B3	Ontwerp maken en ter inzage leggen van de Omgevingsvisie Centrum en Kom en het Omgevingsplan centrum	Tannemaat
B4	Implementeren dynamisch verkeersmanagementsysteem	Tannemaat
B5	Bouwen verkeersmodel	Tannemaat
B6	Uitvoeren Laadvisie en plaatsingsbeleid	Frings
C1	Vaststellen partiële herziening bestemmingsplan buitengebied (aanpassen aan omgevingsvisie)	Klein Gunnewiek
C2	Vaststellen bestemmingsplan Dennenoord en start revitalisering en sanering	Klein Gunnewiek
C3	Realiseren van een dienstencentrum in Gaxel, samen met Stadt Vreden	Klein Gunnewiek
C4	Uitvoeren beleidsvisie Landschap en biodiversiteit	Klein Gunnewiek
C5	Uitvoeren project Toekomstgerichte erven	Klein Gunnewiek
C6	Meewerken aan programma Vitaal Platteland	Klein Gunnewiek
C7	Bestrijden van de Japanse duizendknoop	Frings
C8	Afdekken kleiput	Klein Gunnewiek
C9	Voorbereiden aanleg Tunnel Greversweg	Frings

6. TOELICHTING OP ACTIVITEITEN

A1. Woonvisie
In Winterswijk zijn er verschillende initiatiefnemers die een gezamenlijke woonvorm willen (laten) realiseren. Het is voor hen moeilijk om van idee tot realisatie over te gaan. Wij ondersteunen deze initiatiefnemers om de kans van slagen voor gezamenlijke woonvormen te vergroten. Vanwege landelijke en provinciale subsidiemogelijkheden is er geen budget nodig.

We organiseren woonavonden samen met inwoners en partijen die actief zijn op het gebied van wonen. Dit doen we bijvoorbeeld met jongeren over het op jezelf gaan wonen, of met ouderen over geschikte woonvormen voor senioren. Hiervoor is structureel een budget van € 5.000 per jaar nodig.

Het is belangrijk dat we voldoende passende huisvesting hebben voor arbeidsmigranten. Mede op basis van de aanbevelingen van het landelijk aanjaagteam, herijken we ons beleid voor de huisvesting van deze doelgroep. Voor deze herijking is geen budget nodig.

A2. Regionale woonvisie
In samenwerking met de ambassadeurs van 8RHK stellen we een regionale woonvisie op. In 2021 zijn de woonwensen en leefbaarheid in beeld gebracht. Deze vormen een belangrijke basis voor de regionale woonvisie.

A3. Omgevingswet/Wet kwaliteit bouw
De Omgevingswet treedt in werking op 1 juli 2022. Dit is een half jaar later dan de vorige planning. Er is meer tijd nodig om het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) opgeleverd, ingeregeld en stabiel te krijgen. Dat geldt zowel voor het landelijke deel van de Landelijke Voorziening, maar ook voor softwareleveranciers die hun software moeten aanpassen. Voor een goede invoering per juni 2022 moeten deze zaken uiterlijk oktober 2021 gereed zijn en werken.

In 2022 zorgen we ervoor dat we klaar zijn voor de invoering van de Omgevingswet op 1 juli 2022. We bereiden de organisatie voor om te kunnen werken volgens de wet, zowel op juridisch en technisch gebied als op het gebied van dienstverlening, houding en gedrag. Dit doen we door het implementeren van nieuwe software die aansluit op het DSO. Daarmee bieden we straks een goede digitale ondersteuning.

We bieden burgers ondersteuning in het proces van participatie door een duidelijke handreiking te doen. Met partners maken we afspraken over de samenwerking. Samen met private partijen draaien we een pilot, om het beleid en de werkprocessen voor de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving aan te passen. Voor 2022 gebruiken we bestaand projectbudget. Wel zetten we extra capaciteit in op het functioneel beheer van de aangeschafte software.
Naast de invoering van de Omgevingswet speelt ook de inwerkintreding van de Wet kwaliteit bouw (Wkb). De Wkb regelt dat private kwaliteitsborgers voortaan bouwtechnische regels toetsen en controleren. Door de Wkb mogen gemeenten geen bouwleges meer heffen voor de eenvoudige bouwwerken. Wat we voor deze eenvoudige bouwwerken nog wel kunnen heffen, zijn de leges voor een ruimtelijke toets. We maken een analyse en leggen een keuze voor welke wijze van leges heffen het best bij Winterswijk past. In de begroting is voorlopig rekening gehouden met het heffen van leges voor het blijven uitvoeren van de ruimtelijke toets, waarbij als percentage 1% van de bouw of projectkosten is aangehouden.

B1. WoooW
In 2022 vindt de uitwerking plaats van de stedenbouwkundige uitgangspunten van WoooW. In het bestemmingsplan leggen we juridisch vast welke verschillende functies in het gebied een rol krijgen. Van het cultuurgebouw ontwikkelen we het Programma van eisen en het architectonische ontwerp. We bepalen een vastgoedstrategie en maken een schetsontwerp voor de buitenruimte. Ten slotte onderzoeken we mogelijke subsidietrajecten.

In de meerjarenbegroting 2022-2025 is in 2024 een voorlopige raming van € 6,5 miljoen opgenomen voor het Cultuurgebouw. Daarnaast is in 2023 een voorlopige raming opgenomen voor het tekort op de grondexploitatie van WoooW.

B2. Wijkaanpak De Pas
In 2021 heeft het bouwteam voor De Pas de uitvoering van de wijkaanpak voorbereid. In 2022 starten we met de fysieke uitvoering. De uitvoering willen we eind 2023 afronden.

Uitvoering vindt plaats in vier deelgebieden: Pasbree, Pashegge, Pasbrink en Pashof. Er is een werkgroep van circa twintig bewoners die voor het verduurzamen van de koopwoningen collectief wil inkopen.
Projecten samen met de bewoners zijn onder andere:
- Het inrichten van speeltuinen voor kinderen in de wijk.
- Uitbreiding van de buurttuin naar buurtplein in de Pasbrink.
- De tijdelijke moestuin in Pashegge omturnen naar een definitieve inrichting.

- De actie opruimen zwerfafval.
- De stemactie voor het type verlichtingsarmaturen.
- De opzet van de actie voor het afkoppelen van regenpijpen.
- Stimuleren van de aanleg van voortuinen die klimaatproof zijn.
- Verdere inzet (bestaande) klankbordgroepen voor de herinrichting van Pashof en Pasbrink.

Bovenop het reeds bestaande begrote krediet (2018 tot en met 2022) van € 3 miljoen, is € 800.000 extra krediet opgenomen. Op dit moment is er sprake van een kostenstijging in materialen en ook de eisen aan duurzaamheid en klimaatmaatregelen vergen extra middelen.

B3. Omgevingsvisie Centrum en Kom en omgevingsplan centrum
De Omgevingswet schrijft voor dat we in 2024 een gebiedsdekkende omgevingsvisie moeten hebben voor Winterswijk. In 2022 maken we een omgevingsvisie voor de kom en het centrum en starten we ook met een omgevingsplan voor het centrum. De vast te stellen centrumvisie is hiervoor het uitgangspunt. In 2022 leggen we een ontwerp van de omgevingsvisie en het plan ter inzage. In de begroting is extra budget opgenomen om de omgevingsvisies en plannen te realiseren voor € 50.000 per jaar.

B4. Dynamisch verkeersmanagementsysteem
De discussie over doortrekking van de Dingstraat heeft als één van de nieuwe inzichten opgeleverd, dat een dynamisch verkeersmanagementsysteem een onderdeel van de oplossing moet zijn. Een dergelijk systeem omvat ook een parkeerverwijssysteem. Voor het project Parkeerverwijssysteem was al aanvullend krediet opgenomen van € 381.500, dat voortvloeit uit het Uitvoeringsprogramma Parkeren Winterswijk 2022-2030.

B5. Bouwen verkeersmodel
Het verkeersonderzoek en het bouwen van een verkeersmodel waren gepland voor 2020. Vanwege de coronacrisis was een goede meting van het verkeer niet mogelijk. Het onderzoek wordt in 2022 zo ingericht dat het ook voldoet aan de wensen van de raad rond de beslissing over doortrekking van de Dingstraat. Voor 2022 tot en met 2025 is voor de te nemen maatregelen € 4 miljoen opgenomen in de meerjarenbegroting (2022-2025), waarvan € 500.000 in 2022 (voor het dynamisch parkeermanagementsysteem), € 0 in 2023, € 500.000 in 2024 en € 3 miljoen in 2025.

B6. Uitvoeren Laadvisie en Plaatsingsbeleid
Voor het groeiend aantal elektrische auto's breiden we het netwerk van laadpalen in de openbare ruimte uit. In 2022 gaan wij:
- Een plankaart opstellen voor een goede spreiding van laadpalen.
- Door met het op aanvraag plaatsen van laadpalen in de openbare ruimte, voor inwoners die niet de mogelijkheid hebben om de auto op eigen terrein te laden.
- Minimaal vier laadpalen (acht laadplekken) proactief in de openbare ruimte plaatsen door deel te nemen aan de provinciale concessie.
- Onderzoeken of wij op strategische wijze laadoplossingen kunnen realiseren, waarin ook situationeel maatwerk kan worden geboden. Met ingang van 2022 is hiervoor een structureel budget opgenomen van € 10.500.

C1. Partiële herziening bestemmingsplan buitengebied
Het bestemmingsplan buitengebied wordt partieel herzien, waarbij een aantal beleidsuitspraken van de Omgevingsvisie buitengebied wordt vertaald. Hiermee wordt snellere afhandeling van aanvragen mogelijk. Ook nemen we hierin recent vastgesteld beleid (onder andere archeologiebeleid) op.

C2. Dennenoord
We stellen een bestemmingsplan vast voor bedrijventerrein Dennenoord en starten met de sanering en revitalisering. We hebben veel tijd geïnvesteerd in minnelijke verwerving van gronden. Hierdoor is de planning van de bestemmingsplanprocedure opgeschoven en daarmee ook de uitvoeringsplanning. De uitvoering van de reconstructie en revitalisering van Dennenoord schuift hierdoor naar 2023, met de bijbehorende kredieten.

C3. *We realiseren een dienstencentrum in Gaxel, samen met Stadt Vreden*
Om het grensoverschrijdend werken en ondernemen tussen Nederland en Duitsland te bevorderen, wordt er op de grens een dienstencentrum gerealiseerd. De gemeenten Winterswijk en Vreden zijn gezamenlijk de initiatiefnemers voor deze planontwikkeling.
De geselecteerde ontwikkelaar werkt het plan voor het dienstencentrum in het voorjaar van 2022 uit, onder de toetsende en begeleidende rol van de gemeenten. Als de omgevingsvergunning aan beide zijden van de grens wordt verleend, vindt de grondverkoop aan de ontwikkelaar plaats. Via de grondverkoop worden de gemeentelijke kosten verhaald. Wij gaan ervan uit dat de start van de bouw medio 2022 plaatsvindt en dat het gebouw medio 2023 in gebruik wordt genomen.

C4. Beleidsvisie landschap en biodiversiteit
We geven projectmatig uitvoering aan de beleidsvisie met als algemene uitgangspunten:
- Natuurinclusief handelen
- Samen doen
- Cultuurhistorisch landschap
- Biodiversiteit in de kom

We richten ons specifiek op:
- Starten met uitvoering van het nieuwe bermbeheerplan.
- Uitwerking geven aan basiskwaliteit natuur en landschap.
- Uitwerking geven aan gebiedsgerichte aanpak erfsoorten.
- Opstellen van een natuurwaardenkaart (biodiversiteitskaart).
- Continuering van natuur- en milieueducatie voor alle basisscholen voor 2021-2022.
- Ondersteuning van burgerinitiatieven ter bevordering van de biodiversiteit.
- Cursus ‘Ken jij jouw Nationaal Landschap’ voor burgers.
- Afronding aanpak verdwenen landschapselementen (motie).
- Aanpak ‘bos van de toekomst’ met een plan van aanpak en een uitvoeringsstrategie (motie).

Om het programma voor de jaren 2021-2023 uit te voeren, is extra budget opgenomen in de begroting. Voor 2022 is dit € 99.500 en voor 2023 € 87.500.

C5. Project Toekomstgerichte erven
In 2021 is gestart met de uitvoering van het project Toekomstgerichte erven Achterhoek. De uitvoering loopt door tot begin 2023. Dit project is gericht op het voeren van gesprekken met erfeigenaren, om ze te ondersteunen bij het realiseren van een toekomstgericht erf.

De uitvoering van dit programma ligt bij het Regionaal programmabureau Werken aan toekomstgerichte erven Achterhoek (WATEA). Dit programmabureau betalen we deels uit de Regio Deal. Voor eventuele vervolgtrajecten, na het eerste (gratis) gesprek, hebben we 750 vouchers ingekocht. Het totale bedrag voor de vouchers bedraagt € 200.000. Voor 2022 is dit € 80.000.

C6. Programma Vitaal Platteland
Het buitengebied van Winterswijk heeft te maken met uitersten. De extreme droogte, de aanwezigheid van vier Natura 2000-gebieden (stikstof), de waardevolle beken en de vele boeren die noodgedwongen moeten stoppen. In samenwerking met stichting WCL en OWIN is er een programma Vitaal Platteland opgesteld. Dit programma richt zich op het behoud van de waardevolle natuur en cultuur, en op het bieden van (economisch) toekomstperspectief voor wonen, werken en recreëren in het buitengebied.

De provincie Gelderland heeft het gemeentelijk programma overgenomen, door het opstellen van een provinciaal programma 'Vitaal Platteland, Nationaal Landschap Winterwijk'. Hierin werken WCL, provincie Gelderland, Waterschap Rijn en IJssel en gemeente Winterswijk samen. Een groot deel van de organisatiekosten betaalt de provincie. De gemeentelijke bijdrage van € 20.000 is in mindering gebracht op de bijdrage aan WCL.

C7. Bestrijden Japanse duizendknoop
De Japanse, Boheemse- en Sachalinse duizendknoop is een woekerende plant die niet inheems is in Nederland. Doordat de plant woekert, overgroeit hij de inheemse flora. Wanneer de duizendknoop in bermen staat, veroorzaakt de plant met de worteluitlopers schade aan de verharding en aangrenzende percelen, met mogelijke claims tot gevolg. In 2022 wordt de plant, zowel binnen als buiten de bebouwde kom, bestreden op locaties die prioriteit hebben om schade te voorkomen. Hiervoor is in 2022 een incidenteel budget van € 85.000 opgenomen in de begroting.

C8. Afdekken kleiput
In 2022 gaan we uitvoering geven aan het afdekken van de kleiput, als gevolg van het stopzetten van de 'verondieping'. Hiervoor is in 2022 een budget van € 462.000 opgenomen in de begroting.

C9. Voorbereiding aanleg Tunnel Greversweg
In de begroting van 2022 is voor het project Voetgangerstunnel onder de Greversweg een totale bijdrage van € 300.000 opgenomen. Deze netto bijdrage bestaat uit een brutobedrag van € 600.000 dat is verantwoord aan de uitgavenkant, en de provinciale bijdrage van € 300.000 aan de inkomstenkant.

3.2 Riolering en reiniging

1. AMBITIE

We waarborgen een optimale milieukwaliteit en richten ons op de basiswaarden: gezond, schoon, heel en veilig.

Relevante documenten
- Gemeentelijk Waterplan 2019-2023
- Huishoudelijk grondstoffenbeleid Winterswijk 2013-2017
- Afvalstoffenverordening Winterswijk 2015
- Uitvoeringsbesluit afvalstoffenverordening Winterswijk 2018

2. STRATEGISCHE DOELEN

A. We beschermen de volksgezondheid tegen infectieziekten die ontstaan door transport van afvalwater en inzameling van huishoudelijk afval.
B. We houden de bodem en het oppervlaktewater schoon, en voorkomen schade door hevige regenval en extreme droogte.
C. We dragen bij aan een duurzaam en circulair Winterswijk.

3. HOE TE BEREIKEN?

- De hoeveelheid zwerfafval verminderen.
- Verbetering in het scheiden van het huishoudelijk afval.
- Klimaatadaptief inrichten van de openbare ruimte.
- Meer water- en groengebieden in de bebouwde kom.

4. INDICATOREN

- Vermindering zwerfafval (bron: maandelijkse (beeld)schouwrapportage).
- Monitoring van de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen.
- Het aantal kilo huishoudelijk restafval per inwoner.

5. ACTIVITEITEN 2022

	Activiteit	Portefeuillehouder
A1	Uitvoeren plan van aanpak risicogestuurd rioolbeheer	Frings
A2	Project Mooi Schoon 2022	Frings
B1	Uitvoeren inrichtingsmaatregelen klimaatagenda en biodiversiteit	Frings
C1	Landelijk afvalbeleidsplan vertalen naar gemeentelijk beleid	Frings
C2	Invoering Ja/Ja-sticker	Frings

6. TOELICHTING OP ACTIVITEITEN

A1. Uitvoeren plan van aanpak risicogestuurd rioolbeheer

In 2021 hebben we regionaal ervaring opgedaan met risicogestuurd rioolbeheer. De verbeterpunten voeren we in 2022 uit.

A2. Project Mooi Schoon 2022

Het project Mooi Schoon is gericht op de aanpak van zwerfvuil. De activiteiten pakken we samen met ROVA op. Bewoners faciliteren we met materialen om zwerfafval op te ruimen. In 2022 voeren we onder andere de volgende schoonmaakacties uit:
- Landelijke Opschoondag
- World Cleanup Day

B1. Uitvoeren inrichtingsmaatregelen klimaatagenda en biodiversiteit
Het beleid voor een adequate afkoppeling van water is vastgesteld voor de periode 2019-2023. Ook is het groenstructuurplan in 2021 vastgesteld. Aan deze twee plannen geven we in 2022 uitvoering door inrichtingsmaatregelen op een zo duurzaam mogelijke wijze toe te passen. De maatregelen richten zich op de klimaatverandering en de gewenste biodiversiteit in relatie tot de thema's water, droogte en hitte. We geven in 2022 uitvoering aan de in 2021 opgestelde klimaatagenda. Deze wordt naar verwachting in december 2021 vastgesteld. Hiervoor is in de begroting 2022 € 200.000 extra opgenomen.

C1. Landelijk afvalbeleidsplan vertalen naar gemeentelijk beleid
Het meest recent vastgestelde afvalbeheerplan is het Landelijk afvalbeheerplan 2017-2029 (LAP3). Het beleidskader beschrijft de doelstellingen van het afvalbeleid in Nederland, en het beleid voor afvalpreventie en afvalbeheer. Eén van de doelstellingen is dat we in 2025 maximaal 30 kilo (2021: 58 kilo) restafval per inwoner hebben. En dat we het hergebruikpercentage van 90% (2021: 89%) bereiken. Om deze doelstellingen te bereiken, is er in 2021 een evaluatie van het huidige beleid gemaakt. In 2022 ontwikkelen we aanpassingen die in 2023 worden geïmplementeerd.

C2. Invoering Ja/Ja-sticker (motie)
Per 1 januari 2022 wordt de Ja/Ja-sticker toegepast in Winterswijk. Hiervoor is in 2022 een incidenteel budget van € 6.500 opgenomen.

Financiële onderbouwing programma 3

Baten en lasten

Bedragen *1.000 €	Lasten				Baten				Totaal	
Beleidsveld	Primitief	Begroting	Verschil		Primitief	Begroting	Verschil		Saldo	
Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten	8.086	8.163	77	N					77	N
Duurzaamheid	202	272	70	N						
Grondexploitaties	404	509	105	N	302	380	78	V	27	N
Infrastructuur & gebiedsontwikkeling	5.061	6.073	1.012	N	830	1.184	354	V	658	N
Riolering en reiniging	3.420	3.729	309	N	6.941	7.013	72	V	237	N
Resultaat voor bestemming	**17.173**	**18.746**	**1.573**	**N**	**8.073**	**8.577**	**504**	**V**	**1.069**	**N**
Reserves					140	677	537	V	537	V
Resultaat na bestemming	**17.173**	**18.746**	**1.573**	**N**	**8.213**	**9.254**	**1.041**	**V**	**532**	**N**

Doorbelaste bedrijfsvoerings- en kapitaallasten
Voor een toelichting op de verschillen verwijzen wij u naar programma 4, Bestuurlijk Winterswijk. Daar lichten we de wijzigingen in de doorbelaste bedrijfsvoerings- en kapitaallasten in zijn totaliteit toe.

Duurzaamheid
De verhoging van de lasten met € 70.000 wordt als volgt verklaard:
- Budget voor Transitievisie Warmte € 50.000 N
- Budget voor energiearmoede € 20.000 N

Voor de wijkuitvoeringsplannen in het kader van de Transitievisie Warmte is een structureel bedrag nodig van € 50.000.
Voor het bestrijden van energiearmoede vragen wij een structureel bedrag van € 20.000.

Grondexploitaties
Per saldo is er een nadeel van € 27.000. Dit wordt verklaard door verschillende voor- en nadelige resultaten op diverse complexen. Voor verdere informatie verwijzen wij u naar paragraaf G: Grondexploitatie.

Infrastructuur en gebiedsontwikkeling
Het nadeel aan de lastenkant, wordt met name veroorzaakt door de projecten Parkeerverwijssysteem, maatregelen Weurden, de tunnel onder de Greversweg, de bijraming van herinrichting De Pas en de herinrichting van de markt.

Afdeklaag kleiput (€ 462.000)
Dit betreft het incidentele budget voor de aan te brengen afdeklaag voor de kleiput, door het stopzetten van de verondieping. Dit zijn de uitgaven voor de feitelijke afronding van de kleiput (profileren, aanbrengen deklaag, bouwkosten en groenaanplant).
Dit budget wordt (rechtstreeks) gedekt uit de algemene reserve (zie ook de verklaring onder reserves).

Bijdrage ROVA beheer openbare ruimte (€ 203.000)
Dit betreft de (structurele) contractueel vastgelegde stijging van de bijdrage aan de ROVA voor het beheer van de openbare ruimte, door de jaarlijkse prijsindexatie en de areaaluitbreiding.

Bestrijding Japanse duizendknoop (€ 85.000)
In 2022 wordt de Japanse duizendknoop binnen en buiten de bebouwde kom bestreden, op locaties die prioriteit hebben om aangepakt te worden om schade te voorkomen.

Kosten invoering Omgevingswet (€ 45.000)
De invoering van de Omgevingswet is uitgesteld van 1 januari 2022 tot 1 juli 2022. Daardoor worden er in 2022 ook nog invoeringskosten gemaakt. Die dekken we uit de reserve invoering Omgevingswet (zie ook verklaring reserves).

Hogere baten
Het voordeel van € 354.000 aan de batenkant betreft de hogere (deels structurele en deels incidentele) bouwleges. Dit komt door het hernieuwde uitstel van de invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging bouw, het voorlopig nog ongewijzigd handhaven van de ruimtelijke toets bij bouwaanvragen en de voor 2022 ingeschatte positieve ontwikkeling van de bouwaanvragen.

Riolering en reiniging
Het nadeel van € 309.000 wordt verklaard door de hogere bijdrage aan de ROVA voor afvalverwerking en een aanvullend budget voor klimaatadaptatie.

ROVA-bijdrage afvalverwerking (€ 109.000)
Dit betreft de contractueel vastgelegde structurele verhoging van de ROVA-bijdrage voor afvalverwerking, met name als gevolg van een hogere uitgave voor verwerking van tuinafval en een hogere (rijks)belasting op restafval.

Budget klimaatadaptatie (€ 200.000)
Dit betreft een incidenteel aanvullend budget voor klimaatadaptatie. Omdat van het samen aan de slag gaan met inwoners een veel grotere impact wordt verwacht, stellen we hiervoor een stimuleringsbudget beschikbaar.

Het voordeel van € 72.000 aan de batenkant bestaat met name uit een hogere (structurele) afvalstoffenheffing (€ 68.000), als gevolg van de hogere ROVA-bijdrage voor afvalverwerking.

Reserves
Het voordeel van € 537.000 betreft met name de onttrekking aan de algemene reserve voor de afdeklaag van de kleiput (€ 462.000). Zie verder ook de toelichting aan de lastenkant.

Daarnaast zijn in deze begroting een onttrekking aan de bestemmingsreserves algemene begraafplaats verwerkt, een bestemmingsreserve invoering Omgevingswet en een bestemmingsreserve dekking kapitaallasten Notaristuin 2.0.

Onttrekking bestemmingsreserves algemene begraafplaats
De incidentele onttrekking in 2022 van € 30.000 betreft de dekking van incidentele uitgaven voor een onderzoek naar grafrust voor onbepaalde tijd.

Onttrekking bestemmingsreserve invoering Omgevingswet
De incidentele onttrekking in 2022 van € 45.000 betreft de uitgestelde Omgevingswet, waardoor in 2022 ook nog invoeringskosten worden gemaakt. Zie ook de verklaring hogere lasten.

Onttrekking bestemmingsreserve dekking kapitaallasten Notaristuin 2.0
Voor de dekking van rente- en afschrijvingslasten van het benodigde krediet voor de Notaristuin 2.0, is (in 2020) een bestemmingsreserve dekking kapitaallasten gevormd. Dit op basis van het raadsbesluit van 14 juli 2020. De structurele onttrekking van € 14.000 vloeit hieruit voort.

Kredieten

Bedragen *1.000 €	Uitgaven				Inkomsten				Totaal	
Programma	Primitief t/m prognose 2 2021	Begroting	Verschil		Primitief t/m prognose 2 2021	Begroting	Verschil		Saldo	
Duurzaamheid	2.500	2.500	0	V						
Grondexploitaties	300	379	79	N					79	N
Infrastructuur & gebiedsontwikkeling	3.710	5.216	1.506	N	75	375	300	V	1.206	N
Riolering en reiniging	50	50	0							
Totaal	**6.561**	**8.145**	**1.585**	**V**	**75**	**375**	**300**	**N**	**1.285**	**V**

Infrastructuur en gebiedsontwikkeling

Het nadeel van € 1.506.000 aan de lastenkant wordt met name veroorzaakt door:

- Projecten Parkeerverwijssysteem
- Verkeersmaatregelen binnenring centrum
- Tunnel onder de Greversweg
- Herinrichting De Pas
- Herinrichting van de Markt

Projecten Parkeerverwijssysteem (krediet 2022: € 381.500)

Dit voor 2022 opgenomen aanvullend benodigde krediet van € 381.500, vloeit voort uit het Uitvoeringsprogramma Parkeren Winterswijk 2020-2030. Dit krediet wordt ingezet voor het verder uitrollen van het parkeerroute-informatiesysteem van bestaande parkeerterreinen die nog niet tot het systeem en de parkeerroute behoren. Tevens is dit krediet nodig voor het toevoegen van dynamische en statische bewegwijzering vanaf de buitenring en de invalswegen.

Project Verkeersmaatregelen binnenring centrum (krediet 2022: € 0,5 miljoen)

Voor de periode 2022-2025 is voor de verkeersmaatregelen voor de binnenring van het centrum (omgeving Weurden) € 4 miljoen opgenomen in de meerjarenbegroting. Dit is als volgt verdeeld:

2022: € 500.000
2023: € 0
2024: € 500.000
2025: € 3.000.000

Behalve een aantal maatregelen naar aanleiding van het verkeersonderzoek, betreft dit ook een dynamisch verkeersmanagementsysteem. Dit komt dus boven op het parkeerroute-informatiesysteem (zie hierboven).

Project tunnel onder de Greversweg

In het raadsvoorstel in december 2020 heeft het college aangegeven de totale bijdrage aan de tunnel van € 300.000 te dekken binnen programma 3. In totaal waren de kosten geraamd op € 600.000, waarvan de provincie € 300.000 voor haar rekening neemt. Nadere uitwerking hiervan levert op dat voor € 81.000 dekking is gevonden binnen Programma 3, te weten binnen het Project Narcisstraat, dat bij de 2e financiële prognose 2021 voor dit bedrag wordt afgeraamd. De onderhoudskosten voor de tunnel zijn nog niet bekend deze worden (zodra bekend) opgenomen in de begroting (2023).

Herinrichting De Pas

Op het reeds bestaande begrote krediet (2018 tot en met 2022) van € 3 miljoen wordt voorgesteld om € 800.000 aan extra krediet op te nemen voor wegen en riolering. Op dit moment is er sprake van een kostenstijging in materialen en ook de eisen aan duurzaamheid en klimaatmaatregelen vergen extra middelen.Het extra krediet van € 600.000 voor wegen bestaat uit € 300.000 voor 2022 en € 300.000 voor 2023. Het extra krediet van € 200.000 voor riolering is verdeeld in € 50.000 voor 2021 en € 150.000 in 2022.

Herinrichting Markt
Nu de centrumvisie is vastgesteld, hebben we beter zicht op de benodigde en mogelijke maatregelen op de Markt. Op basis daarvan ramen we een krediet van € 450.000 waar we eerder uitgingen van € 900.000.

Grondexploitaties
In de tabel ziet u de financiële vertaling van de wijzigingen in de grondexploitaties in 2022. Voor verdere informatie verwijzen wij u naar paragraaf G: Grondbeleid.

Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk

Algemene ondersteuning, openbare orde en veiligheid
We zetten in op een aantrekkelijk Winterswijk. Een Winterswijk waar inwoners en ondernemers vertrouwen hebben in het bestuur, waar de diensten professioneel worden verleend en waar het veilig, prettig en leefbaar wonen is.

Lobby, grensoverschrijdende samenwerking en citymarketing
Samenwerking met de samenleving, maar ook met onze (Duitse) buurgemeenten, zien we als een belangrijke succesfactor. We gebruiken de lobby en citymarketing om de ambities en doelstellingen uit de programma's 1 tot en met 3 te realiseren.

Professionaliseren dienstverlening
Om aantrekkelijk te zijn en te blijven, zorgen we ervoor dat onze financiële positie gezond blijft. Bij genoemde ambities en doelstellingen past een professionele organisatie. In 2022 gaan we verder met het professionaliseren van onze dienstverlening.

4.1 Bestuur - algemene ondersteuning

1. AMBITIE

Winterswijkers hebben vertrouwen in het bestuur. We denken mee en doen mee met inwoners en organisaties. Wij leveren flexibel en tijdig onze diensten en doen dat met een moderne organisatie.

Relevante documenten
- Organisatievisie
- Visie op dienstverlening

2. STRATEGISCHE DOELEN

A. Goede bestuurlijke samenwerking door te werken aan vertrouwen, transparantie, flexibiliteit en tijdigheid.
B. We organiseren ons werk modern, waardoor dienstverlening wordt ervaren als tijdig, flexibel en participatief.
C. Inwoners voelen zich betrokken bij het maken en uitvoeren van beleid.

3. HOE TE BEREIKEN

- We organiseren welkomstbijeenkomsten voor nieuwe inwoners.
- We organiseren en coördineren officiële ontvangsten voor het onderhouden van bestuurlijke netwerken en contacten op lokaal, regionaal en landelijk niveau.
- We vragen Koninklijke onderscheidingen, Koninklijke Erepenningen en predicaten Hofleverancier aan en staan stil bij huwelijksjubilea en verjaardagen (>100 jaar) van inwoners.
- We implementeren de (nieuwe) organisatie-, bedrijfsvoerings- en dienstverleningsvisie met bijpassende huisvesting.
- We verbeteren en ontwikkelen de digitalisering van de dienstverlening.
- We verbeteren de dienstverlening aan de balie en de telefoon.
- We geven de inzet van personeel efficiënt vorm.
- We zorgen voor heldere, begrijpelijke communicatie die is afgestemd op de doelgroep.

4. INDICATOREN

- De e-diensten vormen 50% van onze totale loketgebonden dienstverlening.
- 80% van de telefonisch gestelde vragen wordt zonder doorverbinden beantwoord.
- Inwoners kunnen bij contact met de gemeente zelf kiezen hoe ze worden voorzien van informatie. Daarnaast is 100% van de informatie over processen of correspondentie te vinden op de persoonlijke internetpagina van de inwoner.
- Iedere website die valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente Winterswijk, voldoet aan veertig van de vijftig succescriteria van de WCAG 2.1 niveau A- en AA-richtlijnen.
    - Iedere website die valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente Winterswijk, voldoet aan het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid.
    - Het aantal websites dat onder de verantwoordelijkheid van de gemeente Winterswijk valt, is zo klein mogelijk.
- We scoren overall een 7,5 op onze dienstverlening.

5. ACTIVITEITEN 2022

	Activiteit	Portefeuillehouder
A1	De gemeenteraadsverkiezingen organiseren	Bengevoord
B1	Chatbot inzetten voor 24/7 klantcontact	Bengevoord
B2	E-diensten uitbreiden en achterliggende processen optimaliseren	Bengevoord
B3	Vernieuwde website live brengen	Bengevoord
B4	Stimuleren gebruik digitale dienstverlening	Bengevoord
B5	Zorgen voor effectievere telefonische bereikbaarheid	Bengevoord
B6	Dienstverlening aanpassen aan de hand van klantreizen	Bengevoord
B7	Zelfbedieningskluis: volgen landelijke ontwikkeling	Bengevoord
B8	Overdracht Islamitische begraafplaats	Frings
B9	Graven van KNIL-militairen (Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger) markeren	Bengevoord
B10	Winterswijk op de kaart zetten als plek voor huwelijken	Bengevoord
B11	Implementeren van het nieuwe werkconcept inclusief passende huisvesting	Bengevoord

6. TOELICHTING OP ACTIVITEITEN

A1. De gemeenteraadsverkiezingen organiseren
De gemeenteraadsverkiezingen zijn op 16 maart 2022. De organisatie hiervan vindt grotendeels plaats in 2022.

B1. Chatbot inzetten voor 24/7 klantcontact
Na een experimenteerfase willen we onze inwoners 24 uur per dag van dienst zijn met een chatbot. Een chatbot beantwoordt vragen van inwoners, of verwijst ze naar informatie op de website. Daarvoor moet deze robot eerst goed worden getraind. Deze training begint in 2021 en loopt door in 2022.

B2. E-diensten uitbreiden en achterliggende processen optimaliseren
We breiden de e-diensten uit aan de hand van de ontwikkelingen van de vakspecifieke software van bijvoorbeeld het sociaal domein en het ruimtelijk domein. Waar deze vakspecifieke software ontbreekt, ontwikkelen we zelf e-diensten. We passen achterliggende processen aan, zodat we zo efficiënt en effectief mogelijk werken.

B3. Vernieuwde website live brengen
In 2021 is begonnen met de ontwikkeling van een vernieuwde website. Bij deze ontwikkeling staat de dienstverlening aan de inwoner en aan ons bedrijfsleven centraal. We maken de website aantrekkelijker, zorgen voor een betere toegankelijkheid en koppelen deze met de website van 100% Winterswijk. Door deze koppeling worden ook toeristische bezoekers goed van informatie voorzien.

In 2021 heeft de aanbesteding van het nieuwe beheersysteem van de website plaatsgevonden. De planning is om medio 2022 de vernieuwde website live te zetten. Voordat dit gebeurt, betrekken we inwoners bij het ontwerp. Is de nieuwe website inderdaad toegankelijker en aantrekkelijker? Waar mogelijk saneren we bestaande websites van de gemeente, zodat we uiteindelijk twee websites hebben: www.winterswijk.nl en www.werkenaanwinterswijk.nl.

B4. Stimuleren gebruik digitale dienstverlening
We blijven het gebruik van de digitale dienstverlening stimuleren. De campagne die gestart is in 2021 zetten we door.

B5. Zorgen voor een effectievere telefonische bereikbaarheid
In 2021 zouden we een nieuwe telefoniecentrale krijgen: GT Connect. Dit was een door meer dan tweehonderd gemeenten gemeenschappelijk aanbesteed telefonietraject. Door problemen bij de leverancier is dit project gestopt. We moeten de telefoniecentrale opnieuw aanbesteden en mogelijk een nieuwe centrale invoeren.
Ook intern werken we aan de effectiviteit. We maken nog duidelijkere afspraken, zodat een beller snel een antwoord heeft op zijn vraag.

B6. Dienstverlening aanpassen aan de hand van klantreizen
Ook in 2022 werken we verder met klantreizen (dienstverlening vanuit het perspectief van de klant), waarbij we onze dienstverlening aan de wensen van de klant aanpassen. Daarbij sturen we nadrukkelijk op de gehanteerde uitgangspunten van onze dienstverleningsvisie: 'Wij gaan altijd voor een glimlach'. Dat betekent dat het reflecteren op eigen handelen en het verbeteren een vast gespreksonderwerp is in de organisatie.

B7. Zelfbedieningskluis: volgen landelijke ontwikkeling
De rijksoverheid geeft aan dat nationale wetgeving het op dit moment onmogelijk maakt om de zelfbedieningskluis in gebruik te nemen. Landelijk moet wet- en regelgeving worden aangepast. Wij volgen de ontwikkelingen en hebben het ministerie gevraagd om pilotgemeente te mogen zijn.

B8. Overdracht Islamitische begraafplaats
In het eerste kwartaal van 2022 wordt de Islamitische begraafplaats overgedragen aan de Stichting Nederlands Islamitische Waqf.

B9. Graven KNIL-militairen markeren
De graven van de KNIL-militairen hebben in 2021 een beschermde status gekregen. De graven liggen verspreid over de algemene begraafplaats en zijn niet herkenbaar. Gezien het historische belang van de graven, maken we ze herkenbaar door een markering op het graf.

B10. Winterswijk op de kaart zetten als plek voor huwelijken
Als alle beperkingen rondom corona zijn opgeheven, zetten we een campagne in om het trouwen in Winterswijk regionaal en nationaal te promoten.

B11. *Implementeren van het nieuwe werkconcept inclusief passende huisvesting*
In het professionaliseren van de organisatie en de dienstverlening zijn de laatste jaren flinke stappen gezet. Het is tijd om de volgende stap te gaan zetten, door het implementeren van het nieuwe werkconcept. Dat houdt in dat we tijd- en plaatsonafhankelijk gaan werken, waarbij de activiteit de werkplek bepaalt. Door de investeringen van de afgelopen jaren in ICT, is het mogelijk om deze stap te zetten.

Dat vraagt ook om een andere, meer eigentijdse inrichting van het gemeentekantoor. Een inrichting die het ontmoeten, samenwerken en onze dienstverlening beter faciliteert. Daarbij houden we nadrukkelijk rekening met duurzaamheid en inclusie. Voor de realisatie is een investeringsbedrag van € 2,3 miljoen gemoeid. Omdat in de begroting van 2021 al rekening was gehouden met een bedrag van € 0,8 miljoen, hebben wij een aanvullend investeringsbedrag van € 1,5 miljoen opgenomen.

4.2 Openbare orde en veiligheid

1. AMBITIE

Het is veilig en prettig wonen of verblijven in Winterswijk.

Relevante documenten
Wabo-beleidsplan gemeente Winterswijk
Uitvoeringsprogramma vergunningverlening, toezicht en handhaving

2. STRATEGISCHE DOELEN

A. Inwoners van Winterswijk voelen zich veilig.
B. De criminaliteit neemt af.
C. De woonwijken in Winterswijk zijn leefbaar.
D. Verhogen kwaliteit en effectiviteit van de brandweer.

3. HOE TE BEREIKEN

- We werken samen met inwoners, ondernemers, politie, justitie en (zorg)organisaties om criminaliteit, waaronder woninginbraken en overvallen, aan te pakken.
- We hanteren een regionale en integrale aanpak van ondermijning. Daarbij werken buurgemeenten, Omgevingsdienst Achterhoek (ODA), politie, justitie, Belastingdienst en het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum samen, om criminele netwerken aan te pakken.
- We kijken naar grensoverschrijdende criminaliteit en zoeken daarbij de samenwerking met de Duitse overheid.
- We werken met interne en externe partners, om gezamenlijk jeugdoverlast aan te pakken en jeugdcriminaliteit tegen te gaan.
- We werken samen met de inwoners aan de leefbaarheid in de wijken.
- We proberen zoveel mogelijk overtredingen te voorkomen door in te blijven zetten op preventieve handhaving, door communicatie en door interventies voor gedragsverandering.
- Samen met de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG) blijven we zoeken naar een optimalisatie van de brandweerzorg, zoals extra aandacht voor preventie en het op peil brengen en houden van voldoende bluswatervoorzieningen in de gemeente.

4. INDICATOREN

- Het percentage inwoners dat zich veilig voelt blijft gelijk of stijgt.
- De misdaadcijfers van de politie.
- De veiligheidsmonitor.
- Onrechtmatige bewoningen recreatiewoningen.
- Aantal meldingen/signaleringen van overlast.

5. ACTIVITEITEN 2022

	Activiteit	**Portefeuillehouder**
A1	Deelname aan integrale controles met diverse ketenpartners	Bengevoord
B1	Opstarten ondermijningsoverleggen	Bengevoord
B2	Voortzetten integrale, regionale aanpak ondermijning met buurgemeenten	Bengevoord
B3	Aansluiten bij Meld Misdaad Anoniem	Bengevoord
B4	Voorlichting op scholen over wapens en geweld door Halt	Bengevoord
B5	Voorlichting op scholen over ondermijning door Leerlingalert	Bengevoord
B6	Facilitaire ondersteuning convenant Veilige School	Bengevoord

B7	In beeld brengen aanpak zorgfraude	Bengevoord
C1	Opstellen en adequaat uitvoeren Uitvoeringsprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)	Bengevoord
D1	Optimaliseren brandweerzorg door in te zetten op preventie	Bengevoord

6. TOELICHTING OP ACTIVITEITEN

A1. Deelname aan integrale controles met diverse ketenpartners
Jaarlijks vinden er diverse integrale controles plaats met ketenpartners. Bijvoorbeeld de 'Groene Nacht'. Samen met de omgevingsdienst, politie, Natuurmonumenten, Geldersch Landschap en de Hengelsport Federatie controleren onze boa's dan in het buitengebied.
Verder doen we jaarlijks mee aan de landelijke Week van de Veiligheid. In die week brengen we het thema veiligheid extra onder de aandacht.

B1. Opstarten ondermijningsoverleggen
In het ondermijningsoverleg bespreekt de gemeente ondermijningscasussen, samen met partijen als het Regionale Informatie- en Expertise Centrum (RIEC), ODA, Belastingdienst, politie en OM.

B2. Voortzetten integrale, regionale aanpak ondermijning met buurgemeenten
De regionaal coördinator ondermijning blijft in 2022 werkzaam voor de Achterhoekse gemeenten. Daarnaast geven we in 2022 de internationale (Duitsland) ondermijningstafel vorm.

B3. Aansluiten bij Meld Misdaad Anoniem
Wij sluiten ons aan bij Meld Misdaad Anoniem. Het voordeel hiervan is dat relevante signalen over criminaliteit en fraude in onze gemeente rechtstreeks bij ons terechtkomen. Dit vergroot de informatiepositie van de gemeente en versterkt de integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit.

B4. Voorlichting op scholen over wapens en geweld door Halt
Halt-medewerkers geven, met ondersteuning van jongerenwerkers en/of politie, voorlichting op het voortgezet onderwijs over diverse onderwerpen. Denk hierbij aan wapenbezit, geweld en sexting.

B5. Voorlichting op scholen over ondermijning door Leerlingalert
Leerlingalert geeft voorlichting op het voortgezet onderwijs over de criminele (onder)wereld en het versterken van het netwerk rondom jongeren. Zij reiken de jongeren tools aan om ondermijnende criminaliteit te herkennen, en weerstand te bieden tegen de verleiding om snel veel geld te verdienen met criminaliteit.

B6. Facilitaire ondersteuning convenant Veilige School
De gemeente voert de regie over de aanpak van het convenant Veilige School. We houden zicht op de naleving van de gemaakte afspraken en bieden facilitaire ondersteuning aan bij de uitvoering van deze afspraken. Denk aan een bestuurlijke en ambtelijke overlegstructuur en ondersteuning bij kluisjescontroles.

B7. In beeld brengen aanpak zorgfraude
In 2022 onderzoeken we of het zinvol is om regionaal of lokaal proactief in te zetten op het opsporen van zorgfraude in het sociaal domein. Hiervoor gaan we in gesprek met buurgemeenten en voeren we enkele steekproeven uit. De uitwerking van deze activiteit vereist een nauwe samenwerking met het contract- en leveranciersmanagement (CLM).

C1. Opstellen en adequaat uitvoeren VTH-uitvoeringsprogramma
Jaarlijks stellen we een Uitvoeringsprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving op. Het uitvoeringsprogramma beschrijft zowel de wijze van vergunningverlening, als de prioritering van handhavingstaken op het gebied van de fysieke leefomgeving. Een uitgebreide toelichting op de doelen en activiteiten op het gebied van openbare orde en veiligheid treft u aan in het VTH-uitvoeringsprogramma 2022.

D1. Optimaliseren brandweerzorg door in te zetten op preventie
Samen met de VNOG sturen we op optimalisatie van de brandweerzorg door in te zetten op preventie. Bijvoorbeeld door het creëren van bewustzijn.

4.3a Lobby, grensoverschrijdende samenwerking en citymarketing

1. AMBITIE

We maken van Winterswijk het meest grensoverschrijdende dorp van de Achterhoek. Dit omdat we veel kansen zien voor veiligheid, grensoverschrijdende zorg, wonen, werken en recreëren.
We zetten de Achterhoek in het algemeen en Winterswijk in het bijzonder op landelijke agenda's in Arnhem en Den Haag, en investeren in het vergroten van ons Europese netwerk. Op deze manier kunnen Winterswijkse en regionale vraagstukken snel en effectief onder de aandacht worden gebracht bij politici.

Relevante documenten
- Nota Grensland Gemeente Winterswijk (2021)
- Actieplan Lobby Gemeente Winterswijk (2021)

2. STRATEGISCHE DOELEN

A. Gastvrijheid voor bezoekers en inwoners van de grensstreek vergroten.
B. Het verbeteren van het ondernemersklimaat en de mogelijkheden voor werkzoekenden.
C. Inwoners en ondernemers nog actiever laten zijn binnen grensoverschrijdende samenwerking.
D. Impact vergroten van lokale of regionale vraagstukken.
E. Zichtbaarheid en (kennis)netwerk vergroten en delen. We investeren in internationale contacten (gemeenten), voor kennisdeling en vergroting van onze zichtbaarheid.
F. Groei van bovenregionale bekendheid van Winterswijk als aantrekkelijke plaats voor wonen, werken, winkelen, zorg en recreëren.
G. Betere organisatie en afstemming van de economische ontwikkeling van Winterswijk, in integrale samenwerking met het bedrijfsleven.

3. HOE TE BEREIKEN

- Door onze digitale communicatiemiddelen tweetalig te ontwikkelen.
- Door de Grenzhoppers Business School te gebruiken om grensoverschrijdend leren, werken en ondernemen te faciliteren. Daarnaast helpen we ondernemers en maatschappelijke partners gebruik te maken van Europese subsidies.
- Door het Grensland College te faciliteren.
- Door inwoners en ondernemers actief te betrekken bij de grensoverschrijdende samenwerking.
- Door het Grenzhoppers-netwerk in te zetten, om de grensoverschrijdende samenwerking met Twente, Drenthe en Limburg uit te bouwen.
- Door actief bij te dragen aan de ontwikkeling van onze internationale zichtbaarheid, met name in Brussel, Berlijn, Münster en Düsseldorf.
- Door actief in te zetten op de lobby richting provincie en rijksoverheid.
- Door te investeren in de ontwikkeling van ons internationale netwerk, voor kennisdeling en informatie-uitwisseling.
- Door een actieve bijdrage te leveren aan de Euregio en de 8RHK-ambassadeurs.
- Door deel te nemen aan uitwisselingsprojecten die ons als gemeente internationale zichtbaarheid en kennis op het gebied van maatschappelijke vraagstukken opleveren.
- Promotie van Winterswijk op het gebied van wonen, werken, winkelen en recreëren via citymarketingorganisatie 100% Winterswijk.
- Een organisatievorm uitwerken die integraal bijdraagt aan de economische ontwikkeling van Winterswijk, en de haalbaarheid hiervan toetsen.

4. INDICATOREN

- Aantal leden Grenzhoppers-netwerk.
- Aantal aangeboden cursussen en aantal deelnemers Grenzhoppers Business School.
- Aantal gerealiseerde internationale projecten en lobbybijeenkomsten

5. ACTIVITEITEN 2022

	Activiteit	Portefeuillehouder
Grensoverschrijdende samenwerking		
A1	Organiseren en ontwikkelen cursusaanbod Grenzhoppers Business School	Bengevoord
A2	Duitse taal stimuleren op Winterswijkse onderwijsinstellingen via Grenzhoppers Business School	Bengevoord / Schepers-Janssen
B en C1	Uitvoering Regio Deal Grensoverschrijdende samenwerking (GROS)	Bengevoord
B en C2	Organiseren werkbezoek aan Mecklenburg-Vorpommern (in samenwerking met 8RHK-ambassadeurs en Nederlandse Ambassade in Berlijn)	Bengevoord
B en C3	Vergroten zichtbaarheid grensstreek	Bengevoord
B en C4	We realiseren het Dienstencentrum Gaxel samen met Stadt Vreden	Bengevoord
A t/m C1	Vertalen communicatiemiddelen (website etc.)	Bengevoord
D en E1	Organiseren werkbezoek ambassadeurs Den Haag en Berlijn (in samenwerking met 8RHK-ambassadeurs, Twente en Nederlandse Ambassade in Berlijn)	Bengevoord
D en E2	Organiseren grensoverschrijdende werkbezoeken voor Tweede Kamerleden en Europarlementariërs	Bengevoord
G1	Verder uitwerken van het raadsbesluit (december 2021) over een ondernemerspunt (oprichten en inrichten)	Bengevoord
Lobby		
D en E3	Organiseren lobbybijeenkomsten in Winterswijk, de Achterhoek, Brussel en Den Haag (Nieuwspoort)	Bengevoord
D en E4	Deelname aan The European Week of Regions and Cities 2022 (bestuurlijk en ambtelijk)	Bengevoord
D en E5	Verkennen en benutten (Europese) subsidiemogelijkheden	Bengevoord
E1	Uitvoering van het USAID-project Oekraïne (VNG International)	Bengevoord
E2	Uitbreiden internationale netwerk	Bengevoord
G2	Faciliteren en ondersteunen van het Grenslandcollege	Schepers-Janssen

6. TOELICHTING OP ACTIVITEITEN

Grensoverschrijdende samenwerking

A1. Uitbreiden cursusaanbod (Grenzhoppers Business School GBS)

In 2022 breiden we het aanbod aan cursussen en workshops op het gebied van taal en cultuur verder uit en ontwikkelen we een online cursusplatform. Op deze manier faciliteren we grensoverschrijdend werken en recreëren voor onze inwoners en ondernemers en vergroten we de gastvrijheid voor onze bezoekers.

A2. Duitse taal stimuleren op Winterswijkse onderwijsinstellingen

We faciliteren onderwijsinstellingen in Winterswijk met cursussen en workshops over de Duitse taal en cultuur vanuit de GBS. Dit doen we bijvoorbeeld door te faciliteren in het aanbieden van Goethe-certificaten. Voor het praktijkonderwijs zetten we in op een structurele inbedding van de Duitse taal in het onderwijs. Op deze manier helpen we scholieren hun kansen op de arbeidsmarkt in onze gresstreek te vergroten en blijven ze als vakkrachten behouden.

B en C1. Uitvoering Regio Deal GROS
Tot 2023 geven we uitvoering aan de Regio Deal GROS. Zo helpen we ondernemers de grens over. We organiseren cursussen en workshops vanuit de GBS, en verbinden deze met de activiteiten van het internationaal netwerkbureau. Voor beide organisaties ontwikkelen we in 2022 een nieuwe website om het cursusaanbod nog inzichtelijker te maken.

B en C2. Organiseren werkbezoeken
In samenwerking met de 8RHK-ambassadeurs, Kreis Borken en de regio Twente, organiseren we een tweedaagse kennismaking voor de nieuwe Nederlandse ambassadeur in Berlijn en de nieuwe Duitse ambassadeur in Den Haag. Tijdens deze kennismaking zetten we in op kennisdeling en informatie-uitwisseling op het gebied van techniek, onderwijs, wonen, zorg en recreëren.

Samen met de Duitse regio Mecklenburg-Vorpommern organiseren we in 2022 een bijeenkomst aldaar, waarbij we ondernemers en kennisinstellingen de kans bieden om op het gebied van waterstof en leefbaar platteland van elkaar te leren.

B en C3. Vergroten zichtbaarheid grensstreek
We blijven werken aan de zichtbaarheid van onze grensstreek. Dit doen we door onze deelname als Grenzhoppers-netwerk op congressen en bijeenkomsten, zoals de Grenslandconferentie, Duitslanddag en het jaarcongres van het Institute for Transnational and Euregional cross border cooperation and Mobility (ITEM). We nodigen Tweede Kamerleden en Europarlementariërs uit om actualiteiten en bijzonderheden, zoals wet- en regelgevingen die mensen over grenzen heen raken, bespreekbaar te maken.

A t/m C1. Vertalen communicatiemiddelen
De vertalingen van onze gemeentelijke communicatiemiddelen naar het Duits zetten we ook in 2022 voort. Dit doen we om de gastvrijheid in Winterswijk naar onze Duitse gasten te vergroten, en de communicatie zo toegankelijk en begrijpelijk mogelijk te maken.

D en E1, D en E2. Organiseren werkbezoeken Achterhoek
In 2022 organiseren we themagerichte werkbezoeken voor Kamerleden, Europarlementariërs en bewindslieden in Winterswijk. Waar mogelijk doen we dit in samenspraak met 8RHK-ambassadeurs en de andere Achterhoekse gemeenten. Zo brengen we de Achterhoek dichter bij Den Haag.

G1. Ondernemerspunt Winterswijk
Winterswijk heeft een krachtige en goed functionerende citymarketingorganisatie, waarin alle ondernemersverenigingen samen met de gemeente participeren. Zaken als centrummanagement, evenementenondersteuning en andere vormen van ondernemersondersteuning zijn op dit moment echter niet structureel georganiseerd.

In Duitse gemeenten wordt veel gewerkt met een ‘Wirtschaftsförderungs’-organisatie, waarin gemeenten en ondernemersverenigingen vanuit een publiek-private organisatie samenwerken aan een brede economische ontwikkeling. Op basis van een in 2021 gekozen scenario werken we aan een ondernemerspunt, waarin de huidige samenwerking op het gebied van citymarketing wordt verbreed met centrummanagement, evenementenondersteuning en andere vormen van ondernemersondersteuning.

Lobby
D en E3. Organiseren lobbybijeenkomsten
Door zichtbaarheid in Den Haag brengen we de Achterhoek in het algemeen en Winterswijk in het bijzonder dichterbij. Als lid van Nieuwspoort maken we gebruik van de door Nieuwspoort georganiseerde lobbymomenten, waarbij we Winterswijkse ondernemers en bestuurders faciliteren om themagericht in gesprek te gaan met Kamerleden en bewindslieden.

D en E4. Deelname aan de European Week of Regions and Cities 2022
Zoals ieder jaar breiden we in 2022, samen met bestuurders, ondernemers en ambtenaren, de Europese contacten uit tijdens de Europese week van regio's en steden in Brussel. Door deelname aan en de organisatie van bijeenkomsten, wisselen we kennis uit en stellen we Winterswijk en Achterhoekse vraagstukken centraal.

D en E5. Verkennen en benutten (Europese) subsidiemogelijkheden
Naast de Europese subsidieregeling Interreg, verkennen we in 2022 de kansen die Europese subsidies bieden voor Winterswijkse vraagstukken. Uitgangspunt is hierbij altijd een bestaande projectaanvraag of bestaand vraagstuk, en niet de zoektocht naar subsidie op zich. Het is noodzakelijk dat het verwerven van substantiële externe financiering voor (grote) projecten wordt ondersteund door een goed georganiseerde en geïntensiveerde lobby naar de provincie Gelderland, Den Haag en Brussel. Hiervoor zetten we de adviseurslobby in.

E1 Uitvoering USAID-project Oekraïne (VNG International)
We zetten het project USAID Oekraïne, dat we in 2019 zijn gestart, tot eind 2022 voort. Aan het project nemen steden en gemeenten uit heel Europa deel, waardoor we ons Europese netwerk vergoten. Doel van het project is kennisuitwisseling tussen Winterswijk en twee Oekraïense gemeenten, onder andere op het gebied van stadsmarketing, duurzaamheid en strategische keuzes. Dit om van elkaar te leren. In 2022 vindt een fysiek bezoek aan Winterswijk en de Oekraïense gemeenten plaats.

E2. Uitbreiden internationaal netwerk
Door deelname aan internationale bijeenkomsten en door prijzen/onderscheidingen die gebaseerd zijn op Winterswijkse onderwerpen, zetten we Winterswijk, de Achterhoek en uiteindelijk ook Nederland op de kaart (bijvoorbeeld de European Green Leaf Award 2022). Hierbij maken we gebruik van bestaande netwerken, zoals de Association of European Border Regions (AEBR), Euregio en VNG International.

4.3b Overige middelen

1. AMBITIE

We blijven een financieel gezonde gemeente en investeren in de toekomst van Winterswijk.

Relevante documenten
- Financiële verordening gemeente Winterswijk
- Meerjarenbegroting
- Kadernota
- Bestuursrapportage

2. STRATEGISCHE DOELEN

A. Een structureel sluitende begroting.

3. HOE TE BEREIKEN

- Door met lef te investeren.
- Door de gezonde financiële positie van de gemeente goed in het oog te blijven houden.

4. INDICATOREN

5. ACTIVITEITEN 2022

	Activiteit	**Portefeuillehouder**
A1	De begroting laat een structureel sluitend meerjarenperspectief zien	Klein Gunnewiek
A2	Herfinancieren leningenportefeuille	Klein Gunnewiek
A3	Implementatie rechtmatigheidsverantwoording	Klein Gunnewiek

6. TOELICHTING OP ACTIVITEITEN

A1 De begroting laat een structureel sluitend meerjarenperspectief zien
Ook voor 2022 tot en met 2025 laat de begroting meerjarig een sluitend structureel perspectief zien. Het effect van de herverdeling van de algemene uitkering is nog niet bekend. In de begroting is daar dus nog geen rekening mee gehouden.

A2 Herfinancieren leningenportefeuille
In 2022 gaan we de leningenportefeuille herfinancieren. De rentestand is op dit moment dusdanig laag dat een herfinanciering leidt tot een structureel financieel voordeel. In 2022 rekenen we vooralsnog op € 608.000.

A3 Implementatie rechtmatigheidsverantwoording
Met ingang van 2022 legt het college verantwoording af aan de raad over de financiële rechtmatigheid. Tot en met 2021 controleert de accountant dit. Dat vraagt meer van onze interne beheersing en controle. De raad bepaalt hoe hoog we de lat leggen. Hierover gaan we in gesprek, waarna de Financiële verordening op dit onderdeel gewijzigd moet worden.

Financiële onderbouwing programma 4

Baten en lasten

Bedragen *1.000 €	Lasten				Baten				Totaal	
Beleidsveld	Primitief	Begroting	Verschil		Primitief	Begroting	Verschil		Saldo	
Bestuur en algemene ondersteuning	1.906	3.432	1.526	N	48.581	50.856	2.275	V	773	V
Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten	11.347	11.515	168	N					168	N
Openbare orde en veiligheid	1.953	1.999	46	N	36	36	0	V	46	N
Overige eigen middelen	246	248	2	N	7.589	7.687	98	V	96	V
Resultaat voor bestemming	**15.452**	**17.194**	**1.742**	**N**	**56.206**	**58.579**	**2.373**	**V**	**656**	**V**
Reserves	25		25	V	75	475	400	V	425	V
Resultaat na bestemming	**15.477**	**17.194**	**1.717**	**N**	**56.281**	**59.054**	**2.773**	**V**	**1.081**	**V**

Doorbelaste bedrijfsvoerings- en kapitaallasten

In de programma's 1 tot en met 3 is aangegeven dat in dit programma een toelichting wordt gegeven op de doorbelaste bedrijfsvoerings- en kapitaallasten. De kapitaallasten zijn niet direct te beïnvloeden, omdat deze het gevolg zijn van eerder gedane investeringen. Denk hierbij aan rente en afschrijving.

Het totale verschil in de bedrijfsvoerings- en kapitaallasten over alle programma's is als volgt opgebouwd:

Programma 1	€ 282.000 N
Programma 2	€ 15.000 V
Programma 3 (inclusief grondbedrijf)	€ 104.000 N
Programma 4	€ 168.000 N
Interne bedrijfsvoering (bestuur en algemene ondersteuning)	€ 1.885.000 N
Totaal	**€ 2.424.000 N**

Dit verschil bestaat uit de volgende mutaties (N):

Indexering lonen (structureel) *€ 310.000*

De onderhandelingen over een nieuwe cao zijn nog in volle gang, maar de verwachting is dat de lonen stijgen. Om hiermee in de begroting rekening te houden, gaan we vooralsnog uit van een loonstijging van 1,5%. Dit percentage is gebaseerd op het percentage loon- en prijsstijging van de overheid dat in de meicirculaire 2021 is genoemd.

Formatie-uitbreiding (structureel) *€ 783.000*

Om de ambities op het gebied van onder andere de jeugdzorg, Omgevingswet en duurzaamheid te kunnen realiseren, is structureel extra capaciteit nodig.

Formatie-uitbreiding (incidenteel) *€ 653.000*

Voor het uitvoeren van (wettelijke) taken is tijdelijk extra capaciteit nodig. Denk hierbij onder andere aan de taken op het gebied van datagedreven werken, de Wet inburgering, jongerenwerk, en preventie en toezicht op rechtmatigheid in de zorg.

Uitvoeren uitkomsten strategische personeelsplanning (SPP) (incidenteel) *€ 400.000*
Om de organisatie verder te professionaliseren hanteren we een strategische personeelsplanning, waarbij we telkens breed kijken naar de maatschappelijke en economische ontwikkelingen, de bestuurlijke ambities en de wijze waarop we dat organiseren. Om de organisatie toekomstbestendig te maken en te houden, sturen we continu bij. Voor de ontwikkeling en herplaatsing van medewerkers is extra incidenteel budget opgenomen in de begroting.

Hogere ICT-kosten (structureel) *€ 148.000*
De ontwikkelingen op het gebied van automatisering staan niet stil. Wij blijven investeren in een veilige digitale werkomgeving voor onze medewerkers en burgers. Dit betekent ook dat we nieuwe applicaties aanschaffen of bestaande updaten. Ook investeren we in de hardware, zodat deze ook veilig en vertrouwd kan worden gebruikt.

Extra HRM-budget (structureel) *€ 60.000*
Het HR-team wordt op steeds meer vlakken bevraagd. Om te kunnen voldoen aan deze aanvragen en deel te kunnen nemen aan projecten, is hiervoor extra budget opgenomen.

Uitbreiding garantiebanen (structureel) *€ 35.000*
Landelijk is er een afspraak gemaakt dat er garantiebanen gecreëerd moeten worden. We hebben hiervoor aanvullend budget opgenomen.

Bestuur en algemene ondersteuning

In dit beleidsveld is er aan de lastenkant een verschil van € 1.526.000 (N).
Dit verschil is grotendeels als volgt te verklaren:

Doorbelaste bedrijfsvoeringslasten *€1.885.000 (N)*

Rentevoordeel door herfinanciering leningenportefeuille (structureel) *€ 608.000 (V)*
Op dit moment is het rentepercentage voor langlopende leningen een stuk lager dan waarvoor wij onze leningenportefeuille hebben gefinancierd. Wij gaan deze nu herfinancieren. Dit levert een voordeel op.

Nieuw Content Management Systeem (CMS) (incidenteel) *€ 125.000 (N)*
De huidige gemeentelijke website is gedateerd en niet voldoende toegankelijk. Om een makkelijk toegankelijke website te realiseren die voldoet aan de wettelijke normen, schaffen we een nieuw CMS aan.

Extra budget voor communicatieverbetering (structureel) *€ 41.000 (N)*
Wij vinden het belangrijk om op een heldere en juiste manier te communiceren, zowel intern als extern. Hiervoor investeren we in ondersteuning en uitbreiding van (moderne) communicatiemiddelen.

Organiseren gemeenteraadsverkiezingen (incidenteel) *€ 16.000 (N)*
Het vertrouwen in de overheid daalt. We willen de inwoners actief betrekken bij de gemeenteraadsverkiezingen. We gaan extra activiteiten organiseren rondom de verkiezingen om het vertrouwen te laten groeien.

Lobby en grensoverschrijdende activiteiten (structureel) *€ 41.000 (N)*

Wij vinden het belangrijk om Winterswijk op de kaart te zetten. Er is een goede band met onze oosterburen en hierin blijven wij investeren. Hieronder valt ook de Grenzhoppers Business School. Om dit te kunnen blijven doen is hier structureel budget voor begroot.

Aan de batenkant is er een verschil van € 2.275.000 (V).
Dit verschil is als volgt te verklaren:

Hogere algemene uitkering (structureel) *€ 2.175.000 (V)*
De kosten voor de jeugdzorg lopen op voor de gemeenten. Door het Rijk is toegezegd om de gemeenten hiervoor te compenseren via de algemene uitkering. Voor 2022 gaat het om € 2.175.000. Voor de jaren 2023-2025 mogen we 75% van de berekende compensatie als structurele inkomsten opnemen. Totdat een nieuw kabinet hierover besloten heeft, staat echter niet vast dat we die compensatie ook daadwerkelijk ontvangen.

Hogere interne doorbelaste uren aan investeringen (incidenteel) *€ 100.000 (V)*
Voor 2022 (en 2023) verwachten we € 100.000 extra ambtelijke kosten aan investeringen toe te kunnen rekenen. Dit achten wij verantwoord door de toename van de begrote kredieten 2022/2023.

Overige eigen middelen
Hier zien we aan de batenkant een saldo van € 98.000 (V). Dit komt door indexering van de opbrengst van de onroerendezaakbelasting (OZB). De beleidslijn is dat we de opbrengst van de OZB in 2021 fixeren, en dat we alleen rekening houden met areaaluitbreiding en indexering. De indexering is gebaseerd op de meicirculaire gemeentefonds 2021 (prijs bruto binnenlands product).

Reserves
Hier is sprake van een onttrekking uit de algemene reserve voor de gevolgen van de SPP van € 400.000 (V). Dit is incidenteel. Zie hiervoor ook de toelichting onder bedrijfsvoerings- en kapitaallasten.

Kredieten
Er zijn geen bij- of aframingen van kredieten binnen dit programma.

Opgaven

Foto: H. van Ommen

Opgaven

Opgave: ‘Iedereen doet mee’

Bij het uitvoeren van de opgaven Armoedevrij Winterswijk en Winterswijk Drempelvrij is geconcludeerd dat er op een aantal onderdelen samenhang tussen deze opgaven bestaat. Door ze samen te voegen, beogen we meer en beter resultaat te behalen en efficiënter te werken. De samengevoegde opgaven gaan verder onder de naam ‘*Iedereen doet mee’*.

1. AMBITIE

Iedereen moet mee kunnen doen in Winterswijk. Iedereen is gelijk in Winterswijk en krijgt gelijke kansen. Dat is onze ambitie. We willen een gemeente zijn waar inwoners kunnen zijn wie ze willen zijn en eenieder zijn identiteit en eigenheid met trots kan uitdragen. Iedereen krijgt gelijke kansen om zich te ontwikkelen en mee te doen. We hebben daarbij speciale aandacht voor het voorkomen en tegengaan van discriminatie, problemen met geld en armoede. Ook willen we de positie van inwoners met een beperking versterken. Winterswijk is armoedevrij in 2040.

Relevante documenten

- VN-verdrag Handicap
- Inclusie-agenda 1.0
- Inclusie-agenda 2.0
- Plan van aanpak Armoedevrij Winterswijk
- Beleids- en uitvoeringsplan Schuldhulpverlening 2020-2024

2. STRATEGISCHE DOELEN

A. Winterswijk is drempelvrij en voldoet aan het VN-verdrag Handicap.
B. Kinderen hebben gelijke kansen om hun talenten te ontwikkelen.
C. Mensen maken beter gebruik van bestaande inkomensvoorzieningen.
D. Het taboe rondom armoede is doorbroken.

3. HOE TE BEREIKEN

A:
- Het plan Winterswijk Drempelvrij 2.0 voeren we samen met ervaringsdeskundigen uit. Hierbij gebruiken we de uitkomsten van de enquête voor de meest toegankelijke gemeente.
- We ondersteunen bij plannen voor integrale woonvormen waar diverse doelgroepen met elkaar samenleven en elkaar ondersteunen.
- We verwijderen drempels en belemmeringen.
- We zorgen voor meer bewustwording rond toegankelijkheid.
- We dragen uit dat we een regenbooggemeente zijn.

B:
- Jeugd-, kind- en generatiearmoede: kinderen krijgen gelijk kansen om hun talenten te ontwikkelen. Door voorlichting wordt het taboe doorbroken en het risico op schulden bij jongeren verkleind.

C:
- Systeem versimpelen: er is één toegang voor inkomensondersteunende voorzieningen, waarbij de hulpverlener naast de klant staat. Informatievoorziening is toegankelijk doordat we simpele taal gebruiken.

D:

- Taboe doorbreken: de drempel is laag voor inwoners om hun verhaal te doen, omdat heel Winterswijk weet dat armoede bestaat. Inwoners ontmoeten elkaar makkelijk, omdat er op verschillende plaatsen in Winterswijk plekken zijn om elkaar te treffen.

4. INDICATOREN

- We hebben minimaal vijftien publicaties rondom toegankelijkheid op werkaanwinterswijk.nl.
- Armoedemonitor CBS, waarbij we de nulmeting in 2020 vergelijken met de armoedemonitor van 2021. Naast de cijfers van het CBS gebruiken we de aantallen van de lokale instellingen, waarbij het effect een toename moet zijn in het gebruik van deze inkomensvoorzieningen. Denk bijvoorbeeld aan de regelingen voor kinderen waarbij de contributie van de sportclub wordt betaald.
- Lerende en reflectieve evaluatie van het programma Armoedevrij Winterswijk (subjectieve meting).

5. ACTIVITEITEN 2022

	Activiteit	**Portefeuillehouder**
A1	Inwoners ondersteunen als ze een integrale woonvorm willen opzetten	Schepers-Janssen/ Klein Gunnewiek
A2	We brengen de woonwensen van mensen met een lichamelijke beperking in beeld	Schepers-Janssen/ Klein Gunnewiek
A3	Knelpunten in de openbare ruimte in beeld brengen en oplossen	Schepers-Janssen/Frings
A4	Websites toegankelijk maken	Schepers-Janssen/ Bengevoord
A5	Met campagnes en publicaties zorgen we voor kennis en begrip rond de onderwerpen van de opgave	Schepers-Janssen
A6	We gaan met onze achterban in gesprek over nieuwe onderwerpen	Schepers-Janssen
A7	We dragen het feit dat we een regenbooggemeente zijn uit, met de regenboogvlag en een regenboogzebrapad voor het gemeentekantoor	Schepers-Janssen
A8	De inhoudelijke kant van onze regenbooggemeente wordt opgepakt	Schepers-Janssen
B/C/ D	Lerende en reflectieve evaluatie van het programma Armoedevrij Winterswijk	Schepers-Janssen/ Tannemaat
B1	We organiseren voorlichting op scholen over armoede en financiën	Schepers-Janssen/ Tannemaat
B2	Verlengde schooldag voor basisschoolkinderen	Schepers-Janssen/ Tannemaat
B3	We informeren jongeren over de veranderende verantwoordelijkheid als ze achttien jaar worden	Schepers-Janssen/ Tannemaat
C1	Professionals worden getraind in stress-sensitief werken	Schepers-Janssen/ Tannemaat
C2	Eén intake voor alle inkomensondersteunende voorzieningen	Schepers-Janssen/ Tannemaat
D1	We organiseren campagnes waarmee we het thema armoede onder de aandacht brengen	Schepers-Janssen/ Tannemaat
D2	We maken armoede bespreekbaar op scholen	Schepers-Janssen/ Tannemaat

D4	We trainen vrijwilligers en professionals in het signaleren en bespreekbaar maken van armoede	Schepers-Janssen/ Tannemaat

6. TOELICHTING OP ACTIVITEITEN

A1. Inwoners ondersteunen als ze een integrale woonvorm willen opzetten
Het initiatief om tot een woonvorm te komen moet in de samenleving ontstaan. De gemeente ondersteunt en begeleidt inwoners hierbij waar mogelijk.

A2. We brengen de woonwensen van mensen met een lichamelijke beperking in beeld
In de periode 2021-2022 brengen we de woonwensen van mensen met een lichamelijke beperking in beeld. Deze wensen vertalen we waar nodig en mogelijk in bijvoorbeeld de prestatieafspraken met de woningbouwcorporaties.

A3. Knelpunten in de openbare ruimte in beeld brengen en oplossen
Ook in 2022 brengen we knelpunten in de openbare ruimte in beeld en lossen ze op. Naast het oplossen van bestaande knelpunten gaat het ook om het goed adviseren over de openbare ruimte, zoals bij nieuwe ontwikkelingen in het centrum.

A4. Websites toegankelijk maken
Door het bundelen van websites maken we slecht toegankelijke sites beter toegankelijk.

A5. Met campagnes en publicaties zorgen we voor kennis en begrip rond de onderwerpen van de opgave
Omdat we heel veel mensen in de samenleving nodig hebben voor het drempelvrij maken van Winterswijk, is dit een belangrijk onderdeel. Als onze inwoners weten dat ze ook zelf iets kunnen doen, dan bereiken we meer. Dit doen we ook in onze eigen gemeentelijke organisatie.

A6. We gaan met onze achterban in gesprek over nieuwe onderwerpen
We willen ruimte houden voor nieuwe onderwerpen en hierover in gesprek gaan met ervaringsdeskundigen uit het netwerk. Hierbij wordt gedacht aan inclusief sporten.

A7 en A8. Regenbooggemeente
Onder de vlag van regenbooggemeente zijn met een groep betrokkenen en professionals plannen gemaakt rondom drie thema's:
Het betreft:
1. Zichtbaarheid en normalisatie
2. Educatie en bewustwording
3. Borging en veiligheid

2022 wordt het eerste hele jaar waarin we deze plannen als regenbooggemeente uitwerken. De dekking van de plannen gebeurt vanuit de opgave 'Iedereen doet mee'.

D4. We trainen vrijwilligers en professionals in het signaleren en bespreekbaar maken van armoede
In de afgelopen periode hebben we extra ingezet op de vroege signalering bij (beginnende) schulden. Medewerkers van De Post nemen contact op met inwoners bij wie we zien dat er schulden ontstaan. Deze werkwijze is verankerd in het Beleids- en uitvoeringsplan Schuldhulpverlening 2020-2024.

B/C/D. Lerende en reflectieve evaluatie van het programma Armoedevrij Winterswijk
In het derde en vierde kwartaal van 2021 evalueren we de activiteiten van de opgave Armoedevrij Winterswijk. Met de lessen die we hieruit trekken, leveren we in het eerste kwartaal van 2022 een nieuw plan van aanpak voor de opgave 'Iedereen doet mee'. Deze lerende en reflectieve evaluatie is de basis voor het plan van aanpak

Opgave: Centrum

1. AMBITIE

Het centrum is het hart van ons dorp. Dit is vitaal en klopt vol warmte voor iedere bezoeker. Deze levendigheid maken we met elkaar.

Relevante documenten
- Coalitieakkoord gemeente Winterswijk 'Winterswijk wint, duurzaam en daadkrachtig d'ran!'
- Centrumvisie en uitvoeringsagenda

2. STRATEGISCHE DOELEN

A. Het marktterrein is het hart van het dorp, een prettige plek om te verblijven, daar kom je thuis.
B. Het echte Winterswijk, waar je als gast weggaat met een glimlach en graag terug wilt komen.
C. Er is nog zoveel meer, ontdek de leukste straatjes van Winterswijk.
D. Het centrum (als geheel) is een dag-attractie waar mensen graag verblijven en consumeren, met ruimte voor ondernemers.
E. Winterswijk is gastvrij en voor iedereen goed bereikbaar.

3. HOE TE BEREIKEN?

- Realiseren van de Centrumvisie en uitvoeringsagenda. Dit doen we opgavegericht, in samenwerking met betrokken inwoners, belangenorganisaties en ondernemers.

4. INDICATOREN

- Koopstromenonderzoek.

5. ACTIVITEITEN 2022

	Activiteit	**Portefeuillehouder**
A1	Kwaliteitsimpuls van de Markt	Tannemaat
A2	Toekomst van de Jacobuskerk en Jacobskerk	Tannemaat
B1	Uitvoering plan van aanpak 'Beleving in het centrum'	Tannemaat
B2	Openbare toiletten	Tannemaat
B3	Onbeperkt genieten in de Achterhoek	Schepers - Janssen
B4	Evenementenkalender	Tannemaat
C1	Analyse centrumstructuur, loopstromen en verblijfsgebieden	Tannemaat
C2	Acquisitie en stimuleren van nieuw ondernemerschap	Tannemaat
D1	Kennisontwikkeling bij centrumondernemers	Tannemaat
D2	Fieldlab Retailinnovatie	Tannemaat
D3	Smartcity Achterhoek	Tannemaat
D4	Ondernemerspunt Winterswijk	Tannemaat
E1	Verminderen van onnodig autobezoek	Tannemaat
E2	Goede fietsenstalling met voldoende oplaadpunten	Tannemaat
E3	Verminderen overlast van laden en lossen in de winkelstraat	Tannemaat
E4	Gastvrijheid op de parkeerplaats	Tannemaat

6. TOELICHTING OP ACTIVITEITEN

A1. Kwaliteitsimpuls marktterrein
Het versterken van de Markt, als aangename, centrale ontmoetingsplek waar bezoekers graag verblijven, vraagt om een sterk samenspel van de functies die hier thuishoren. Dit doen we door effectief gebruik te maken van de beschikbare ruimte en inrichting. In het vierde kwartaal van 2021 starten we met de ontwerpsessies voor de herinrichting van de markt. Dit doen we samen met inwoners, belangenorganisaties en externe partijen. In 2022 bieden we de gemeenteraad een concreet ontwerp aan.

Daar waar nog geen zekerheden zijn of werkzaamheden buiten de begrotingsperiode kunnen vallen, zijn ze niet meegenomen in de begroting. Voor het centrum werken we een concreet plan uit. Wij denken dat een krediet van € 450.000 toereikend is voor de werkzaamheden.

A2. Toekomst van de Jacobuskerk en Jacobskerk
Beide kerken verliezen waarschijnlijk hun primaire functie. De eigenaren van de kerken kijken welke (her)ontwikkelingsmogelijkheden er zijn.

B1. Uitvoering plan van aanpak 'Beleving in het centrum'
In het plan van aanpak vertalen we de ambities en doelen naar concrete maatregelen, die we vanaf 2022 uitvoeren.

B2. Openbare toiletten
We hebben tijdelijke openbare toiletten gerealiseerd in het raadhuis. In 2022 zorgen we voor een structurele oplossing om openbare toiletten toegankelijk te houden voor onze bezoekers.

B3. Onbeperkt genieten in de Achterhoek
In de opgave 'Iedereen doet mee' wordt gewerkt aan de toegankelijkheid van Winterswijk, voor iedereen. Het is een belangrijk onderwerp voor de gastvrijheid en aantrekkelijkheid van ons centrum. Vanuit de toeristische samenwerking in de regio Achterhoek, werken we aan het programma 'Onbeperkt genieten in de Achterhoek'.

B4. Evenementenkalender
Een veelheid en diversiteit aan evenementen draagt bij aan de beleving van het centrum. Het centrum wordt nog aantrekkelijker wanneer we de eigen, onderscheidende identiteit van de winkelstraten en verblijfsgebieden versterken. We maken hiervoor een evenementenkalender.

C1. Analyse centrumstructuur, loopstromen en verblijfsgebieden
Ons centrum is historisch gegroeid naar de huidige structuur. We zijn ons steeds meer bewust dat een sterke eigen identiteit van deelgebieden bijdraagt aan de aantrekkelijkheid en vindbaarheid van locaties. Met een goede structuur sturen we de loopstromen en het verblijf naar de gewenste gebieden.

C2. Acquisitie en stimuleren van nieuw ondernemerschap
We stimuleren meer commerciële activiteiten in de aanloopstraten. Daarmee versterken we de aantrekkelijkheid van het centrum, verhogen we het bezoek en voorkomen en verminderen we leegstand. Hiervoor werken we een acquisitieplan uit.

D1. Kennisontwikkeling bij centrumondernemers
We versterken de samenwerking in het centrum door met elkaar te werken aan kennisontwikkeling.

D2. Fieldlab Retailinnovatie
Grote (inter)nationale retailorganisaties hebben de schaalgrootte en het organisatievermogen om innovaties te onderzoeken en te implementeren. Dit is voor een zelfstandig winkelbedrijf vaak niet bereikbaar. Samen met de regio Achterhoek nemen we hier wel stappen in, met Winterswijk in een voortrekkersrol.

D3. Smartcity Achterhoek
De Duitse ICT-onderneming Tobit heeft in Ahaus een smartcityconcept ontwikkeld, waarbij ICT-technologie wordt ingezet om het fysieke centrumbezoek te ondersteunen. We verkennen de mogelijkheden om een vergelijkbaar concept te ontwikkelen voor de stads- en dorpskernen in de Achterhoek.

D4. Ondernemerspunt Winterswijk
Winterswijk heeft een krachtige en goed functionerende citymarketingorganisatie. In 2022 geven we uitvoering aan het centrummanagement en het beter organiseren van evenementenondersteuning.

E1. Verminderen van onnodig autobezoek
We realiseren ons dat voor veel van onze centrumbezoekers, uit de regio en van over de grens, de auto een logisch vervoersmiddel is, waarvoor nauwelijks alternatieven zijn. Voor onze inwoners en ons winkelpersoneel kan de fiets echter een prima alternatief zijn.

E2. Goede fietsenstalling met voldoende oplaadpunten
Voor het stimuleren van het fietsgebruik is het een randvoorwaarde dat we dit gebruik goed faciliteren. Als onderdeel van de activiteit ‘analyse centrumstructuur, loopstromen en verblijfsgebieden’ brengen we verbeterpunten voor fietsparken in kaart. Deze voeren we waar mogelijk uit.

E3. Verminderen overlast van laden en lossen in de winkelstraat
Laden, lossen en pakketbezorging is noodzakelijk voor de bevoorrading van de ondernemers in de winkelstraat. Tegelijkertijd geeft dit vaak overlast voor het winkelend publiek en dat past niet in de gastvrijheid die we willen bieden. Daarom gaan we in goed overleg oplossingen implementeren.

E4. Gastvrijheid op de parkeerplaats
De bezoeker van het centrum van Winterswijk moet zich bij aankomst op de parkeerplaats direct welkom voelen, en op een logische en prettige manier de weg vinden naar de winkelstraten, markt, stadsparken en andere centrumvoorzieningen. Om dit te bevorderen zorgen we voor goede bewegwijzering.

Opgave: Duurzaamheid

1. AMBITIE

Winterswijk wil dat de huidige kwaliteiten, klimaat, biodiversiteit en natuurlijke voorraden, ook beschikbaar zijn voor volgende generaties. Duurzaamheid gaat over het beschermen en behouden van deze waarden.

Relevante documenten
- Uitvoeringsagenda Duurzaamheid januari 2019

2. STRATEGISCHE DOELEN

A. De bebouwde omgeving van Winterswijk is energieneutraal in 2030. We benutten in Winterswijk onze cultuurhistorie en biodiversiteit.
B. Winterswijk heeft een duurzame gemeentelijke organisatie in 2030.
C. We zijn een volledig duurzame gemeente in 2050, dus ook klimaatneutraal en circulair.

3. HOE TE BEREIKEN?

- We gaan inwoners en bedrijven stimuleren om maximaal energie te besparen door onder meer te isoleren.
- We gaan het opwekken van duurzame energie op daken en op zonnevelden ondersteunen.
- We maken plannen die er op termijn toe leiden dat woningen geen aardgas meer gebruiken.
- We voeren het project Duurzaamheidsfactor uit in de gemeentelijke organisatie.
- We bouwen samen met onze inwoners verder aan een circulaire economie.

4. INDICATOREN

- De barometer ‘hernieuwbare opwek’ staat eind 2022 op minimaal 65% en in 2030 op 100%.
- 33% van de daken is in 2030 voorzien van zonnepanelen. Eind 2022 is dit minimaal 21%.
- Via het platform Duurzaamheid bereiken we maandelijks gemiddeld ruim 1.750 mensen.
- 4.000 huishoudens voeren kleine energiebesparende maatregelen uit. Dit naar aanleiding van een actie voor huurders en woningeigenaren die in 2021 start en in 2022 doorloopt.

5. ACTIVITEITEN 2022

	Activiteit	**Portefeuillehouder**
A1	Werken aan de hand van de uitvoeringsagenda Duurzaamheid 2019-2022 met vele activiteiten	Frings
A2	Stimuleren zonne-energie	Frings
A3	Uitvoeren visie Warmtetransitie	Frings
B1	Uitvoeren project Duurzaamheidsfactor	Frings
B2	We maken een prachtig Green Leaf-jaar 2022	Frings
C1	We werken aan klimaatadaptatie	Frings

6. TOELICHTING OP ACTIVITEITEN

A1. Werken aan de hand van de uitvoeringsagenda Duurzaamheid 2019-2022 met vele activiteiten
De uitvoeringagenda Duurzaamheid kent tal van activiteiten. De voortgang hiervan wordt periodiek aan de raad gepresenteerd. Onderdeel van de uitvoeringsagenda zijn cultuurhistorie en biodiversiteit. De biodiversiteit stimuleren we onder meer met de maatregelen uit het uitvoeringsplan van het groenstructuurplan.

A2. Stimuleren zonne-energie
Het is belangrijk om de opwekking van zonne-energie te stimuleren. Met de uitvoering van het zonnepark op de Masterveldweg wordt een grote stap gezet. Daardoor zal de barometer de 65% bereiken. Maar onze ambities gaan verder. We willen meer zonne-energie in collectief eigendom en meer zonnepanelen op daken. Een randvoorwaarde hiervoor is voldoende netcapaciteit. Het elektriciteitsnetwerk heeft uitbreiding nodig.

De opwekking van zonne-energie is winstgevend, maar niet elk idee komt tot uitvoering. Daarom zorgen we voor hulp (ook financieel) wanneer het nog niet zeker is of een project lukt. Onze ambities voor zonne-energie sluiten aan bij de RES 1.0. In 2022 maken we de RES 2.0., die we gaan indienen in 2023.

A3. Uitvoeren visie warmtransitie
De visie Warmtetransitie bepaalt de manier waarop we gebouwen en wijken klaarmaken voor de toekomst. Het is landelijk beleid om op termijn van het aardgas af te gaan. In Winterswijk ontbreekt een bron voor grootschalige opwekking van warmte die we kunnen inzetten voor verwarming. Dat betekent dat we een strategie ontwikkelen hoe we dit doel stapsgewijs kunnen behalen.

B1. Uitvoeren project Duurzaamheidsfactor
De duurzaamheidsfactor zorgt voor een duurzame en circulaire gemeentelijke organisatie. Halverwege 2022 presenteren we de resultaten in een politiek forum.

B2. We maken een prachtig Green Leaf-jaar 2022
Winterswijk heeft de Green Leaf Award 2022 gewonnen! Een hele eer, maar ook een grote verantwoordelijkheid. Aan deze Green Leaf Award is een geldbedrag verbonden van € 200.000. Met dit geld gaan we in 2022 activiteiten organiseren binnen de opgave Duurzaamheid.

Hierbij willen we drie doelstellingen waarmaken:
- Winterswijk duurzamer maken.
- Andere gemeenten en organisaties in Nederland en Europa stimuleren, door de beste voorbeelden voor verduurzaming uit Winterswijk te laten zien.
- Winterswijk als mooie en duurzame gemeente promoten.

Om dit te kunnen waarmaken, stellen we een actieplan op. Hierbij werken we ook aan de droom van Yara, leerling van basisschool De Kolibrie, voor groenere schoolpleinen.

C1. Aanpassen aan een veranderend klimaat
We bouwen op verschillende manieren aan een duurzame en circulaire economie. Veel initiatieven stimuleren we op regionaal niveau via de thematafel Circulaire Economie en Energietransitie. Helaas zien we nu al dat het klimaat verandert. Een van de onderwerpen die in 2022 veel aandacht vraagt, is daarom klimaatadaptatie. Dit is het aanpassen van onze omgeving aan toenemende hitte, droogte en zware regenval. Daarom nemen we deel aan de werkgroep klimaatadaptatie (beleidsveld 3.2).

Paragrafen

Foto: P. Rhebergen

Paragraaf A: Lokale heffingen

Inleiding
Deze paragraaf gaat over de gemeentelijke belastingen. Na de algemene uitkering uit het gemeentefonds vormen de belastingen onze belangrijkste inkomstenbronnen.

We onderscheiden drie typen gemeentelijke belastingen
De onderstaande drie belastingtypen lichten we later in deze paragraaf verder toe:
- Algemene belastingen;
- Bestemmingsheffingen;
- Retributies.

De opbrengsten van de algemene belastingen tellen we op bij de algemene middelen
Dit betekent dat we de opbrengsten van deze belastingen niet labelen. We kunnen ze daardoor voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen inzetten.
Voorbeelden van deze algemene belastingen zijn de onroerendezaakbelastingen (OZB), precariobelasting, reclamebelasting, forensenbelasting en toeristenbelasting.

De opbrengsten van bestemmingsheffingen zijn bestemd voor specifieke voorzieningen
Deze specifieke voorzieningen hebben wel een duidelijk algemeen belang. Onder deze categorie vallen de afvalstoffenheffing en rioolheffing.

We heffen retributies als de gemeente een specifieke dienst verleent
De leges, begraafrechten en marktgelden zijn de belangrijkste retributies binnen de gemeente Winterswijk.

We mogen geen winst maken op bestemmingsheffingen en retributies
De begrote opbrengst mag dus niet hoger zijn dan de begrote kosten om de diensten te verlenen.

Beleid
We hanteren de volgende uitgangspunten:
- De opbrengst van de onroerendezaakbelasting (OZB) is in 2022 gelijk aan die van 2021 (exclusief inflatie en areaaluitbreiding).
- Het inflatiepercentage van 1,6% is gebaseerd op de algemene prijsontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Dit staat in tabel 4.2.2 van de meicirculaire van het gemeentefonds 2021.
- De rioolheffing is 100% kostendekkend op basis van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP);
- De afvalstoffenheffing is 100% kostendekkend.
- Bij de leges streven we naar 100% kostendekkendheid.

Belastingdruk
De belastingdruk geeft aan welke belastingen onze inwoners direct in hun portemonnee voelen
Om deze belastingdruk te berekenen, tellen we de OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing bij elkaar op.

In de tabel Belastingdruk 2021/2022 rekenen we met een WOZ-waarde van € 200.000 voor een woning. De verwachte waardestijging is 7% voor woningen in 2022.
Verderop in deze paragraaf lichten we de vermelde bedragen verder toe.

De belastingdruk voor de inwoner ziet er als volgt uit:

Belastingdruk 2021/2022

Gezin (eigen woning)	Situatie 2021	Situatie 2022
	WOZ-waarde € 200.000	WOZ-waarde € 214.000 (+7% waardestijging)
Onroerendezaakbelasting	€ 229,00	€ 234,00
Afvalstoffenheffing:		
- Vastrecht	€ 171,00	€ 172,00
- Variabel deel *	€ 25,20	€ 25,20
Rioolheffing (135 m³)	€ 367,20	€ 367,20
Totaal	**€ 792,40**	**€ 798,40**

Gezin (huurwoning)	Situatie 2021	Situatie 2022
Afvalstoffenheffing:		
- Vastrecht	€ 171,00	€ 172,00
- Variabel deel *	€ 25,20	€ 25,20
Rioolheffing (135 m³)	€ 367,20	€ 367,20
Totaal	**€ 563,40**	**€ 564,40**

*Wordt achteraf opgelegd. Dus de aanbiedingen van 2021 worden bij de aanslagoplegging van 2022 opgeteld. Hier is het gemiddelde tarief opgenomen bij het aanbieden aan een ondergrondse restafvalcontainer.

De belastingdruk voor 2022 stijgt in vergelijking met 2021
De stijging is het gevolg van een hogere OZB en afvalstoffenheffing. In het coalitieakkoord is afgesproken dat de OZB-opbrengst gelijk blijft, met uitzondering van de areaaluitbreiding en de inflatie. Hierdoor stijgt de OZB iets.
Daarnaast stijgt het tarief voor de afvalstoffenheffing. Dit komt doordat de kosten van de ROVA stijgen. Om 100% kostendekkend te blijven, verhogen we het tarief voor het vastrecht met € 1,00 (€ 172,00) en houden we het variabele tarief gelijk (€ 1,40) per aanbieding.
Voor een verdere toelichting over de wijze van de afvalstoffenheffing, zie onder ‘Afvalstoffenheffing’.

De belastingdruk voor de inwoner die in een eigen woning woont, stijgt met € 6,00. Rekening houdend met de inflatie (1,6%), *daalt* de belastingdruk in reële zin met 0,84%. Voor de inwoner in een huurwoning stijgt de belastingdruk met € 1,00. Rekening houdend met de inflatie *daalt* de belastingdruk in reële zin met 1,42%.
Door goed te scheiden en minder water te verbruiken, kunnen inwoners zelf nog verder invloed uitoefenen op een deel van de verschuldigde afvalstoffenheffing. Immers, hoe minder restafval wordt aangeboden, hoe lager het variabele deel.

Opbrengst heffingen

	Jaarrekening 2020	1e Financiële prognose per juni 2021	Begroting 2022
OZB eigenaren woning	€ 3.108.000	€ 3.386.000	**€ 3.465.000**
OZB eigenaren niet-woning	€ 1.611.000	€ 1.617.000	**€ 1.647.000**
OZB gebruikers niet-woning	€ 1.165.000	€ 1.121.000	**€ 1.133.000**
OZB TOTAAL	**€ 5.884.000**	**€ 6.124.000**	**€ 6.245.000**
	Jaarrekening 2020	**1e Financiële prognose per juni 2021**	**Begroting 2022**
Toeristenbelasting	€ 428.000	€ 398.000	**€ 756.000**
Forensenbelasting	€ 89.000	€ 89.000	**€ 83.000**
Precariobelasting	€ 56.000	€ 3.000*	**€ 50.000***
Afvalstoffenheffing	€ 2.518.000	€ 2.577.000	**€ 2.646.000**
Rioolheffing	€ 4.085.000	€ 3.975.000	**€ 3.975.000**
Grafrechten	€ 203.000	€ 204.000	**€ 203.000**
Marktgelden	€ 100.000	€ 0*	**€ 107.000***
Leges Algemene Dienstverlening	€ 368.000	€ 519.000	**€ 306.000**
Leges Omgevingsvergunning	€ 1.142.000	€ 843.000	**€ 656.000**
Reclamebelasting	€ 109.000	€ 0*	**€ 105.000***
TOTAAL	**€ 14.982.000**	**€ 14.732.000**	**€ 15.132.000**

* Door de Covid-19 crisis is ervoor gekozen geen marktgelden, precariobelasting (terrassen en uitstallingen) of reclamebelasting op te leggen. Deze gemiste inkomsten worden gecompenseerd met een bijdrage uit het Crisis- en herstelbudget (totaal +/- € 250.000).

Toelichting per belastingsoort

Onroerendezaakbelastingen € 6.245.000

De onroerendgoedmarkt blijft aantrekken voor woningen. De verkoopprijzen stijgen nog steeds. De verwachting is dat de gemiddelde WOZ-waarde hierdoor stijgt met zo'n 7%. Voor niet-woningen is de verwachting dat de waarden iets dalen (2%). De exacte invloed is op dit moment nog niet bekend, omdat de herwaardering voor belastingjaar 2022 nog in volle gang is. Eind 2021 wordt de herwaardering afgerond en is duidelijk wat de nieuwe WOZ-waarden voor 2022 zijn.

In het coalitieakkoord is afgesproken dat de opbrengst van de OZB van het jaar 2021 wordt gefixeerd. Wel wordt er nog rekening gehouden met areaaluitbreidingen en inflatiecorrectie (1,6% voor 2022). Door het fixeren van de opbrengst wordt het tarief dus gewijzigd. Hierbij geldt dat bij een daling van de WOZ-waarden het tarief stijgt, en bij een stijging van de WOZ-waarden wordt deze lager. Dit komt doordat we bij het berekenen van de OZB de WOZ-waarde vermenigvuldigen met het tarief.

De OZB-tarieven voor 2022 zijn, onder voorbehoud van de vaststelling belastingverordeningen in december 2021, als volgt:

Tarieven OZB	2020	2021	**2022**
OZB eigendom woning	0,1143%	0,1143%	**0,1093%**
OZB eigendom niet-woning	0,2442%	0,2442%	**0,2554%**
OZB gebruik niet-woning	0,1960%	0,1960%	**0,2024%**

Toeristenbelasting € 756.000

Voor 2022 handhaven we dezelfde tarieven als in 2021. Door de coronacrisis is het onzeker hoe de toeristische markt zich gaat ontwikkelen. We verwachten dat zodra de coronacrisis afneemt, het aantal overnachtingen gaat stijgen. Hier houden we ook rekening mee bij de begrote opbrengsten. Om zekerheid te bieden aan de verblijfsaanbieders, is besloten de tarieven ongewijzigd te laten. Door het centrumgebied aantrekkelijker te maken, zorgen we ook voor meer toeristen. We blijven in overleg met de toeristische sector, zodat we kunnen inspelen op de actuele situatie. Het aantal overnachtingen kan hierdoor stijgen. In onze meerjarenbegroting houden we daarom rekening met een totale opbrengst die stijgt naar € 800.000 in 2025.

Forensenbelasting € 83.000

Voor het tarief van de forensenbelasting zoeken we aansluiting bij de toeristenbelasting. Het forfaitaire tarief voor een vakantiewoning in de toeristenbelasting is ook van toepassing op de gemeubileerde woning bij de forensenbelasting. Dit tarief is ook in 2022 € 290,00.

Precariobelasting € 50.000

We heffen precariobelasting voor het gebruik van gemeentegrond. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de terrassen bij cafés en restaurants en aan uitstallingen. Door de coronacrisis hebben we hiervoor in 2021 geen precariobelasting opgelegd, om de ondernemers een steuntje in de rug te geven. Ook in 2022 leggen we geen precariobelasting voor terrassen (€ 45.000) op. De dekking wordt gevonden in het budget voor het Crisis- en herstelplan 2.0.

Afvalstoffenheffing € 2.646.000

Inwoners betalen alleen voor het aanbieden van hun restafval. Herbruikbare afvalstoffen halen we tegen nultarief op. De afvalstoffenheffing bestaat daarom uit een vastrecht en een tarief per restafvalaanbieding.

Wij berekenen de kosten voor de afvalinzameling van de ROVA door in onze tarieven. Omdat deze kosten gestegen zijn, stijgen ook de tarieven. De kostenstijging hebben we, omdat deze minimaal zijn, verwerkt in het vastrecht.

De tariefontwikkeling ziet er als volgt uit:

Afvalstoffenheffing (in €)			
Maatstaf	2020	2021	**2022**
Vastrecht	167,00	170,00	**171,00**
Per aanbieding ondergrondse container[2]*	1,25	1,40	**1,40**
Per aanbieding container (buitengebied)	7,50	8,40	**8,40**

Rioolheffing € 3.975.000

De rioolheffing is gebaseerd op een kostendekkendheid van 100%. Het Gemeentelijk Waterbeheersingsplan (GWP) vormt hiervoor de basis. Hierin is opgenomen welke kosten we hebben gemaakt en welke we gaan maken de komende jaren. Door de uitbreiding van de watertaken van de gemeente, kunnen we meer kosten onder de rioolheffing scharen. In het GWP is hier een nadere invulling aan gegeven.

Binnen de gemeente Winterswijk volgen we het waterspoor voor de rioolheffing. Dat betekent dat we de inwoner belasten voor het daadwerkelijke waterverbruik. De aanslagoplegging verloopt via het waterbedrijf Vitens. De gemeente 'lift' mee met de aanslagoplegging door Vitens. Aan de hand van het door Vitens berekende waterverbruik, legt Vitens de aanslag rioolheffing namens de gemeente op. Bij het bepalen van

[2] * Bij een aantal aanbiedingen van 18 bij de ondergrondse container, komt de totale verschuldigde afvalstoffenheffing uit op € 196,20 (= € 171,00 + € 25,20 (18 x € 1,40)).

de tarieven gaan we uit van een gemiddeld waterverbruik over de afgelopen drie jaar. Vitens levert in november het waterverbruik over de afgelopen periode aan. Met dit waterverbruik houden we rekening bij het berekenen van de tarieven voor 2022. Voorlopig handhaven we de tarieven van 2021.

Rioolheffing (in €)			
Aantal m³ waterverbruik	2020	**2021**	**2022**
≤ 500 m³	2,74	**2,72**	**2,72**
501 m³ - 5.000 m³	2,69	**2,68**	**2,68**
5.001 m³ - 20.000 m³	2,65	**2,63**	**2,63**
≥ 20.001 m³	0,00	**0,00**	**0,00**

Grafrechten € 203.000

De kosten voor de begraafplaats zijn al jaren hoger dan de opbrengsten. Dit komt voornamelijk omdat we voor de oudere graven geen inkomsten meer ontvangen, maar we deze wel moeten onderhouden. De mogelijkheden op de begraafplaats zijn uitgebreid met het natuurbegraven en Islamitisch begraven. De tarieven voor de grafrechten houden we gelijk aan 2021.

Marktgelden € 107.000

De marktkooplui zijn de afgelopen twee jaar zwaar getroffen door de coronacrisis. Om die reden heffen we - net als in 2021- ook in 2022 geen marktgelden (€ 107.000).
De dekking komt uit het budget voor het Crisis- en herstelbudget 2.0.

Leges algemene dienstverlening € 306.000

We verwachten voor 2022 geen bijzonderheden.

Leges omgevingsvergunningen € 656.000

Een deel van de tarieven voor de omgevingsvergunningen zijn verhoogd met de prijsindex van 1,6%. De Omgevingswet treedt met ingang van 1 juli 2022 in werking. Dit betekent voor de gemeente dat de werkzaamheden voor de beoordeling van een aanvraag voor een vergunning veranderen. Dit heeft ook gevolgen voor de in rekening te brengen leges. We gaan ervan uit dat we wel leges blijven heffen voor het uitvoeren van de ruimtelijke toets. Dit is verwerkt in de begrote opbrengsten. We verwachten in de loop van 2022 nog een bijstelling, omdat dan pas duidelijk is wat de exacte gevolgen zijn van de Omgevingswet op de legesopbrengsten.

Reclamebelasting € 105.000

Het doel van de reclamebelasting is om het centrumgebied van Winterswijk te verbeteren en te versterken. Hiervoor is de Stichting Ondernemersfonds Centrum Winterswijk opgericht. De gemeente heft de reclamebelasting, zodat zoveel mogelijk ondernemers in het centrum een bijdrage leveren.

Na aftrek van onze eigen kosten maken we de opbrengst over op de rekening van de stichting. Tussen de stichting en de gemeente is een convenant gesloten, waarin afspraken zijn gemaakt over de besteding van het geld. Zo zorgen we ervoor dat het geld ook echt aan het centrumgebied wordt besteed.

In 2021 is ervoor gekozen om de reclamebelasting niet op te leggen vanwege de coronacrisis. Ook in 2022 leggen we geen reclamebelasting (€ 105.000) op. De dekking wordt gevonden in het budget voor het Crisis- en herstelplan 2.0.

Kwijtschelding
Burgers die op het sociaal minimum leven, kunnen kwijtschelding aanvragen voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Voor burgers die het afgelopen jaar kwijtschelding hebben gehad, laten we bij het Inlichtingenbureau[3] controleren of zij nog voldoen aan de voorwaarden. Als dit zo is, wordt automatisch kwijtschelding verleend. Burgers hoeven hiervoor dan geen verzoek tot kwijtschelding meer in te dienen.

We schelden alleen het vastrecht van de afvalstoffenheffing kwijt. Zo stimuleren we ook burgers die in aanmerking komen voor kwijtschelding om het afval zoveel mogelijk te scheiden.

Bij de rioolheffing schelden we een waterverbruik van maximaal 45 m³ per persoon per huishouden kwijt. We informeren Vitens ook als er kwijtschelding voor de rioolheffing is verleend.

Overzicht van het aantal verleende kwijtscheldingen:

	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Verleende kwijtscheldingen	555	515	525

Overzicht van de verleende en begrote kwijtschelding:

	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Afvalstoffenheffing	€ 87.000	€ 78.000	€ 78.000
Rioolheffing	€ 135.000	€ 110.000	€ 110.000
Totalen	€ **222.000**	€ **198.000**	€ **198.000**

Kostenonderbouwing
Door de wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) op 5 maart 2016 zijn vanaf de begroting 2017 nieuwe begrotingsregels van kracht. De nieuwe regels hebben ook invloed op de kostenonderbouwing van gemeentelijke heffingen. In de paragraaf Lokale heffingen is nu een overzicht van de baten en lasten opgenomen voor die heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten.

In deze paragraaf is inzichtelijk gemaakt in hoeverre de afvalstoffenheffing, rioolheffing, begraafrechten, marktgelden en leges kostendekkend zijn. Voor deze belastingsoorten geldt dat deze maximaal kostendekkend mogen zijn. Onder maximaal kostendekkend verstaan we dat de geraamde baten de geraamde kosten niet mogen overschrijden. Verder houden we rekening met de overhead, waarbij deze omschreven zijn als: ‘die kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces’.

Hieronder geven we achtereenvolgens een overzicht van de kostenonderbouwing voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing, begraafrechten, marktgelden en de leges.

[3] Het Inlichtingenbureau is opgericht door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de VNG, om ervoor te zorgen dat uitwisseling van (persoons)gegevens tussen gemeenten en overheidsinstanties eenvoudiger wordt.

Kostenonderbouwing afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing			
Kosten:			
Afval	€ 2.885.000		
Overhead	€ 96.000		
Totale kosten		€ 2.981.000	
Opbrengsten:			
Opbrengst belastingen	€ 2.646.000		
Overige opbrengsten	€ 335.000		Onder andere vergoedingen voor recyclebare afvalstoffen
Totale opbrengsten		€ 2.981.000	
Dekking			**100%**

Kostenonderbouwing rioolheffing

Rioolheffing			
Kosten:			
Riolering	€ 3.783.000		
Overhead	€ 262.000		
Totale kosten		€ 4.045.000	
Opbrengsten:			
Opbrengst belastingen	€ 3.975.000		
Overige opbrengsten	€ 42.000		
Totale opbrengsten		€ 4.017.000	
Dekking			**99%**

Kostenonderbouwing grafrechten

Begraafrechten			
Kosten:			
Begraafplaats	€ 345.000		
Overhead	€ 39.000		
Totale Kosten		€ 384.000	
Opbrengsten:			
Opbrengst Belastingen	€ 203.000		
Overige Opbrengsten	0		
Totale opbrengsten		€ 203.000	
Dekking			**53%**

Kostenonderbouwing marktgelden

Marktgelden			
Kosten:			
Markt	€ 98.000		
Overhead	€ 20.000		
Totale kosten		€ 118.000	
Opbrengsten:			
Opbrengst belastingen	€ 107.000		Dekking Crisis- en herstelplan 2.0
Overige opbrengsten	€ 11.000		
Totale opbrengsten		€ 118.000	
Dekking			**100%**

Kostenonderbouwing leges

Leges						
Titel-Hoofdstuk	***Onderwerp***	***Lasten***	***Overhead***	***Totaal lasten***	***Baten***	***Dekking in %***
Titel 1	***Algemene Dienstverlening***					
H1	Burgerlijke stand	€ 44.724	€ 23.537	€ 68.262	€ 49.000	72%
H2	Reisdocumenten/ID-Kaart	€ 74.709	€ 16.222	€ 90.931	€ 81.435	90%
H3	Rijbewijzen	€ 89.389	€ 30.855	€ 120.244	€ 110.060	92%
H4	Verstrekkingen uit Basisregistratie Personen	€ 7.407	€ 4.263	€ 11.670	€ 2.000	17%
H9	Overige publiekszaken	€ 41.988	€ 9.024	€ 51.012	€ 31.000	61%
H14	APV-vergunningen	€ 76.735	€ 62.588	€ 139.324	€ 5.000	4%
H17	Telecommunicatie	€ 20.940	€ 11.070	€ 32.010	€ 18.000	56%
H18	Verkeer en vervoer	€ 4.785	€ 4.258	€ 9.042	€ 250	3%
Subtotaal		**€ 360.677**	**€ 161.817**	**€ 522.495**	**€ 296.745**	***57%***
Titel 2	***Omgevingsvergunning***					
H3	Omgevingsvergunning	€ 914.289	€ 655.110	€ 1.569.399	€ 691.480	44%
Subtotaal		**€ 914.289**	**€ 655.110**	**€ 1.569.399**	**€ 691.480**	***44%***
Titel 3	***Europese Dienstenrichtlijn***					
H1	Horeca	€ 20.096	€ 17.882	€ 37.978	€ 3.000	8%
H2	Organiseren evenementen	€ 71.196	€ 63.355	€ 134.551	€ 5.000	4%
Subtotaal		**€ 91.292**	**€ 81.237**	**€ 172.529**	**€ 8.000**	***5%***
Totaal		**€ 1.366.259**	**€ 898.164**	**€ 2.264.423**	**€ 996.225**	**44%**

* De genoemde titels en hoofdstukken zijn terug te vinden in de tarieventabel die hoort bij de Legesverordening. Hierin staan de diverse productgroepen opgenomen, met de daarbij behorende tarieven. Opgenomen zijn alleen die hoofdstukken waar activiteiten in plaatsvinden.

Voor de kostendekkendheid van de leges geldt dat de opbrengst van alle leges samen maximaal 100% mag zijn van de begrote kosten. Dit kan betekenen dat er op onderdelen een overdekking is en op andere onderdelen een onderdekking. Uit bovenstaande tabel blijkt dat er op geen enkele leges een overdekking is. In totaal komt de kostendekkendheid voor alle leges samen uit op 44%. Hiermee voldoen we aan de wettelijke eis dat de totaal begrote opbrengst de begrote kosten niet mag overschrijden.

Paragraaf B: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf komen aan de orde:
1. Het weerstandsvermogen
2. De inschatting van de risico's die we lopen
3. De financiële kengetallen en een toelichting daarop

Vooraf
In deze paragraaf noemen we een aantal normen, bijvoorbeeld als buffer of voor onvoorziene uitgaven. Voor de omvang van het benodigde weerstandsvermogen hebben we geen norm afgesproken. Ook voor de financiële kengetallen hebben we geen Winterswijkse norm, maar gebruiken we die van provincie Gelderland.

1. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente Winterswijk om risico's op te vangen zonder dat de normale bedrijfsgang daardoor wordt verstoord. Het gaat hierbij om risico's waarvoor geen voorziening of een verzekering is afgesloten. Het weerstandsvermogen geeft daarmee inzicht in de gezondheid van de financiële positie van de gemeente op langere termijn.

Risico's kunnen incidenteel voorkomen, zoals eenmalige negatieve exploitatieresultaten. Deze risico's dekken we uit de algemene reserve. De algemene reserve vormt daarmee de incidentele weerstandscapaciteit.

Als risico's een structureel karakter krijgen en dus over meerdere jaren tot significant hogere uitgaven leiden, is de algemene reserve onvoldoende. Dan moeten we de structurele weerstandscapaciteit aanspreken. Deze bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit, de post onvoorzien en de capaciteit op grond van de overige heffingen.

Incidentele weerstandscapaciteit
Onze incidentele weerstandscapaciteit is als het ware onze buffer. Dit deel van onze reserves kunnen we naar keuze inzetten. Wij hanteren hiervoor een norm van € 60 per inwoner (€ 1,7 miljoen).

De verwachte algemene reserve bedraagt eind 2022 per saldo € 34,2 miljoen.

De gemeente Winterswijk kent een aantal specifieke bestemmingsreserves (onder andere de bestemmingsreserve begraven en de bestemmingsreserve personeel en organisatie). Elk jaar bepaalt de raad of en hoe we een deel van de algemene reserve gebruiken.
In tegenstelling tot reserves zijn voorzieningen nodig voor een normale bedrijfsvoering. De voorzieningen zijn vastgesteld op het niveau van het geschatte verlies of de geschatte verplichting.

Jaar: 2022	1-1-2022	31-12-2022
Totaal voorzieningen	€ 9.915.000	€ 9.854.000

Om onvoorziene uitgaven te dekken, nemen we jaarlijks € 1,25 per inwoner op in de begroting. Voorwaarde om een beroep op deze stelpost te doen, is dat het betreffende onderwerp aan de drie o's moet voldoen. Dat wil zeggen dat het onvoorzienbaar, onvermijdbaar en onuitstelbaar moet zijn.

Structurele weerstandscapaciteit
In het coalitieakkoord staat dat we als doel hebben dat de lokale lasten niet harder stijgen dan de jaarlijkse prijsindex van het CBS. De gemeentelijke tarieven, leges en heffingen zijn voor 100% kostendekkend. Daar wijken we alleen vanaf als we daar een goede reden voor hebben.

Als zich structureel hogere risico's voordoen, kunnen we andere kosten niet altijd jaarlijks met eenzelfde bedrag verlagen. We moeten onze inkomsten dan juist verhogen. Een alternatief is om de extra kosten uit de reserves te financieren, maar deze reserves zijn eindig. Voordat we een beroep kunnen doen op extra financiering van het Rijk moeten we eerst onze eventuele belastingcapaciteit benutten. Het Rijk heeft een norm gesteld tot welk niveau het nog aanvaardbaar is lokale belastingen te verhogen. Dit is de artikel 12-norm. Ten opzichte van deze artikel 12-norm is onze ongebruikte ruimte in de heffingen € 1,2 miljoen.

Samenvatting totaal weerstandsvermogen
Het is belangrijk dat we voldoende dekking hebben. Deze dekking, ofwel ons totale weerstandsvermogen, is per 31 december 2022 als volgt opgebouwd:

Incidenteel	Algemene reserve	€ 34,2 miljoen
Structureel	Onbenutte belastingcapaciteit	€ 1,2 miljoen per jaar

2. Risico's

Om te bepalen of we voldoende weerstandsvermogen hebben om de onderkende risico's op te vangen, maken we een inschatting van het benodigde weerstandsvermogen. Hierbij inventariseren we het gevolg van een risico, de kans dat het risico zich voordoet en de financiële impact van een risico. Daarnaast is een kansberekening nodig. Het is immers niet waarschijnlijk dat meerdere risico's zich op eenzelfde moment én in volle omvang voordoen. Deze kansberekening voeren we uit met de Monte Carlo Analyse.

In 2021 is de Monte Carlo Analyse uitgevoerd. Hieruit blijkt dat een weerstandsvermogen van € 3,0 miljoen voldoende is voor de onderkende risico's.
De risico's in de grondexploitatie zijn hier nog niet in meegenomen. Voor deze risico's is een aantal jaar geleden ook een Monte Carlo Analyse uitgevoerd. Hieruit blijkt dat een weerstandsvermogen voor de grondexploitaties van Winterswijk van ongeveer € 0,7 miljoen toereikend is.

Het totaal benodigde weerstandsvermogen bedraagt daarmee ongeveer € 3,7 miljoen.
Afgezet tegen het weerstandsvermogen van € 34,2 miljoen incidenteel en € 1,2 miljoen structureel, kunnen we concluderen dat dit vermogen meer dan voldoende is om de risico's te kunnen afdekken.

Om het benodigde weerstandsvermogen te berekenen is een goede risico-inventarisatie nodig. Daarbij moet niet alleen naar financiële risico's worden gekeken. Het begrip risico's is breder: risico's zijn gebeurtenissen die het behalen van doelen kunnen belemmeren of vertragen. Dit betreft naast financiële dus ook niet-financiële risico's, zoals bestuurlijke en juridische risico's, maar ook imago- en frauderisico's. Deze hebben niet (altijd) direct een financiële impact, maar kunnen (op termijn) wel grote gevolgen hebben voor de gemeente.
Na inventarisatie van de risico's is de volgende stap om deze te beheersen. Niet of onvoldoende beheersbare risico's moeten worden gedekt door het weerstandsvermogen.

Met deze verbreding zetten we de eerste stap naar vernieuwing en verbetering van de risicobeheersing. Kwalitatieve en kwantitatieve verdieping van de risico's (inschatting van de kans en de financiële impact) maken onderdeel uit van de volgende stappen. Deze worden zichtbaar in de volgende begrotingen en jaarstukken.

De belangrijkste actuele, financiële risico's die onze gemeente loopt, lichten we hierna per programma kort toe. De aangegeven scores zijn de combinatie van de kans dat het risico zich voordoet en de impact die het risico dan heeft. Scores van een 5 en lager hebben wij niet vermeld, omdat wij deze verwaarloosbaar achten.

Hieronder treft u de risico's van een 6 en hoger.

Programma	Risico	Korte omschrijving risico	Score
1 en 2	Invoering nieuwe inkoop Jeugd en Wmo start niet op 1 januari 2022	De invoering van de nieuwe inkoop Sociaal Domein kan vertraagd worden in verband met klachten van aanbieders over de aanbestedingsprocedure. In geval van vertraging wordt het begrote resultaat van de inkoop niet behaald.	20
4	Verantwoordelijkheden, taken en rollen	Verantwoordelijkheden voor informatiebeveiliging en privacy zijn helder belegd in de organisatie (eigenaarschap). Medewerkers beschikken over mandaat (bevoegdheid en aansturing) en capaciteit (kennis, kunde, tijd en budget) om daar invulling aan te geven. Dit vraagt om versterking en continue aandacht.	15
4	Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)	De AVG-regelgeving is op 25 mei 2018 ingegaan. Belangrijk is het 'aantoonbaar' in control zijn op het gebied van privacy. Net als vele andere gemeenten kunnen wij nog niet volledig voldoen aan alle voorschriften van de AVG. Op basis van de risicoanalyse bepalen we met welke prioritering we aan de AVG-regelgeving gaan voldoen. Niet voldoen aan de regelgeving geeft een risico op boetes en imagoschade.	15
3	Risico dat investering Weurden niet wordt terugverdiend	De panden van de voormalige Aldi en Expert die in 2016 zijn aangekocht voor de herontwikkeling van het Weurden, hebben een boekwaarde van € 0,8 miljoen. De panden liggen in het plangebied voor WoooW. De gemeente beëindigt de relatie met de geselecteerde ontwikkelaar Explorius. In 2021 ontwikkelt de gemeente een nieuw plan voor WoooW. Over de financiële uitkomst daarvan kan iets zinnigs worden gezegd zodra het plan vormt krijgt. Wel kan nu worden geconstateerd dat de kans aanzienlijk is dat geld dat is geïnvesteerd in de positie aan het Weurden (boekwaarde € 0,8 miljoen), niet wordt terugverdiend.	12
1 en 2	Open einde regelingen sociaal domein	In het sociaal domein hebben we te maken met een aantal zogenoemde 'open einde regelingen'. Dit zijn regelingen waarbij de inkomsten (in de rijksuitkering) vast zijn, maar de uitgaven afhankelijk zijn van de vraag. Omdat het wettelijke regelingen zijn, waar inwoners recht op kunnen hebben, is de vraag slecht stuurbaar en daarmee ook de hoogte van de uitgaven. Dit speelt bijvoorbeeld bij de Participatiewet, de Wmo (mede door de invoering van het abonnementstarief), de jeugdzorg en vanaf 2021 ook bij het beschermd wonen en de maatschappelijke opvang.	9

Programma	Risico	Korte omschrijving risico	Score
1	Structureel opgenomen inkomsten jeugd	Gemeenten kunnen compensatie tegemoetzien voor de sinds 2015 stijgende kosten voor de jeugdzorg. Voor 2022 staat de omvang van dat bedrag vast (€ 2,2 miljoen). Voor de jaren daarna hebben wij een indicatie ontvangen. Vanwege de onzekerheid over de exacte hoogte van het bedrag en omdat definitieve besluitvorming wordt overgelaten aan een nieuw kabinet, hebben het ministerie van BZK, VNG en de toezichthouders afgesproken dat gemeenten 75% van de indicatieve bedragen mogen verwerken in hun begroting. Wij hopen met de meicirculaire 2022 uitsluitsel te krijgen over de bedragen.	9
2	Investeringen De Storm	De Storm investeert op dit moment in duurzaamheid. Er loopt een verzoek voor een lening voor het verduurzamen van het pand. Het risico is dat De Storm dit niet (volledig) zelf kan financieren en een beroep doet op de gemeente.	8
3	Strategisch vastgoed	De gemeente heeft gronden en gebouwen in haar bezit die op strategische gronden zijn aangekocht. Dit om wenselijke ontwikkelingen in de toekomst ook daadwerkelijk mogelijk te maken. Voorbeelden daarvan zijn de gronden in de Spoorzone en de panden aan het Weurden. Afhankelijk van de toekomstige ontwikkelingen worden deze bezittingen ingebracht in de exploitaties planvorming, of ze worden in de verkoop gedaan. In beide gevallen bestaat het risico dat de boekwaardes niet volledig door de opbrengsten worden gedekt.	8
4	Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)	Met ingang van 2020 is de BIO de norm. Dit betekent dat alle procedures en beleidstukken herschreven moeten worden, omdat BIO een andere indeling en andere controles kent. We hebben hier nog een aantal stappen te zetten, ook op het gebied van risicomanagement. Bewustwording, implementatie en naleving van de BIO zien wij als grootste risico's.	8
4	Logging en controle zaaksysteem ontbreekt	De nieuwe versie van het zaaksysteem, waarin de logging van gegevens is opgenomen is vertraagd. Wel zijn extra maatregelen genomen om het risico op datalekken vanuit het zaaksysteem te beperken. Met de invoering van een nieuw zaaksysteem in 2021 wordt dit risico geëlimineerd.	8

Programma	Risico	Korte omschrijving risico	Score
4	Wet politiegegevens	Het werk van bijzondere opsporingsambtenaren (boa's) verdient prioriteit, omdat op de verwerking van persoonsgegevens door boa's sinds 2018 vaak óók de vernieuwde Wet politiegegevens (Wpg) van toepassing is. Bij aanpassing van de Wpg is bepaald dat op de gegevensverwerking door BOA's na twee jaar een audit (voor 31-12-2021)) dient te worden uitgevoerd, die daarna om de vier jaar moet worden herhaald. Om te slagen moet aan 36 normen worden voldaan. Uitkomsten van de audit gaan naar de Autoriteit Persoonsgegevens. Jaarlijks dient een interne audit te worden gedaan.	8

Bij het bepalen van de score is gekeken naar de kans dat dit zich voordoet en de impact die dit heeft. Per categorie wordt hier een aantal punten aan toegekend:

Kans	**Punten**	**Impact in €**	**Punten**
0% - 20%	1	0 - 50.000	1
20% - 40%	2	50.000 - 200.000	2
40% - 60%	3	200.000 - 500.000	3
60% - 80%	4	500.000 - 1.000.000	4
80% - 100%	5	> 1.000.000	5

Voorbeeld:
Als de kans dat een bepaald risico zich voordoet wordt ingeschat op 50% (punten: 3) en de financiële impact zo'n € 100.000 (punten: 2) is, dan komt de score op 6 (3 x 2). Alle risico's die een score van 6 of hoger hebben, zijn hierboven toegelicht.

Risico grondexploitatie
Gemeenten moeten de risico's voorvloeiend uit grondexploitaties kunnen opvangen. Het risico dat de gemeente loopt bij de grondexploitaties kan op twee manieren worden benaderd:
1. Het risico dat de resultaten uit de grondexploitaties lager uitvallen dan wordt verwacht, waarbij nog wel kan worden uitgegaan van een positief resultaat.
2. Het risico dat de toekomstige inkomsten niet voldoende zijn om de gemaakte kosten goed te maken.

De relatie tussen de risico's uit de grondexploitatie en weerstandscapaciteit hangen samen met het belang dat de gemeente heeft om een positief saldo uit de grondexploitaties te halen. Wanneer verwachte positieve saldi uit grondexploitaties op voorhand worden inzet om ontwikkelingen te financieren, dan moet er een grotere risicoreservering worden gemaakt. In Winterswijk worden resultaten uit grondexploitaties in beginsel niet opgenomen in de meerjarenbegroting.

In het jaar waarin duidelijk wordt dat een verlies gaat optreden, moet het verlies worden verwerkt in de jaarrekening. Dit wordt gedaan door middel van een verliesvoorziening en wordt per complex beoordeeld. Tekorten moeten worden afgedekt in het jaar waarin ze voorzienbaar worden. Winsten moeten worden opgenomen op het moment dat projecten zijn gerealiseerd. Per project moet dit worden beoordeeld. De commissie BBV heeft een nauwgezette richtlijn uitgevaardigd voor de berekening van de te realiseren winst. De algemene reserve van de gemeente dient als bron voor het weerstandsvermogen. Er wordt van uitgegaan dat een weerstandsvermogen van € 0,7 miljoen voor de grondexploitaties toereikend is.

3. Kengetallen financiële positie

We kennen de volgende financiële kengetallen:
1. Netto schuldquote
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen
3. Solvabiliteit
4. Structurele exploitatieruimte
5. Grondexploitatie
6. Belastingcapaciteit

De kengetallen laten het volgende verloop zien:

	2020		2021		2022		2023		2024		2025	
	jaarrekening		begroting		begroting		begroting		begroting		begroting	
1 Netto schuldquote	69,80%	V	76,50%	V	85,30%	V	89,70%	V	93,90%	V	100,90%	M
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	63,40%	V	70,40%	V	79,00%	V	83,40%	V	87,60%	V	94,60%	V
3. Solvabiliteit	37,60%	M	34,20%	M	32,10%	M	31,40%	M	30,70%	M	29,80%	O
4. Structurele exploitatieruimte	1,49%	V	2,03%	V	2,06%	V	1,16%	V	0,91%	V	0,89%	V
5. Grondexploitatie	7,30%		7,70%		2,70%		2,80%		2,90%		2,90%	
6. Belastingcapaciteit	102,00%		102,00%		102,00%		102,00%		102,00%		102,00%	

1. en 2. Netto schuldquote inclusief verstrekte leningen en netto schuldquote exclusief verstrekte leningen
De netto schuldquote geeft de verhouding tussen de schulden en inkomsten aan. Daarnaast zegt het kengetal ook iets over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld, hoe meer rentelasten en aflossingen er zijn. Hierdoor wordt de begroting minder flexibel. De netto schuldquote wordt berekend inclusief en exclusief doorgeleende gelden. Omdat er onzekerheid is of deze leningen worden terugbetaald, is het verstandig om dit onderscheid te maken. Hoe lager het kengetal hoe beter.

Criteria

Voldoende (V)	Tot 100%
Matig (M)	100% tot 130%
Onvoldoende (O)	Hoger dan 130%

De netto schuldquote is in 2022 (83,40%) ten opzichte van de begroting in 2021 (75,00%) gestegen als gevolg van de toename van de langlopende leningen.
Gemiddeld bedroeg deze voor Gelderse gemeenten in 2020 circa 63%[4].

3. Solvabiliteit
Onder de solvabiliteits(ratio) verstaan we het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen. Deze indicator geeft inzicht in de mate waarin Winterswijkse bezittingen zijn gefinancierd met eigen vermogen. Hier geldt: hoe hoger het getal hoe beter.
Gemiddeld bedroeg deze voor Gelderse gemeenten in 2020 ongeveer 33%.

Criteria

Voldoende (V)	50% en hoger
Matig (M)	Tussen 30% en 50%
Onvoldoende (O)	Kleiner dan 30%

[4] Bron: GelderseFinancien.nl.

De verwachte afname van de solvabiliteit is het gevolg van investeringsplannen die we hebben voor onze gemeente, en ons voorstel om de algemene reserve daarvoor in te zetten. Ons eigen vermogen neemt daardoor af, terwijl ons vreemde vermogen (langlopende geldleningen) toeneemt.

4. Structurele exploitatieruimte
De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe wendbaar een gemeente is. Als de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten, is een gemeente in staat om (structurele) tegenvallers op te vangen. Dus hoe hoger het kengetal hoe beter.
Gemiddeld bedroeg deze voor Gelderse gemeenten in 2020 (-/-) 0,04%.

Criteria

Voldoende (V)	Hoger dan 0,6% (van algemene uitkering en belastingcapaciteit)
Matig (M)	Tussen de 0% en 0,6% (van de algemene uitkering en belastingcapaciteit)
Onvoldoende (O)	Kleiner dan 0% (van de algemene uitkering en belastingcapaciteit)

De geprognosticeerde structurele ruimte is voor alle jaren positief. Niet iedere gemeente is in staat om een meerjarig structureel sluitende begroting samen te stellen, zo laat het gemiddelde cijfer van Gelderse gemeenten zien.

5. Grondexploitatie
Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal tellen we de niet in de exploitatie opgenomen gronden en de bouwgronden in de exploitatie bij elkaar op. De som hiervan delen we door de totale baten uit de programmabegroting.
Gemiddeld bedroeg deze voor Gelderse gemeenten in 2020 zo'n 9%. Winterswijk heeft een lager percentage en loopt daardoor minder risico.

6. Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft inzicht in de verhouding tussen de belastingdruk in de provincie of gemeenten ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Onder de woonlasten verstaan we de OZB, de rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met een gemiddelde waarde. Een uitkomst boven de 100% betekent hogere woonlasten dan het gemiddelde van Nederland.
Gemiddeld bedroeg deze voor Gelderse gemeenten in 2020 circa 105%. Winterswijk heeft een belastingcapaciteit die met 102% iets lager is.

Conclusie ten aanzien van de kengetallen
We moeten de kengetallen in relatie tot elkaar bekijken. Geven de kengetallen gezamenlijk een verontrustend beeld? Dan betekent dit dat de financiële positie van onze gemeente onder druk staat en dat maatregelen noodzakelijk zijn.
Voor het toekennen van de toezichtvorm door de provincie (repressief of preventief) blijft het bepalende criterium dat de begroting reëel is en structureel sluitend. Uit de kengetallen blijkt dat Winterswijk een goede financiële positie heeft. Het vergelijk met andere Gelderse gemeenten bevestigt dit.

Paragraaf C: Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente Winterswijk heeft een oppervlakte van in totaal 13.881 hectare. Voor het beheer van de openbare ruimte worden middelen ingezet voor onder andere:
- Wegen en verkeer, inclusief openbare verlichting, kunstwerken, meubilair en bebording
- Waterbeheer, met inbegrip van riolering en beduikering
- Groen
- Gebouwen

Wegen

Wegenbeheerplan
Het wegenbeheer in de gemeente Winterswijk is, zowel binnen als buiten de kom, gebaseerd op het wegenbeheerplan 2020-2024. Voor het beheerplan zijn de wegen met behulp van de schadecatalogus visueel geïnspecteerd. Hiervoor hanteren we de systematiek van de CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek). Aan de hand van de inspectieresultaten wordt de onderhoudsbehoefte voor de verharde wegen geraamd. De prioritering van de uitvoering wordt functioneel en risicogestuurd bepaald.

Afhankelijk van de omvang van de werkzaamheden, wordt de uitvoering gedaan door verschillende partijen. Het klein (dagelijks) onderhoud is werk voor de ROVA. Middelgroot onderhoud, waarbij weg- of trottoirdelen worden aangepakt, wordt op basis van een onderhoudsbestek door een marktpartij uitgevoerd. Groot onderhoud (herinrichting van de hele weg of wijk) wordt projectmatig voorbereid en aanbesteed. Uitvoering van de projecten gebeurt volgens het investeringsplan.

De volgende projecten staan gepland of zijn in uitvoering:
Binnen de bebouwde kom:
- Herinrichting van de wijk De Pas, in afstemming met bewoners en De Woonplaats.
- Herinrichting van de Kloksteeg en Notaristuin na afronding van de bouwactiviteiten.
- Herinrichting van de Markt en omgeving.
- Vervanging en optimalisatie van het parkeerverwijssysteem wordt gecontinueerd.

Buiten de bebouwde kom:
- Instandhouding van het wegdek van de Meenkmolenweg.
- Instandhouding van gedeelten van de Haverkampstegge en Masterveldweg.
- Instandhouding recreatieve fietspaden.
- Verleggen Steengroeveweg voor Terra Temporalis.

Laadpalen

Met de aanleg van de nieuwe parkeerterreinen aan de Burgemeester Vlamstraat, Jeugdkerkstraat, Burgemeester Bosmastraat (achter het raadhuis) en de Laan van Hilbelink, is het aantal publieke laadpalen fors uitgebreid. Kuster Energy heeft, in samenwerking met het energieloket AGEM, op deze parkeerterreinen laadpalen geplaatst die plek bieden aan 34 elektrische voertuigen. Het aantal publiektoegankelijke laadplekken bedraagt hiermee in totaal 47. Semipublieke en private laadpalen zijn daarin niet meegerekend.

De Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) is onderdeel van het Klimaatakkoord. Het schrijft voor dat elke gemeente in Nederland in 2021 een ‘integrale visie op laadinfrastructuur en plaatsingsbeleid’ moet hebben vastgesteld. Omdat het een belangrijke bijdrage kan leveren aan klimaatdoelstellingen, maar ook om ervoor te zorgen dat het aantal laadplekken gelijke tred houdt met de groei van het elektrisch vervoer. Visie

en beleid worden opgesteld met een zichttermijn van tien tot vijftien jaar. Ontwikkelingen volgen elkaar in hoog tempo op. Daarom is ervoor gekozen visie en beleid om de twee jaar te herzien.

Het aantal laadplekken in Winterswijk blijft de komende jaren groeien. Dit blijkt uit prognoses van kennisinstelling ElaadNL. Gezien de huidige tendens groeit het aantal publiek toegankelijke laadplekken in 2025 naar een totaal van 102, en in 2030 naar een totaal van 270. De gemeente Winterswijk wil elektrisch rijden stimuleren en gaat vraag gestuurd en proactief, vooruitlopend op de vraag, laadpalen realiseren.

In 2022 gaan wij aan de slag met een plankaart. De plankaart helpt ons bij de vertaling van de laadvisie naar de uitvoering. Ook kan deze kaart de doorlooptijd versnellen, omdat vooraf nagedacht is over een geschikte plek voor de laadpaal. Daarnaast is de plankaart een middel om inwoners te betrekken bij de uitrol van laadpalen.

Openbare verlichting

Beheer en onderhoud van de openbare verlichting voeren we uit conform het beleids- en beheerplan. Vanaf 2020 voert een nieuwe aannemer onderhoud, vervangingen en de schadeafhandeling uit. In 2021 is gestart met de opzet voor het nieuwe beleids- en beheerplan. Dit ronden we in 2022 af en dan presenteren we dit plan ook.

Het streven om het energieverbruik in 2030, ten opzichte van 2014, met 50% te hebben verlaagd, ligt op koers. Na veel uitbreidingen door nieuwbouw en het vervangen van oude installaties met grote mastafstanden, zet de besparing verder door. Ook de komst van steeds zuinigere nieuwe modellen en het toepassen van slimme verlichting draagt hieraan bij. In 2021 daalt het verbruik onder de 80% ten opzichte van 2014, bij een toename van het aantal masten met circa 12%. Tegen het einde van 2022 verwachten we dat het verbruik daalt tot 76%.

In 2022 wordt vanwege regulier onderhoud op de volgende locaties de openbare verlichting vervangen: Keizerstraat, Hoge Wieber Zuid met Beusinkweg, Groen van Prinstererstraat, Schaepmanstraat en Thorbeckestraat.

Vanwege uitgestelde reconstructies en nieuwbouw door onder andere de coronamaatregelen, vervangen we in 2022 bestaande verlichting en plaatsen we nieuwe verlichting in De Pas, de Kloksteeg (als afronding van de omgeving achter de HEMA), de Breehegge (als afronding van de nieuwbouw), Keizerpoort en fietspad Bataafseweg (Laan van Hilbelink - Vredenseweg). Ook het voormalige DAV-terrein, het voormalige Siloterrein, Vliertuin 2 en de herontwikkeling Grijsen Brinkheurne fase 2, worden voorzien van nieuwe verlichting.

Met de vervanging van verlichting op en rond de Markt, inclusief de vervanging van de grondspots voor de ‘aanlichting’ van de kerk, wordt gewacht op nadere planvorming.

Civiele kunstwerken

Onderhoud van civiele kunstwerken (bijvoorbeeld bruggen, viaducten en tunnels) gebeurt op basis van visuele en technische inspecties. De inspectieresultaten worden vastgelegd in een beheerprogramma. Vervolgens worden op basis van conditiescenario’s maatregelen gepland om de kunstwerken op een minimaal niveau verkeersveilig te houden. Vervangingsinvesteringen worden in het investeringsplan opgenomen. Voor 2022 zijn geen vervangingsinvesteringen gepland.

Het cluster wegen bestaat uit wegen, openbare verlichting en civiele kunstwerken. De exploitatielasten voor dit cluster worden in 2022 geraamd op € 4.800.000, inclusief de lasten voor straatnaamgeving en huisnummering, bermbeheer en gladheidbestrijding. De exploitatielasten bestaan uit € 2.900.000 aan niet-beïnvloedbare kapitaallasten (rente en afschrijving). Daarnaast bedraagt de bijdrage aan de ROVA € 600.000.

De (bruto) investeringen in wegen en verkeer zijn voor 2022 op € 5.700.000 beraamd (inclusief € 100.000 subsidiabele provinciale bijdragen), zodat de gemeentelijke netto-investering € 5.600.000 bedraagt.

Kengetallen wegen

	2019	2020	2021	2022
Verharde wegen binnen de kom	101 km	102 km	103 km	103 km
Verharde wegen buiten de kom	212 km	212 km	213 km	213 km
Zandwegen	125 km	125 km	125 km	125 km
Fietspaden	40 km	40 km	42 km	42 km
Voormalige RAL-fietspaden	58 km	58 km	58 km	58 km
Instandhouding wegen binnen de kom	3,2 km	1,7 km	2,7 km	2,0 km
Instandhouding wegen buiten de kom	4 km	3,1 km	3 km	3,9 km
Instandhouding fietspaden	0 km	1,6 km	1,8 km	1,5 km
Aanleg fietspaden		1,2 km		
Openbare verlichting	5.377st	5.395 st	5.425 st	5.425 st
Vervanging openbare verlichting	32 st	93 st	95 st	95 st
Bruggen	70 st	70 st	70 st	70 st
Vervanging bruggen (autoverkeer)	0 st	0 st	0 st	0 st
Vervanging brugdekken (autoverkeer)	0 st	1 st	1 st	0 st
Vervanging voetgangers-/fietsbruggen (dek)	1 st	0 st	0 st	0 st
Tunnel	1 st	1 st	1 st	

Waterbeheer inclusief riolering en beduikering

Het Gemeentelijk Waterplan Winterswijk 2019-2023 vormt de leidraad voor het aanleggen, beheren en onderhouden van de rioleringsstelsels in de gemeente Winterswijk. In het plan staan ook richtlijnen voor ontwikkeling en samenwerking. Op basis van afschrijving en inspectie (met reiniging) worden rioleringen, drainages, duikers en vijvers onderhouden, gerenoveerd of vervangen en adequaat afgekoppeld.

Dit kan bijvoorbeeld als er al eerder voorzieningen (leidingen en/of retenties) zijn aangelegd, of als het afkoppelen relatief goedkoop kan. Bij nieuwbouw wordt hemelwater zonder meer gescheiden aangelegd. Het streven is ‘minder verstenen en verzamelen, meer vergroenen en verspreiden’, zodat het waterprobleem voor de toekomst minder groot is. De komende jaren worden er stappen gezet naar risico-gestuurd rioolbeheer. De regionale en lokale samenwerking binnen Achterhoek+ en WintLicht worden in 2022 gecontinueerd.

Samenwerking regio Achterhoek +

Bestuurlijke en ambtelijke overleggen (kennisdelen, voorbereiding bestuurlijk overleg) worden in 2022 gecontinueerd. Themadagen over klimaatadaptatie (2x) worden digitaal georganiseerd, waaronder het plan van aanpak in de regio voor droogte. Tevens geven we aandacht aan vragen over de Omgevingswet (dit wordt gezamenlijk gedaan binnen Beraad Water).

Grote aandachtspunten voor water en klimaat voor de komende jaren zijn:
- Het landelijke Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie (DPRA) van het ministerie van I&M (ook wel klimaatadaptatie genoemd).
- De Omgevingswet met gewenste burgerparticipatie en ketensamenwerking.

- Regionaal is er op het gebied van klimaatadaptatie een programmaplan voor de aanpak van droogte in de Achterhoek gemaakt, in samenspraak met alle betrokken organisaties (zoals landbouw, natuurorganisaties en het drinkwaterbedrijf). Het gaat daarbij vooral om de droogteproblematiek in het buitengebied. Alle regionale gemeenten, en dus ook Winterswijk, hebben toegezegd hier in 2022 aan bij te dragen. Dit wordt in 2022 verder regionaal uitgewerkt, om de kansen (waaronder subsidies) de komende jaren effectief te kunnen benutten.
- Om de zoetwaterbeschikbaarheid klimaatbestendig te maken, zijn er voor de periode van 2022-2027 mogelijkheden om subsidie te ontvangen. Hier gaan we actief op acteren. In samenwerking met de werkregio is gestart met de voorbereiding van een regionaal bod voor ZON (Zoetwatervoorziening Oost-Nederland)- subsidie 2^{e} fase. In 2021 wordt dit verder uitgewerkt.

Samenwerking (afval)waterteam WintLicht

Door het in 2016 opgerichte samenwerkingsverband tussen Oost Gelre, Winterswijk en waterschap Rijn en IJssel zijn, samen met Aalten, in 2020 in het kader van de DPRA-opgaaf klimaatstresstesten voor water, droogte en hitte uitgevoerd. In de loop van 2021 bestaat het vervolg uit klimaateffectgesprekken (formeel 'risicodialoog' genoemd). Eerst ambtelijk en bestuurlijk, vervolgens extern. De fasering en wijze waarop, wordt in 2022 vastgesteld. Aansluitend op de gesprekken worden maatregelen benoemd.
Verder werkt WintLicht aan:

- Het onderdeel water in de omgevingsvisie (ook samen met de regio Achterhoek+).
- Onderzoek naar ketenoptimalisatiekansen in het inzamel- en transportstelsel (ook illegale lozingen en calamiteiten komen daarbij in beeld).
- Het deelproject risicogestuurd rioolbeheer. Hierbij wordt niet alleen naar afschrijvingen gekeken, maar ook rekening gehouden met te verwachten risico's bij oudere riolen. Een risicomatrix is daarbij een belangrijk hulpmiddel. Ook is de actualiteit van de rioleringsdata essentieel. Hiervoor zijn in 2021 flinke stappen gezet. Het project wordt samen met Oost Gelre opgepakt.

Beheer en onderhoud riolering en afwaering

Beheer en regulier onderhoud aan riolering, evenals metingen van grondwaterstanden en monitoring van het gemengd riool, wordt gecontinueerd, evenals het reinigen van drainage, kolken en lijnafwatering. Uitgangspunt is dat de beschikbare data (voor zover praktisch mogelijk), wordt gecentraliseerd in één databeheersysteem (=Kikker). Reiniging en inspectie vinden plaats aan de hand van een reinigingsplan, op basis waarvan de laatste tien jaar de hele kom is gereinigd. In 2021-2022 wordt een nieuw inspectie- en reinigingsplan opgesteld, op basis van risicogestuurd rioolbeheer. Ook voor het onderhoud van drainage wordt een nieuw plan gemaakt.

Tijdens de herinrichting van De Pas wordt het hemelwater gedeeltelijk geïnfiltreerd. In project Hakkelerkamp Fase 1 en 2 wordt de riolering vervangen en wordt hemelwater afgekoppeld (en waar mogelijk geïnfiltreerd). In 2022 start de voorbereiding van project Hakkelerkamp.

Op basis van de resultaten van een waterkwaliteitsonderzoek naar blauwalg in de retentievijvers Berkhof en Oostervoort door het waterschap, worden de komende jaren maatregelen genomen.

Het reguliere onderhoud van de drukriolering in het buitengebied wordt middels een vierjarig bestek uitgevoerd. Daarnaast zijn pompunits en gemalen vervangen. Incidenteel worden nieuwe aansluitingen op de drukriolering gerealiseerd.

De exploitatielasten met betrekking tot riolering worden in 2022 geraamd op € 3.700.000. Dit is inclusief € 1.300.000 kapitaallasten (rente en afschrijving). De geraamde investeringen in riolering voor 2022 zijn € 500.000.

Kengetallen riolering en waterbeheer

	2019	2020	2021	2022
Riolering gemengd en vuil water	121 km	121 km	122 km	122 km
Riolering hemelwater	63 km	63 km	65 km	65 km
Drukriolering persleiding	268 km	268 km	270 km	270 km
Drukriolering pompunits	1.011 st	1.011 st	1.015 st	1.015 st
Kolken	9.260 st	9.260 st	9.290 st	9.290 st
Wadi's	15 st	15 st	15 st	15 st
Bergingsvijver	11 st	11 st	11 st	11 st
Aansluitingen riolering	10.440 st	10.440 st	10.490 st	10.490 st
Aansluitingen drukriolering	2.670 st	2.670 st	2.710 st	2.710 st
Vervanging riolering	1,1 km	1,1 km	0,5 km	0,5 km
Aanleg hemelwaterriolering	1,1 km	1,1 km	1,7 km	1,7 km
Afgekoppeld verhard oppervlak	0	0	1,9 ha	1,9 ha
Inspectie en reiniging riolering	5 km	5 km	5 km	5 km

Groen

Het onderhoud van het stedelijk groen vindt plaats op basis van beeldkwaliteit. Bij herinrichting van groen wordt gewerkt volgens het vastgestelde groenstructuurplan. De aanleg en het beheer van de ecologische hoofdstructuren en natuurlijke verbindingen binnen het stedelijk gebied, gebeurt in overeenstemming met de kaart groenstructuren, die onderdeel is van het groenstructuurplan.

Jaarlijks worden kleine delen van het openbaar groen en gemeentelijke sportvelden gerenoveerd. Grootschalige vervangingen van groen worden uitgevoerd in combinatie met kapitaalswerken/reconstructies.

In 2022 wordt de toplaag van het hoofdveld van Sportclub Meddo gerenoveerd. Alle sportvelden worden dan ook gekeurd, en indien nodig worden aanvullende onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

In wijk De Pas is gestart met de herinrichting. Dit jaar wordt in de wijk het nodige groen vervangen voor nieuw groen, waarbij aandacht is voor biodiversiteit en klimaatadaptatie.

Het laanbomenbestand in het buitengebied is oud, slechte lanen moeten worden vervangen. Ook in 2022 worden op enkele plekken slechte lanen en laandelen gekapt, en worden weer nieuwe bomen geplant.

De exploitatielasten onderhoud stedelijk groen worden in 2022 geraamd op € 2.300.000. Deze kosten bestaan grotendeels (€ 2.100.000) uit de bijdrage aan de ROVA. De geraamde groeninvesteringen in 2022 bedragen € 900.000.

Kengetallen groen

	2019	2020	2021	2022
Areaal groen	143,4	143,4	143,6	143,6
Vervanging groen	0,2	0,2	0,2	0,2

In hectares

Kengetallen gebouwen

	2020	2021	2022
Huisvesting organisatie	2	2	2
Brandweer	1	1	1
Begraafplaats	4	4	4
Cultuurhistorie	3	3	3
Sport	9	9	9
Peuterspeelzaal	1	1	1
Niet voor openbare dienst bestemde gebouwen	14	14	14

In aantal

Paragraaf D: Financiering

De Wet financiering decentrale overheden (Fido) geeft de kaders aan waarbinnen decentrale overheden de ‘treasury-activiteiten’ moeten uitvoeren. Het doel hiervan is de bevordering van een gezonde financiering, het bijdragen aan het behouden van de goede kredietwaardigheid en de handhaving van de positie van decentrale overheden op de kapitaalmarkt.

In het ‘treasury-statuut’ zijn de beleidskaders voor Winterswijk opgenomen. Zo is vastgelegd dat de ‘treasury-functie’ uitsluitend de publieke taak dient en het beheer verstandig is. De provincie houdt toezicht op de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente. Dit doet de provincie op basis van gegevens die wij verstrekken op grond van de Wet Fido.

Hierbij is een aantal onderwerpen van belang:
1. Kasbeheer: maximaal aan te trekken daggelden.
2. Risicobeheer: renterisiconorm minimalisatie van het renterisico.
3. Gemeentefinanciering: de relatie tussen kort- en langlopende leningen en de korte- en langetermijnbehoefte aan geld.
4. Rentevisie.

1. Kasbeheer

Het opnemen van kasgelden is op dit moment voordeliger dan een debetsaldo bij de bank. Ook zijn de rentelasten van kasgeld, oftewel de kortlopende geldleningen, lager dan die van langlopende leningen.

Gemeenten mogen echter niet onbeperkt financieren met kortlopende leningen. De kasgeldlimiet is een percentage van 8,5% van het begrotingstotaal. Voor 2022 betekent dit dat de gemeente gemiddeld per kwartaal maximaal € 8,5 miljoen aan kortlopende gelden mag opnemen.

Dit is een totaalbedrag voor alle rekening-courantsaldi bij de banken samen (inclusief de opgenomen kortlopende geldleningen). Komt de gemeente voor een periode langer dan één kwartaal boven dit bedrag uit, dan moeten we kortlopende leningen omzetten in een langlopende geldlening.

2. Risicobeheer

Onder financiële risico’s verstaan we zowel renterisico’s (van vaste en vlottende schuld) als kredietrisico’s, liquiditeitsrisico’s en koersrisico’s. De Wet Fido geeft een aantal verplichte elementen aan die het risico beperken.

We kennen zogenoemde vlottende en vaste schulden. Vlottende schulden zijn de schulden die wij op korte termijn moeten aflossen. Ieder jaar verantwoorden we deze bij de jaarrekening in de balans. Een lening met een looptijd van meer dan een jaar, is voor de gemeente een landlopende geldlening.

We hebben de mogelijkheid om dag-, week-, en maandgeldleningen af te sluiten, waarmee we onze liquiditeitspositie op korte termijn in stand kunnen houden. Er is dan ook geen risico dat we onze schulden op korte termijn niet kunnen betalen. Regelmatig wordt daarvoor het saldo bepaald van de lopende rekening. Mede op basis van adviezen van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), bepalen we of we overschotten voor een bepaalde periode wegzetten of dat we tekorten voor de langere termijn financieren. Op deze wijze geven we invulling aan het saldo- en liquiditeitsbeheer.

Het aantrekken van daggelden vindt plaats binnen de hiervoor in de Wet Fido gestelde normen. Daarnaast toetsen we ieder kwartaal door middel van een periodieke controle, of we aan de kasgeldlimiet voldoen.

Winterswijk maakt geen gebruik van derivaten. Dit zijn beleggingsproducten, zoals opties, die hun waarde ontlenen aan de waarde van een ander goed. Derivaten geven de koper het recht om iets voor een bepaalde koers te kopen of te verkopen.

3. Gemeentefinanciering

Over de bestaande langlopende geldleningen loopt de gemeente geen renterisico.
Uit onderstaand verloop van de langlopende leningen blijkt, dat de omvang van de leningenportefeuille vanaf 2021 toeneemt van circa € 68,3 miljoen naar circa 74,6 miljoen in 2022. Op de lange termijn lopen de langlopende leningen verder op. Dit komt door investeringsplannen die we in deze begroting toelichten.

*1.000 €	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Langlopende leningen begin jaar	**66.653**	**75.182**	**68.257**	**74.579**	**75.432**	**79.443**
Herfinanciering	15.000	5.343	13.050	13.100	16.500	18.500
Aflossing	-6.471	-12.268	-6.728	-12.247	-12.489	-12.247
Langlopende leningen eind jaar	**75.182**	**68.257**	**74.579**	**75.432**	**79.443**	**85.696**

De gemeente Winterswijk heeft per 31 december 2022 een verwacht bedrag van € 74,6 miljoen opgenomen aan langlopende geldleningen, tegen een gemiddeld rentepercentage van 2,2%.

Schatkistbankieren

Per 15 december 2013 is door het Rijk het schatkistbankieren ingevoerd. Dit is een wettelijke overeenkomst die bepaalt dat 'overtollige gelden' alleen nog mogen worden uitgezet op rekening-courant bij de Staat der Nederlanden, of onderling bij andere decentrale overheden (behalve bij de eigen provincie). Eén van de doelstellingen is het verlagen van de EMU-schuld (schuld van de Economische en Monetaire Unie).

Bij het schatkistbankieren wordt gewerkt met een drempelbedrag. Dit bedrag is ingesteld om te voorkomen dat elke dag alle positieve banksaldi afgeroomd moeten worden naar nul. Het drempelbedrag is vastgesteld op 0,75% van het begrotingsbedrag. Uitgaande van een begrotingstotaal van € 98 miljoen voor 2022 komt dit uit op € 735.000 per dag.

Het schatkistbankieren kent geen leningfaciliteiten. Ook het 'rood' of debet staan op een schatkistrekening is niet toegestaan. Het Rijk geeft hiervoor een rentevergoeding op basis van Eonia, dit is de afkorting van Euro OverNight Index Average. Eonia is het ééndaagse interbancaire rentetarief voor het eurogebied.

4. Rentevisie

De hoogte van de rente is in belangrijke mate afhankelijk van de economische ontwikkeling, inflatie en de rentepercentages voor langlopende gelden. Mede gezien de coronacrisis is het zeer moeilijk te voorspellen hoe de economie zich ontwikkelt. Wij gaan uit van de prognoses van het Rijk, waarbij de verwachting is dat de inflatie onder controle blijft. Onze aanname is dat de rente de komende jaren gelijk blijft. Wij gaan circa € 35.000.000 aan langlopende leningen opnieuw beoordelen en herfinancieren. Een adviesbureau zal ons hierbij ondersteunen. Wij verwachten een behoorlijke verlaging van de rentekosten. Dit voordeel is opgenomen in deze begroting.

Renteschema

In onderstaand overzicht is het renteschema over 2022 opgenomen.

		Bedrag
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	2.416.000
b.	De externe rentebaten	-60.000
		2.356.000

c.	De rente die aan grondexploitatie moet worden toegerekend	-119.000	
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (voorbeeld: riolering)	0	
			-119.000
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		2.237.000
d1	Rente over eigen vermogen		0
d2	Rente over voorzieningen		0
	Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente		2.237.000
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		2.837.000
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury		600.000

Het renteschema geeft inzicht in de rentelasten van de externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Het saldo van € 600.000 geeft aan dat het rentepercentage (omslagrente) dat is toegerekend aan de kapitaallasten, hoger is dan de begrote rente. Dit komt met name doordat we zoveel mogelijk met kortlopende leningen financieren waardoor de langlopende leningen en dus de rentelasten lager uitvallen. De marge valt binnen de door het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) vastgestelde ruimte van 0,5%. In de loop van het jaar zal het percentage van de omslagrente opnieuw beoordeeld en eventueel aangepast worden.

Overigens berekenen we met ingang van 2022 geen rente meer over ons eigen vermogen, zogenaamde bespaarde rente. Deze fictieve last van zo'n € 2,5 miljoen vertroebelde het beeld van onze werkelijke lasten en blies het totaal van onze begroting op. Bovendien bracht be- en doorrekening een behoorlijke administratieve last met zich.

Omslagrente
De omslagrente (interne rentepercentage) is geëvalueerd en herberekend. Het interne rentepercentage voor de bouwgrondexploitatie is 1,8%; voor de overige activa is deze gesteld op 2,0%. Dit laatste was vorig jaar nog 4,0%, omdat we toen nog rente over ons eigen vermogen berekenden.

Kasstroom

In onderstaand overzicht staat de kasstroom over de jaren 2021 tot en met 2025.

Kasstroom (*1000)	2021 tm prognose 2	2022 begroting	2023 begroting	2024 begroting	2025 begroting
Saldo per 1 januari	**1886**	**-9.535**	**-8.646**	**-8.757**	**-8.319**
Operationele activiteiten					
Saldo van baten en lasten	-7.400	-2.005	-1332	251	660
Afschrijvingen	5.515	5.561	5.862	6.203	6.248
Overige mutaties	-12	-61	127	286	320
Saldo operationele activiteiten (A)	**-1.897**	**3.495**	**4.657**	**6.740**	**7.228**
Investeringsactiviteiten					
Investeringen (incl. inkomsten)	-3.114	-8.983	-5.833	-10.368	-13.499
Saldo investeringsactiviteiten (B)	**-3.114**	**-8.983**	**-5.833**	**-10.368**	**-13.499**
Financieringsactiviteiten					
Aflossing lening	-12.268	-6.728	-12.247	-12.488	-12.247
Opgenomen lening	5.343	13.050	13.100	16.500	18.500
Overige mutaties	515	55	212	54	-2
Saldo financieringsactiviteiten (C)	**-6.410**	**6.377**	**1065**	**4.066**	**6.251**
Saldo per 31 december	**-9.535**	**-8.646**	**-8.757**	**-8.319**	**-8.339**

We sluiten zo min mogelijk nieuwe langlopende leningen af. Financiële tekorten dekken we in eerste instantie met name door kortlopende leningen af.

Paragraaf E: Bedrijfsvoering

In deze paragraaf beschrijven we diverse aspecten van de organisatie en de bedrijfsvoering.

Organisatieontwikkeling
De organisatie gaat, na aangebrachte veranderingen, een nieuwe fase in. Dit betreft onder andere een nieuw werkconcept, passende huisvesting en professionalisering van onze dienstverlening. De sturing in onze organisatie is gericht op de programma's en de daarin benoemde resultaten. In 2022 geven we die programmasturing verder vorm. Duidelijk moet zijn waarom we iets doen, wie verantwoordelijk is en wanneer het afgerond is. Daarnaast sturen we op de uitgangspunten van de dienstverleningsvisie: 'Wij gaan voor de glimlach'. Hierbij komen onder andere de thema's cultuur en resultaatgerichtheid nadrukkelijk aan bod. Ook het nieuwe werkconcept hoort daarbij. De coronacrisis heeft naast een aantal nadelen ook veel voordelen opgeleverd. Die voordelen houden we vast en verwerken we in een nieuw kantoorconcept. Uitgangspunt is dat de activiteit bepaalt waar we werken. Het tijds- en plaatsonafhankelijk werken maakten we afgelopen jaar mogelijk. In 2022 passen we de inrichting van het kantoor aan, zodat we op een eigentijdse en modernere wijze invulling kunnen geven aan de werkzaamheden.

Centralisatie van de bedrijfsvoering
Onderdeel van de verandering is de centralisatie van de bedrijfsvoering. We ontwikkelen de bedrijfsvoeringsonderdelen zo, dat ze efficiënter de organisatie ondersteunen en ontzorgen. De centrale bedrijfsvoering levert ook een bijdrage aan de ontwikkeling van onze organisatiecultuur. We werken aan een omgeving waar ruimte is voor het geven van meer feedback. Dit komt ten goede aan de samenwerking en daarmee het resultaat.

Formatie en bezetting
De begrote structurele formatie is in 2022 bijna 207 fte, een toename van 9,85 fte. Daarnaast is er incidenteel 8,76 fte opgenomen in de begroting. De structurele toename zit met name op het gebied van Jeugdzorg, Mens en Maatschappij, de Omgevingswet en Duurzaamheid. De incidentele toename heeft onder andere betrekking op datagedreven werken en informatievoorziening, de Wet inburgering, jongerenwerk en preventie en toezicht op rechtmatigheid in de zorg.

De Omgevingswet
De Omgevingswet vraagt een andere houding en ander gedrag van medewerkers in de fysieke leefomgeving. De wet gaat op 1 juli 2022 in. In 2022 bereiden we de organisatie en het bestuur van de nieuwe Omgevingswet verder voor. De verruiming van vergunningsvrij bouwen vraagt meer inspanning om de wettelijke basisregistraties bij te houden. Signalen en informatie worden bij vergunningsvrije items namelijk niet meer verstrekt aan de gemeente.

Human resource (HR)
De ontwikkeling van ons personeel neemt in onze organisatieontwikkeling een centrale plaats in, zowel op korte termijn (met de vlootschouw als instrument) als op lange termijn (de strategische personeelsplanning). In 2021 is gestart met concrete stappen, waarmee we in 2022 verder gaan.

Ontwikkeling/opleidingen medewerkers
Ontwikkeling en opleiding van medewerkers is van groot belang. In de begroting is daarom jaarlijks (incidenteel) € 75.000 toegevoegd aan het reguliere opleidingsbudget van € 122.500. Naast de reguliere verplichte functiegerelateerde opleidingen wordt in 2022, naar aanleiding van de strategische personeelsplanning, ingezet op de ontwikkeling van medewerkers.

eHRM
Team HR is gestart met de implementatie van eHRM. Een digitaal softwarepakket voor medewerkers en managers, waarbij de medewerker online zijn of haar arbeidsvoorwaarden beheert. Daarnaast bevat het een managementdashboard met 'real life' informatie over formatie, bezetting en verzuim.

Arbo en verzuim
Ons streven is om het ziekteverzuimpercentage van 2020 (2,2 %) nog verder te verlagen. Samen met onze Arbo-dienstverlener proberen we daarbij ook meer in te steken op de preventieve kant. In 2021 zijn we gestart met het actualiseren van ons arbobeleidsplan en de Risico- inventarisatie en -evaluatie (RI&E). De acties en/of aandachtspunten die hieruit voortkomen, worden voor een groot deel in 2022 uitgevoerd.

Door de coronacrisis hebben we te maken met de situatie van verplicht thuiswerken. Medewerkers faciliteren we met een goede thuiswerkplek. Dit is overigens een verplichting die we hebben vanuit de Arbowet en goed werkgeverschap.

Agressie en geweld
Agressie en geweld, oftewel ongewenst gedrag, blijft ook in 2022 een belangrijk thema. De gemeente heeft een intern interventieteam dat jaarlijks wordt getraind. We leggen de incidenten vast in het Gemeentelijk Incidenten Registratiesysteem (GIR). De rapportages uit het GIR worden toegevoegd aan de jaarrekening en aan het sociaal jaarverslag, en vormen daarmee de basis voor de beleidsbepaling.

Integriteit politieke ambtsdragers
De integriteit van politieke ambtsdragers is voor een deel wettelijk geregeld. De Gemeentewet bevat bepalingen over verboden handelingen en het niet deelnemen aan stemmingen. Artikel 2:4 van de Algemene wet bestuursrecht schrijft voor dat elk bestuursorgaan zijn taak zonder vooringenomenheid vervult.
Naast de wet zijn er ook andere gemeentelijke procedures en regels van toepassing, namelijk:
- De 'Gedragscode voor politieke ambtsdragers van de gemeente Winterswijk' (vastgesteld door de gemeenteraad op 26 januari 2012).
- Het 'Stappenplan onderzoek en registratie integriteitsschendingen politieke ambtsdragers' (vastgesteld door de gemeenteraad op 31 oktober 2012).
- Een integriteitstoets voor politieke ambtsdragers (het presidium stemde op 25 juni 2012 in met de introductie hiervan).

Integriteit ambtenaren
De Ambtenarenwet verplicht het college 'een integriteitsbeleid te voeren dat is gericht op het bevorderen van goed ambtelijk handelen, en dat in ieder geval meer dan voldoende aandacht besteedt aan het bevorderen van integriteitsbewustzijn en aan het voorkomen van misbruik van bevoegdheden, belangenverstrengeling en discriminatie'.

In het personeelshandboek Winterswijk staan de lokale regelingen voor de ambtenaren bij de gemeente Winterswijk, als aanvulling op de cao Gemeenten. Er is een afzonderlijke regeling Integriteit toegevoegd aan ons personeelshandboek. Onderwerpen hierin zijn onder andere de vernieuwde gedragscode, normen en waarden, geheimhouding en privacy, sociale media, kwetsbare functies en integriteit bij uitdiensttreding. Verder zijn er voor onze medewerkers regels en richtlijnen over onder meer het aannemen van geschenken en gelden, nevenwerkzaamheden, omgang met bedrijfsmiddelen en een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG).
Externe medewerkers (niet-ambtelijk personeel) zijn verplicht onder andere een integriteits- en geheimhoudingsverklaring te ondertekenen (volgens een collegebesluit van 21 april 2015).

De volgende gemeentelijke regelingen zijn ook van kracht:
- De Regeling melding vermoeden misstand. Dit is de klokkenluidersregeling van de gemeente
- Het Reglement Vertrouwenscommissie
- De Klachtenregeling ongewenst gedrag voor de decentrale overheid.

De banenafspraak
Het eerder verplichte quotum voor het in dienst nemen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, is omgebogen naar een vrijwillige afspraak. Voor iedere ondernemer, groot of klein, geldt dat er in totaal 100.000 banen komen. De quotumheffing is vervangen door de inclusiviteitsopslag. Als er voldoende banen voor arbeidsbeperkten worden gerealiseerd, ontvangt de werkgever een bonus die gelijk staat aan de inclusiviteitsopslag. Als de aantallen uit de banenafspraak niet worden gehaald, bestaat de kans dat de Quotumwet er alsnog komt.

Arbeidsmarkt
Om aantrekkelijk te blijven als werkgever, vooral ook voor jonge mensen en voor jonge starters, werken we doorlopend aan vernieuwing. Ook in het kader van de steeds verdere toename van krapte op de arbeidsmarkt. Hoe bereiken we die doelgroep? Hoe zetten we onze organisatie op de kaart en hoe maken we het aantrekkelijk om voor onze organisatie te werken? De creativiteit is in de loop van 2020 beter geworden. Vooral op social media proberen we meer aandacht te trekken.

Onboarding
Nieuwe medewerkers worden verwelkomd, waarbij ze alle benodigde hulp, begeleiding en informatie krijgen. Het gaat verder dan het wijzen naar de juiste werkplek en de koffieautomaat. Onboarding is ‘het leren kennen van het werk’ en gaat vooral over de cultuur, visie, missie, samenwerking met collega’s en het werken in een politieke context. De focus ligt op de integratie in de organisatie. Deze integratie kan plaatsvinden door persoonlijke begeleiding te bieden, waardoor nieuwe medewerkers wegwijs worden gemaakt in de organisatie. Naast persoonlijke aandacht maken we ook gebruik van digitale middelen, zoals e-learning.

Digitale transformatie en dienstverlening
Onze dienstverlening wordt steeds digitaler. Inwoners vragen dit van ons, technologische ontwikkelingen maken het mogelijk. Tegelijkertijd worden steeds meer eisen gesteld aan de informatiebeveiliging en privacy. Mede om deze redenen vernieuwen we ons informatiebeleidsplan. In elk geval op de volgende punten werken we in 2022 aan onze dienstverlening:
- Een moderne website die dienst doet als een digitaal loket, dat altijd open is.
- Het aanvragen van vergunningen wordt transparanter en makkelijker, ook met de komst van de Omgevingswet.
- We bieden steeds meer diensten digitaal aan.;
- We hanteren een omnichannel-strategie, inclusief offline dienstverlening voor wie dat nodig heeft of wenselijk vindt.

Landelijke initiatieven Vereniging Nederlandse Gemeenten
Samenwerken, kennis uitwisselen en standaardiseren staat hoog op de Digitale Agenda 2020-2024 van de VNG. We sluiten aan bij verschillende initiatieven:
- We ontwikkelen en implementeren onze ICT-oplossingen zoveel mogelijk volgens GEMMA, het Gemeentelijke Model Architectuur.
- Door standaardisatie maken we onze dienstverlening efficiënter (Common Ground, een nieuwe, gezamenlijke informatievoorziening voor het uitwisselen van gegevens).
- We sluiten aan bij de Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur, om een veilige, samenhangende digitale infrastructuur te creëren.

Digitaal (samen)werken
Onze medewerkers moeten altijd en overal digitaal kunnen werken, alleen en samen. Ook met externe partijen. Alle medewerkers zijn daarom van de benodigde apparatuur voorzien. In 2022 werken we verder aan een modern, flexibel werkplekconcept, thuis en in het gemeentekantoor. We hebben geïnvesteerd in Microsoft Office-licenties en voeren programma's als Teams gefaseerd in. Belangrijk aandachtspunt is het verbeteren van de digitale vaardigheden van ons personeel.

We bieden burgers digitale participatiemogelijkheden
Steeds meer gemeenten bieden inwoners en ondernemers de mogelijkheid om digitaal mee te denken. Inmiddels zijn we voorzien van een digitaal platform 'Werk aan Winterswijk', waarop we de burger informeren en waarbij ze op enig moment kunnen participeren. De bedoeling is dat de organisatie komend jaar gebruikt om nog meer interactieve mogelijkheden van het platform en van Teams te verkennen.

Datagedreven werken
Via Datalab Gelderland Oost werken we gezamenlijk aan dataverzameling voor beleidsvraagstukken.
In 2021/2022 ligt de focus met name op de effecten van corona, ondermijning en landschapskwaliteit. Mede om dit mogelijk te maken, besteden we in 2022 de nodige aandacht aan de kwaliteit en actualiteit van registraties in onze eigen werkprocessen.

Geo-informatie en het gebruik van 3D-registratie.
Voor de Basisregistratie Grootschalige Topografie ronden we in 2022 het aanpassen van gegevens op basis van het nieuwe landelijke Informatie Model-Geo 2.2 af. Hiermee is de eerste stap gezet in de ontwikkeling naar de samenhangende objecten registratie (SOR), die landelijk wordt ontwikkeld voor objecten uit de BAG, BGT, WOZ en BOR. In de Samenhangende objectenregistratie wordt een 2,5D- en mogelijk 3D-registratie opgenomen. De 2,5D- en 3D-registratie van ruimtelijke objecten geeft een beter inzicht in de bestaande situatie en kan helpen bij ontwerpen, simulaties en analyses.

Digitale documentaire informatievoorziening
Voor digitaal en papierloos werken gebruiken we het zaaksysteem. Digitaal werken heeft veel voordelen voor onszelf, onze samenwerkingspartners en klanten. Denk aan (samen)werken waar en wanneer we willen, makkelijk en snel informatie archiveren, terugvinden en uitwisselen, en ruimtebesparing door digitalisering van papieren archieven.

Automatisering en de cloud
Hierbij gaat het om het opslaan en opvragen van gegevens, software en bestanden op een andere plek dan op de bedrijfseigen locatie. Hierdoor hebben we minder eigen opslagcapaciteit nodig voor de softwarepakketten en gebruikersdata. Het op- of afschalen van ICT-gebruik wordt hierdoor flexibeler. We betalen voor gebruikersaantallen. Daardoor zijn de kosten transparant en eenvoudig te beheersen. Het technische beheer van de hardware, netwerken en applicaties gebeurt in de cloud, door de leverancier. Onze eigen werkzaamheden verschuiven meer naar leveranciersmanagement en het ondersteunen van de gebruikers.

Informatiebeveiliging en privacy
Digitalisering biedt veel kansen, maar levert ook risico's op: van datalekken tot de digitale gijzeling van gemeenten. Om de risico's af te vangen en aan de nieuwe eisen te voldoen, is de afgelopen jaren al veel gedaan. Er is echter meer nodig om op de snel veranderende ontwikkelingen en eisen in te spelen en de bedrijfscontinuïteit te borgen. De belangrijkste risico's zijn vertaald naar doelstellingen en acties. Voor 2022 zijn dit:

- Zo snel mogelijk voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).
- Bewustwording creëren over de reikwijdte van het informatiebeveiligingsvakgebied bij de organisatie, zodat er rekening wordt gehouden met beveiligingsaspecten in diverse vakgebieden.

- Verantwoordelijkheden voor informatiebeveiliging en privacy zijn helder belegd in de organisatie. Medewerkers beschikken over mandaat (bevoegdheid en aansturing) en moeten voldoende capaciteit (kennis, kunde, tijd en budget) hebben om daar invulling aan te geven.

Bewustzijn op het gebied van informatiebeveiliging is essentieel. Om inbraken te voorkomen, is het belangrijk dat we de systemen continu monitoren en we indien nodig aanpassingen doen. Het is niet meer de vraag of we worden gehackt, maar wanneer. Inbraakpogingen op onze systemen zijn helaas vrijwel dagelijks aan de orde. Dan komt het erop aan dit snel te detecteren en erop te reageren. Dit vraagt een mentaliteitsverandering: van alleen preventief handelen (bijvoorbeeld door de inzet van een firewall) naar proactief detecteren en blokkeren.

De Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) schrijft voor dat we in het kader van risicomanagement aantonen dat wij als procesverantwoordelijke 'in control' zijn waar het gaat om de beveiliging van informatiesystemen en processen. Dit doen we onder andere door mee te doen aan de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). Risicomanagement vraagt van de gemeente het vermogen om risico's juist in te schatten, te benoemen en waar nodig aanpassingen te doen in processen en/of systemen. Hiervoor is versterking nodig en continue aandacht.

De hack van de gemeente Hof van Twente heeft ook bij ons geleid tot een onderzoek naar de oorzaken hiervan, en manieren om de eigen beveiliging nog verder aan te scherpen. Hackers worden immers ook steeds slimmer. De financiële consequenties van de extra maatregelen die we in Winterswijk willen en moeten treffen, worden op dit moment in kaart gebracht.

Inkoop-en aanbestedingsbeleid
In 2022 wordt het gemeentelijk inkoop-en aanbestedingsbeleid herijkt. Met name op het gebied van duurzaamheid, maatwerk, lokale inkoop en de invulling van de sociale paragraaf.

Beheer gebouwen
De gemeente beheert naast gronden ook gebouwen, kunstobjecten, herdenkingsmonumenten en fonteinen. Het betreft:
- 28 gebouwen
- 29 herdenkingsmonumenten en kunstobjecten
- 4 fonteinen /pompen

De meerjaren onderhoudsplanningen (MJOP) zijn omgezet naar duurzame meerjaren onderhoudsplanningen (DMJOP). Bij het bepalen van het gemiddelde onderhoudsniveau, gaan we nu nog uit van 'matig' (niveau 4). Dit gaan we in de DMJOP stapsgewijs terugbrengen naar 'voldoende' (niveau 3). In onze plannen leggen we de nadruk op het verduurzamen/vergroenen van het gemeentelijk vastgoed.

Toerekening overhead
Overheadkosten, zoals bedoeld in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Onder het primaire proces verstaan we de kerntaken van de gemeente. Dit zijn de producten en diensten waar we de inwoner mee helpen. Alle kosten die we maken bij de sturing en ondersteuning hiervan zijn dus overheadkosten.

We rekenen de overhead toe aan grondexploitaties, investeringen en andere (subsidie)projecten. In de praktijk doen we dit door in het taakveld overhead onder de lasten een negatief bedrag op te nemen in de categorie 'Overige verrekeningen', en dit bedrag in het betreffende taakveld weer als last te verantwoorden. Hierdoor wordt de exploitatie niet onnodig opgevoerd.

Paragraaf F: Verbonden partijen

Onze gemeente heeft bestuurlijke en financiële belangen bij een aantal verbonden partijen, waaronder gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen. Verbonden partijen betreffen organisaties en instellingen waar een gemeente zowel een bestuurlijk als financieel belang in heeft.

- Van een financieel belang is sprake als de gemeente de middelen, die aan een partij ter beschikking zijn gesteld, niet terugkrijgt bij faillissement van die partij, of als financiële problemen bij de derde partij kunnen worden verhaald op de gemeente.
- Bij een bestuurlijk belang gaat het om het hebben van zeggenschap in een derde partij. Hetzij omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, hetzij omdat ze via aandelen mee kan stemmen.

In deze paragraaf gaan we per programma in op de belangen die met de diverse verbonden partijen zijn gediend, en de relatie met de gemeentelijke doelstellingen.

Gemeentelijk beleid

Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt altijd voort uit het publieke belang. Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. De huidige verbonden partijen hebben allemaal een historische bestaansgrond. Bij nieuwe deelnemingen komt bij de besluitvorming door de raad de publieke taak expliciet aan de orde op grond van de visie/doelstellingen van de deelneming.
Het beleid is erop gericht de ontwikkelingen bij de verbonden partijen te volgen, zodat financiële risico's in een vroegtijdig stadium worden gesignaleerd en er tijdig bijsturing kan plaatsvinden. Daarnaast wordt gevolgd of de taken worden uitgevoerd zoals bij de besluitvorming is vastgelegd.

Wij kennen de volgende verbonden partijen:

Programma 1: Zorgen voor Winterswijk	Rechtsvorm
Stichting Platform Armoedevrij Winterswijk	Stichting
GGD Noord- en Oost-Gelderland	Gemeenschappelijke regeling
Programma 2: Meedoen in de Achterhoek	
Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers	Gemeenschappelijke regeling
Recreatieschap Achterhoek en Liemers in liquidatie	Gemeenschappelijke regeling
Werkleerbedrijf	Gemeenschappelijke regeling
Stadsbank Oost Nederland	Gemeenschappelijke regeling
Stichting Achterhoek Toerisme	Stichting
Programma 3: Werkend Winterswijk	
Omgevingsdienst Achterhoek	Gemeenschappelijke regeling
Coöperatieve Achterhoekse Groene Energiemaatschappij AGEM U.A.	Coöperatie
B.V. Winterswijks Energiebureau	Vennootschap
De Marke	Coöperatie
Stichting Winterswijk Cultuur Landschap (WCL)	Stichting
ROVA	N.V.
Programma 4: Bestuurlijk Winterswijk	
Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland	Gemeenschappelijke regeling
Regio Achterhoek	Gemeenschappelijke regeling
Euregio	Gemeenschappelijke regeling
N.V. Alliander	Vennootschap
N.V. Vitens	Vennootschap
N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten	Vennootschap

Programma 1: Zorgen voor Winterswijk

Naam	Stichting Platform Armoedevrij Winterswijk
Vestigingsplaats	Winterswijk
Doel	Armoedevrij Winterswijk in 2040
Betrokkenen	Gemeente Winterswijk is vertegenwoordigd in het bestuur.
Bestuurlijk belang	De gemeente Winterswijk heeft één ambtenaar (opgaveregisseur) in het bestuur.
Financieel belang	De gemeente Winterswijk levert een jaarlijkse bijdrage van € 12.000.
Ontwikkelingen	Om de opgave Armoedevrij Winterswijk te borgen in Winterswijk, is de stichting Platform Armoedevrij Winterswijk opgericht. Dit is een netwerkorganisatie van alle partijen die werken met armoede in Winterswijk. De stichting jaagt initiatieven aan, faciliteert en organiseert. De stichting bouwt mee aan de thema's taboe doorbreken, jeugd- en generatiearmoede, en het versimpelen van het systeem. Daarnaast is er ook een projectfonds. **Inschatting** **1 januari 2022** **31 december 2022** Eigen vermogen € 11.400 € 11.400 Vreemd vermogen € 0 € 0 Verwachte financiële resultaat 2022: € 0.
Relatie tot programma's	Programma 1 Sociaal krachtig Winterswijk.
Informatie-uitwisseling	Via de jaarstukken en via www.werkaanwinterswijk.nl.
Risico's	Zeer gering, het risico blijft beperkt tot de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage.

Naam	GGD Noord- en Oost- Gelderland
Vestigingsplaats	Apeldoorn
Doel	GGD Noord- en Oost-Gelderland is de gezondheidsdienst van 22 gemeenten, met als doel het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van alle inwoners (publieke gezondheidzorg). De GGD is belast met de gemeentelijke taken genoemd in de Wet publieke gezondheid en jeugdgezondheidszorg (voor alle gemeenten behalve Apeldoorn). Het is een gemeenschappelijke regeling waar de gemeente Winterswijk is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.
Betrokkenen	De gemeenten: Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Doetinchem, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Lochem, Montferland, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Voorst, Winterswijk en Zutphen.
Bestuurlijk belang	De gemeente Winterswijk is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder E.S.F. Schepers.
Financieel belang	In 2022 is de inwonerbijdrage in totaal € 477.396 (€ 16,44 per inwoner). Daarvan is € 237.168 voor de algemene gezondheidszorg en € 240.227 voor de jeugdgezondheidszorg.

	Per 31 december 2017 € 3.156.000 Per 31 december 2018 € 3.028.000 Per 31 december 2019 € 2.909.000 Per 31 december 2020 € 2.970.000 Het vreemd vermogen bedraagt: Per 31 december 2017 € 2.793.000 Per 31 december 2018 € 2.923.000 Per 31 december 2019 € 2.631.000 Per 31 december 2020 € 7.036.000 Het resultaat over 2020 bedraagt: € 69.000. **Inschatting** **1 januari 2022** **31 december 2022** Eigen vermogen € 2.206.000 € 2.500.000 Vreemd vermogen € 2.572.000 € 2.500.000 Verwachte financiële resultaat 2022: € 0
Ontwikkelingen	De jeugdgezondheidzorg voor nul- tot achttienjarigen is een GR-taak, tenzij de gemeente aangeeft deze taak niet of niet geheel door de GGD uit te laten voeren. Gemeente Winterswijk laat de jeugdgezondheidszorg voor vier- tot achttienjarigen uitvoeren door de GGD. Vanwege de coronapandemie kwam het accent bij de GGD in 2020 te liggen op het testen en het bron- en contactonderzoek. Hierdoor lagen een aantal reguliere taken van de GGD van begin maart tot september 2020 stil. Kritische processen zoals maatschappelijke zorg, forensische geneeskunde, toezicht kinderopvang en de poli seksuele gezondheid liepen echter wel door. Inmiddels zijn vanaf januari 2021 de reguliere taken, zoals de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma en het toezicht op de kinderopvang, weer volledig opgepakt. De kosten die als gevolg van de coronacrisis zijn gemaakt, worden gedekt vanuit het Rijk. De (financiële) gevolgen van de coronacrisis zijn nog niet te bepalen. In 2019 is de Bestuursagenda 2019-2023 vastgesteld, waarin vier prioriteiten zijn vastgelegd: gezondere jeugd, gezondere leefomgeving, gezonder oud worden en gezondere leefstijl. Dit jaar, maar ook in 2022, wordt dit verder uitgewerkt.
Relatie tot Programma's	Programma 1 Sociaal krachtig Winterswijk.
Informatie-uitwisseling	Informatie-uitwisseling vindt plaats in het algemeen bestuur en op grond van in de gemeenschappelijke regeling afgesproken overlegging van de financiële stukken (begroting en jaarrekening). Vastgelegd is dat de raad altijd informatie kan vragen.
Risico's	Net als bij de andere gemeenschappelijke regelingen is het risico vooral financieel, omdat een meerderheid in het algemeen bestuur beslist over nieuw beleid.

Programma 2: Meedoen in de Achterhoek

Naam	Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doel	Doelstellingen zijn: - Het overeenkomstig de Archiefwet beheren, toegankelijk maken en beschikbaar stellen van de archiefbewaarplaatsen van de deelnemende overheidslichamen. - Het toezicht door de streekarchivaris op het beheer van de niet naar de centrale archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van de deelnemers. - Het in stand houden en bevorderen van het cultureel erfgoed in het gebied van de Achterhoek en de Liemers in de ruimste zin van het woord.
Betrokkenen	De gemeenten: Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.
Bestuurlijk belang	De leden en de plaatsvervangende leden van het algemeen bestuur worden per raadsperiode aangewezen door de gemeenteraden en het college van burgemeester en wethouders. Wethouder H.J. Tannemaat is lid van het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en twee andere leden, waaronder wethouder H.J. Tannemaat (tevens plaatsvervangend voorzitter). Allen zijn aangewezen door het algemeen bestuur en komen bij voorkeur uit verschillende gemeenten. De voorzitter en één lid worden uit het algemeen bestuur aangewezen, en één lid op voordracht van de Stichting Staring Instituut. Bij de realisatie van het Erfgoedcentrum is ook de bestuurscommissie ingesteld. Deze commissie bestaat uit drie dagelijkse bestuursleden (waaronder wethouder H.J. Tannemaat), aangevuld met twee algemene bestuursleden en twee door de Stichting Staring voorgedragen leden.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente is gebaseerd op de begroting van het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers. Eigen vermogen: 31-12-2017 € 54.894 31-12-2018 € 46.419 31-12-2019 € 154.413 31-12-2020 € 199.400 Vreemd vermogen: 31-12-2017 € 976.726 31-12-2018 € 721.819 31-12-2019 € 680.813 31-12-2020 € 768.234 Het resultaat over 2020 bedraagt: € 44.987. **Inschatting** **1 januari 2022** **31 december 2022** Eigen vermogen € 178.497 € 123.276 Vreemd vermogen € 631.286 € 571.966 Verwachte financiële resultaat 2022: € 55.221 (negatief).
Ontwikkelingen	Er zijn geen actuele ontwikkelingen.
Relatie tot programma's	De taken zijn geclusterd in programma 2 Meedoen in Winterswijk.

Informatie-uitwisseling	Informatie-uitwisseling vindt plaats in het dagelijkse en het algemene bestuur, in en via de op grond van de gemeenschappelijke regeling afgesproken overlegging van de financiële stukken (begroting en jaarrekening).
Risico's	Er is geen sprake van een exploitatietekort. De risico's zijn gering. De gemeente Winterswijk biedt de komende jaren weer archiefmateriaal aan, maar de jaarlijkse bijdrage van Winterswijk staat vast tot en met 2022.

Naam	Werkleerbedrijf
Vestigingsplaats	Groenlo
Doel	De gemeenschappelijke regeling Werkleerbedrijf (voorlopige naamgeving) voert de Participatiewet, Ioaw/z en aanverwante regelingen uit.
Betrokkenen	Het Werkleerbedrijf heeft drie deelnemende gemeenten, te weten Berkelland, Oost Gelre en Winterswijk.
Bestuurlijk belang	De gemeente Winterswijk is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur en in het dagelijks bestuur. Leden: wethouder H.J. Tannemaat (algemeen bestuur en dagelijks bestuur) en wethouder E.S.F. Schepers (algemeen bestuur).
Financieel belang	De exploitatiebijdrage voor de bedrijfsvoering over 2022 bedraagt € 4.869.000. Voor het overige betreft het hier grotendeels de doorbetaling van rijksbudgetten. Aangezien het een nieuwe organisatie betreft, is er geen overzicht van het eigen vermogen en vreemd vermogen over de afgelopen jaren. **Inschatting** — **1 januari 2022** — **31 december 2022** Eigen vermogen — € 2.827.000 — € 2.774.000 Vreemd vermogen — € 10.187.000 — € 9.770.000 Verwachte financiële resultaat 2021: € 0.
Ontwikkelingen	De Sociale Dienst Oost Achterhoek is samengevoegd met Werkbaan Oost tot één Werkleerbedrijf, waarbij de toegang is belegd bij het lokale loket (De Post). Het werkleerbedrijf is een tweedelijnsorganisatie. Het Werkleerbedrijf is ingericht op basis van de volgende uitgangspunten: - De centrale doelstelling is het ontwikkelen van cliënten, waarbij de uitstroom naar regulier werk voorop staat. - De inwoner en cliëntroute staan centraal, waarbij sprake is van een doorgaande ontwikkellijn. - Samenwerking met lokale werkgevers. - Innovatiekracht en flexibiliteit zijn belangrijke drijfveren. Voor 2022 wordt rekening gehouden met een stijging van het uitkeringsbestand met 3,5%, als gevolg van de nasleep van de coronacrisis. De uitvoering van het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004, is door het Werkleerbedrijf neergelegd bij de Regionale Organisatie Zelfstandigen (ROZ). Het werkleerbedrijf participeert in de opgaven Armoedevrij Winterswijk 2040 en Winterswijk Drempelvrij.
Relatie tot programma's	Programma 2 Meedoen in Winterswijk.
Informatie-uitwisseling	Op de bij de gemeenschappelijke regelingen gebruikelijke wijze, worden de financiële stukken door de deelnemende gemeenten goedgekeurd.
Risico's	De deelnemende gemeenten zijn aansprakelijk voor een eventueel exploitatietekort.

Naam	Stadsbank Oost Nederland
Vestigingsplaats	Enschede
Doel	De bank is een kredietbank zoals bedoeld in de Wet op het consumentenkrediet. De Stadsbank heeft tot doel om, zowel vanuit een bedrijfseconomische als maatschappelijke optiek bezien, een verantwoord pakket aan (financiële) dienstverlening aan te bieden. In het bijzonder aan de ingezetenen in haar rechtsgebied.
Betrokkenen	De gemeenten: Aalten, Almelo, Berkelland, Borne, Bronckhorst, Dinkelland, Enschede, Oost Gelre, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Lochem, Montferland, Oldenzaal, Oude IJsselstreek, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand, Wierden en Winterswijk.
Bestuurlijk belang	De gemeente Winterswijk is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder H.J. Tannemaat.
Financieel belang	Er is geen exploitatietekort, dus er wordt ook geen beroep gedaan op de gemeenten. Voor 2021 is een bedrag van € 328.546 begroot. Dit bedrag is onderdeel van het budget voor bijzondere bijstand/minimabeleid en staat niet apart in de begroting. Het eigen vermogen bedraagt: Per 31-12-2017 € 1.361.000 Per 31-12-2018 € 1.080.500 Per 31-12-2019 € 1.696.100 Per 31-12-2020 € 1.183.300 Het vreemd vermogen bedraagt: Per 31-12-2017 € 19.744.200 Per 31-12-2018 € 15.042.300 Per 31-12-2019 € 14.615.600 Per 31-12-2020 € 15.001.100 Het resultaat over 2020 bedraagt: € 223.300. **Inschatting** **1 januari 2022** **31 december 2022** Eigen vermogen € 1.293.900 € 1.088.300 Vreemd vermogen € 14.572.100 € 14.828.700 Verwachte financiële resultaat 2022: € 0.
	Wanneer het resultaat daartoe aanleiding geeft, dragen de deelnemende gemeenten, naar rato van het inwoneraantal, het exploitatieverlies.
Ontwikkelingen	De gemeenschappelijke regeling Stadsbank Oost Nederland valt vanaf 2022 niet langer onder SDOA. De bijdrage aan de Stadsbank is apart in de gemeentelijke begroting opgenomen. De Stadsbank speelt een belangrijke rol bij de schuldhulpverlening. Om te voldoen aan de vraag naar meer maatwerk rondom de schulddienstverlening, wordt ingezet op een nauwere samenwerking binnen het lokale loket (De Post). De Stadsbank hanteert, om de bewindvoering kwalitatief goed, adequaat en kostendekkend uit te voeren, een genormeerde omvang voor wat betreft het aantal bewindvoeringen.
Relatie tot programma's	Programma 2 Meedoen in Winterswijk.
Informatie-uitwisseling	Op de bij de gemeenschappelijke regelingen gebruikelijke wijze, worden de financiële stukken door de deelnemende gemeenten goedgekeurd.
Risico's	Gering

Naam	Stichting Achterhoek Toerisme
Vestigingsplaats	Statutair Doetinchem, kantoor Borculo
Doel	Het verzorgen van regiomarketing, gericht op het uitbouwen van de marktpositie van de toeristisch-recreatieve sector in de Achterhoek. Het vervullen van de functie van routeontwikkelaar en -beheerder.
Betrokkenen	De gemeenten: Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doesburg, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen.
Bestuurlijk belang	Gemeente Winterswijk heeft sinds 2018 geen zitting meer in het bestuur van Stichting Achterhoek Toerisme.
Financieel belang	De jaarlijkse bijdrage van gemeente Winterswijk aan Stichting Achterhoek Toerisme bedraagt € 53.921 voor regiomarketing en € 8.000 voor het beheer van het routenetwerk. Stichting Achterhoek Toerisme wordt voor ongeveer 33% gefinancierd vanuit het bedrijfsleven. Om te voorkomen dat de resultaten van Achterhoek Toerisme gaan leiden tot de verplichting om vennootschapsbelasting te betalen, is ervoor gekozen om de resultaten uit de afgelopen jaren niet meer te presenteren als algemene reserve. Na afstemming met de accountant staan de resultaten nu als vooruit ontvangen bijdragen van de gemeenten, ter waarde van € 374.511, op de balans. Per 31 december 2020 bedraagt het eigen vermogen € 0 en het vreemd vermogen € 1.299.733. Inschatting — 1 januari 2022 — 31 december 2022 Eigen vermogen — € 0 — € 0 Vreemd vermogen — € 1.299.733 — € 1.299.733 Verwachte financiële resultaat 2022: € 0.
Ontwikkelingen	In 2020 is de Vrijetijdsagenda 2020-2030 vastgesteld. Belangrijk aandachtspunt is het betrekken en verbinden van ondernemers in concrete projecten. De participerende gemeenten hebben een positieve evaluatie afgegeven op de resultaten en ontwikkeling van Stichting Achterhoek Toerisme in de afgelopen vier jaar. De komende jaren wil Achterhoek Toerisme voortbouwen op haar fundament en deze verder verstevigen: de regiomarketing, het routebureau en de verbindende factor, met extra aandacht voor informatievoorziening en ontwikkeling en ontsluiting van kennis. Belangrijke samenwerkingspartners zijn de lokale VVV's, provincie Gelderland, de Euregio en het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen (NBTC).
Relatie tot programma's	Programma 2 Meedoen in Winterswijk.
Informatie-uitwisseling	Informatieuitwisseling vindt plaats in het bestuur, in het ambtelijk overleg vrijetijdseconomie, het portefeuillehoudersoverleg vrijetijdseconomie, via een nieuwsbrief en via overlegging van de jaarstukken (begroting, jaarrekening en jaarverslag).
Risico's	-

Programma 3: Werkend Winterswijk

Naam	Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG)
Vestigingsplaats	Apeldoorn
Doel	De Veiligheidsregio heeft tot doel de gemeenschappelijke belangen van de gemeenten op het gebied van de openbare veiligheid en hulpverlening te behartigen. Denk aan de brandweer, rampenbestrijding en geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen. Al deze taken worden uitgevoerd aan de hand van een multidisciplinair veiligheidsbeleid, zowel preventief als repressief.
Betrokkenen	De gemeenten: Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Doetinchem, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Lochem, Montferland, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Voorst, Winterswijk en Zutphen.
Bestuurlijk belang	Voor alle taken die de veiligheidsregio op het gebied van rampen- en crisisbeheersing met zich meebrengt, is een veiligheidsbestuur verantwoordelijk. Dit veiligheidsbestuur bestaat in Noord- en Oost-Gelderland uit alle burgemeesters van de deelnemende gemeenten, het zogenoemde algemeen bestuur (AB). Sturing op de inzet van de brandweer (die het grootste deel van de begroting kenmerkt) vindt ook plaats door het algemeen bestuur.
Financieel belang	Eind 2016 is een besluit genomen over een nieuw financieel verdeelmodel, per 1 januari 2017. Daarbij is een ‘ingroeitermijn’ toegepast van vier jaar. Vanaf 2021 betalen we 100% van het nieuwe verdeelmodel. Meerjarenoverzicht bijdrage VNOG: Bijdrage 2017 € 1.174.251 Bijdrage 2018 € 1.339.658 Bijdrage 2019 € 1.492.797 Bijdrage 2020 € 1.461.014 Bijdrage 2021 € 1.722.000 Bijdrage 2022 € 1.747.000 Verhouding eigen vermogen en vreemd vermogen: 31 december 2016 € 1.385.831 --- € 45.692.439 31 december 2017 € 1.775.121 --- € 45.918.569 31 december 2018 € -/- 435.629 --- € 51.145.875 31 december 2019 € 7.789.146 --- € 45.720.741 31 december 2020 € 14.546.000 --- € 42.340.000 De VNOG heeft over 2020 een positief resultaat behaald van 4,9 miljoen. Een groot deel à 4,3 miljoen is terugbetaald aan de deelnemende gemeenten. Winterswijk heeft over 2020 € 153.265 terugontvangen. Inschatting: 1-1-2022 31-12-2022 Eigen vermogen € 9.119.000 € 8.776.000 Vreemd vermogen € 46.053.000 € 48.954.000 Verwacht financieel resultaat 2022: € 0.
Ontwikkelingen	De VNOG kampte al een tijdje met de nodige financiële problemen. Over 2018 behaalde de VNOG een fors negatief resultaat en ook 2019 zou met een flink tekort zijn afgesloten als niet tussentijds door de VNOG om een aanzienlijke incidentele verhoging van de gemeentelijk bijdrage zou zijn gevraagd. Met ingang van 2020 is daarom door de VNOG aan de gemeenten om een flinke structurele verhoging van de bijdrage gevraagd. De gemeenten hebben hiermee ingestemd.

	In januari 2020 is een toekomstvisie vastgesteld. Hierin is vastgelegd hoe de organisatorische en financiële toekomst eruitziet. Vooral door het afstoten van materieel kan een structurele kostenbesparing worden behaald, zonder dat wordt ingeboet op veiligheid. De gevolgen voor de brandweer Winterswijk zijn minimaal. Enkel een veetakel en de oppervlaktereddingsploeg verdwijnen. Door de coronacrisis heeft de uitvoering van de toekomstvisie vertraging opgelopen. De verwachting is dat alle opdrachten uit de visie in 2026 zijn uitgevoerd.
Relatie tot programma's	Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk.
Informatie-uitwisseling	Informatie-uitwisseling vindt plaats in het algemeen bestuur en via de op grond van de gemeenschappelijke regeling afgesproken overlegging van de financiële stukken (begroting, rekening). Vastgelegd is dat de raad altijd om informatie kan vragen.
Risico's	Vooral financieel. Zie hierboven bij het kopje Ontwikkelingen. Besluitvorming over nieuw beleid loopt via het algemeen bestuur van de VNOG. Winterswijk heeft daarin twee stemmen op een totaal van vijftig stemmen. De invloed op het beleid is dus beperkt.

Naam	Gemeenschappelijke regeling Regio Achterhoek
Vestigingsplaats	Doetinchem
Doel	De samenwerking richt zich op: - De totstandkoming van regionaal beleid en lobby om daarmee de Achterhoek op de kaart te zetten. - Het ontwikkelen van regionaal beleid en projecten voor bovenlokale onderwerpen voor gemeenten en andere overheidsorganisaties. - De afstemming van lokaal beleid, overleg tussen gemeenten en gemeenschappelijke belangenbehartiging. - De uitvoering van gemeentelijke taken op het gebied van beheer van gesloten stortplaatsen.
Betrokkenen	De gemeenten: Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit zeven leden (één lid van het college van burgemeester en wethouders uit elke deelnemende gemeente). Voor Winterswijk is de burgemeester lid van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. Plaatsvervangend lid is wethouder H.J. Tannemaat.
Financieel belang	De bijdrage bedraagt in: 2017 € 123.879 2018 € 158.259 2019 € 190.669 2020 € 194.007 2021 € 196.980 (volgens begroting) 2022 € 200.559 (volgens begroting) De verhouding eigen vermogen en vreemd vermogen is op: 31 december 2017 € 3.804.000 - € 9.217.000 31 december 2018 € 5.272.000 - € 5.349.000 31 december 2019 € 5.688.000 - € 17.767.000 31 december 2020 € 6.229.000 - € 22.601.000

	Inschatting 1 januari 2022 31 december 2022 Eigen vermogen € 6.401.000 € 5.954.000 (inschatting) Vreemd vermogen € 22.724.000 € 22.728.000 (inschatting) Financieel resultaat over 2020: € 183.069. Het algemeen bestuur heeft op 7 juli 2021 besloten om van het voordelige saldo à €183.069 (€ 0,70 per inwoner) het maximale bedrag van € 131.387 (€ 0,50 per inwoner) toe te voegen aan het investeringsfonds. Dit is conform de afspraken vastgelegd in De Achterhoek werkt door 2.0. Het restant van het voordelige saldo à € 51.682 krijgt als bestemming het opvangen van knelpunten in de formatie in het begrotingsjaar 2021. Verwacht financieel resultaat over 2022: € 0.
Ontwikkelingen	De evaluatie van de governancestructuur wordt in 2021 afgerond. Mogelijk leidt dit tot aanpassingen. De Regio Deal loopt tot en met 2022. Er is nog geen duidelijkheid over een eventueel vervolg.
Relatie tot programma's	De taken hebben betrekking op meerdere programma's.
Informatie-uitwisseling	Informatie-uitwisseling vindt plaats in het dagelijks en het algemeen bestuur, de Achterhoek Board, Achterhoek Raad en de Thematafels. Ook de begroting en jaarrekening zijn informatiebronnen. Vastgelegd is dat de raad meer bij de beleidsvoorbereiding van de regio wordt betrokken, vooral bij de jaarlijkse vaststelling van de strategische agenda. Uiteraard kan de raad altijd om informatie vragen.
Risico's	Deelnemende gemeenten zijn aansprakelijk voor een eventueel exploitatietekort.

Naam	Gemeenschappelijke regeling voor het Nederlands-Duitse openbare lichaam EUREGIO
Vestigingsplaats	Gronau
Doel	De EUREGIO bevordert, ondersteunt en coördineert de regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar leden. De regionale grensoverschrijdende samenwerking vindt plaats op de volgende gebieden: communicatie, sociaal-culturele ontmoetingen, gezondheidszorg, scholing en opleiding, openbare veiligheid, hulpdiensten en rampenbestrijding, cultuur en sport, economische ontwikkeling, arbeidsmarkt en kwalificatie, innovatie en technologietransfer, recreatie en toerisme, agrarische ontwikkeling, ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer, energie, natuur- en milieubescherming, afvalbeheer en waterbeheer.
Betrokkenen	Ongeveer 190 gemeenten, steden, (Land-)Kreise en waterschappen zijn lid.
Bestuurlijk belang	De leden van de EUREGIO vormen samen het algemeen bestuur (AB). Onder het AB fungeert de Euregioraad met 43 Duitse, 43 Nederlandse vertegenwoordigers en een voorzitter. Het dagelijks bestuur bestaat uit elf Nederlandse en Duitse leden. De Euregioraad wordt geadviseerd door drie commissies: Maatschappelijke Ontwikkeling (voorheen Mozercommissie), Duurzame en Ruimtelijke Ontwikkeling, Economie en Arbeidsmarkt.

	Winterswijk heeft twee zetels in het algemeen bestuur, die worden ingevuld door portefeuillehouder E.S.F. Schepers en raadslid W.H.H.S. Elsinghorst.
Financieel belang	De (geharmoniseerde) bijdrage per inwoner is € 0,29.
Ontwikkelingen	In 2015 is de rechtsvorm van de EUREGIO gewijzigd van een 'eingetragener Verein' (e.V.) naar Duits recht, naar een Nederlands-Duits openbaar lichaam volgens het Verdrag van Anholt. De nieuwe rechtsvorm is per 1 januari 2016 van kracht geworden. Met de aanpassing van de juridische structuur zijn ook de inwonerbijdragen geharmoniseerd.
Relatie tot programma's	De taken die de EUREGIO uitvoert, hebben betrekking op meerdere programma's.
Informatie-uitwisseling	Informatie-uitwisseling vindt plaats in het AB, de Euregioraad, DB en commissies, en via de op grond van de regeling afgesproken overlegging van de financiële stukken (jaarrekening en begroting).
Risico's	De risico's zijn vergelijkbaar met die van lidmaatschappen van WGR-regelingen. Dat wil zeggen dat de leden aansprakelijk zijn voor eventuele exploitatietekorten.

Naam	N.V. Alliander
Vestigingsplaats	Arnhem
Doel	Alliander is een netwerkbedrijf. De voornaamste taak is de distributie van energie. Het bedrijf telt 5,8 miljoen klantaansluitingen.
Betrokkenen	De grootste aandeelhouders van Alliander zijn de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland en de gemeente Amsterdam. Zij hebben gezamenlijk ruim driekwart van de in totaal ruim € 131 miljoen aan aandelen. Het overige deel is in handen van ongeveer 65 kleinere, gemeentelijke aandeelhouders en de provincie Flevoland. De gemeente Winterswijk heeft net zoveel aandelen in Alliander als vroeger in Nuon NV.
Bestuurlijk belang	Er is geen specifiek bestuurlijk belang. Als aandeelhouder hebben we een stemrecht over 436.930 aandelen. Dat is 0,319% van het totaal.
Financieel belang	Alle aandelen van Alliander zijn direct in handen van Nederlandse provincies en gemeenten. Het maatschappelijk kapitaal van Alliander N.V. is verdeeld in 350 miljoen aandelen van nominaal € 5. Alle aandelen zijn op naam gesteld. Per 31 december 2020 zijn 136.794.964 aandelen geplaatst en volgestort. Contacten met aandeelhouders vindt primair plaats tijdens de aandeelhoudersvergaderingen. Daarnaast vinden overleggen plaats tussen de vennootschap en aandeelhouders buiten de aandeelhoudersvergaderingen om. Ontvangen dividend: 2017: € 271.495 2018: € 292.256 2019: € 479.108 2020: € 299.601

Ontwikkelingen	Netbeheerder Alliander ziet zichzelf als multifunctioneel verbinder van vraag, aanbod en opslag. De afspraken uit het Klimaatakkoord betekenen een enorme verandering, zo ook voor het elektriciteitsnet. Dit net is ooit aangelegd om te voorzien in transport van energie van de centrale naar de klant. In 2030 ziet Alliander zichzelf als de multifunctionele verbinder van vraag, aanbod en opslag. Dit is nodig om te kunnen voldoen aan de gevraagde snelheid van de energietransitie. Om dat mogelijk te maken moet het elektriciteitsnet drastisch worden uitgebreid, aldus Alliander. In feite moet Alliander, zoals ze zeggen, het hele energiesysteem herontwerpen. Hiervoor heeft Alliander in 2021 een verzoek gedaan bij hun aandeelhouders voor een kapitaalsinvestering. Dit gebeurt via een converteerbare hybride obligatielening. De aandeelhouders kunnen deelnemen naar rato van hun aandelenbezit. De raad heeft op 23 september 2021 besloten hieraan deel te nemen.
Relatie tot programma's	Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk.
Informatie-uitwisseling	Vindt plaats op de aandeelhoudersvergadering.
Risico's	Productie en handel zijn commerciële activiteiten met de daarbij behorende risico's. Het klantenbestand heeft echter een gebonden karakter, dit in tegenstelling tot de energieleverancier. De gemeente Winterswijk is niet aansprakelijk voor de eventuele tekorten van Alliander.

Naam	N.V. Vitens
Vestigingsplaats	Apeldoorn
Doel	Vitens doet van alles wat met de publieke watervoorziening verband houdt. Denk aan winning, productie, transport, verkoop en distributie van water. Verder heeft de vennootschap tot doel het deelnemen in, het voeren van bestuur over en het financieren van andere ondernemingen en vennootschappen, mits dit in enigerlei betrekking staat tot hetgeen hiervoor is omschreven. In 2020 had Vitens 5,8 miljoen klanten en 50.000 km leidingnet. De waterproductie bedroeg 382,4 miljoen m³ drinkwater, waarvan 363,1 miljoen m³ aan klanten.
Betrokkenen	De provincies Gelderland en Overijssel, en vele gemeenten in de provincies Friesland, Drenthe, Flevoland, Gelderland, Utrecht en Overijssel.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft recht op deelneming aan de beraadslagingen en stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente Winterswijk bezit 32.046 aandelen. Dit is 0,638% van het totaal van de uitgegeven 5.022.404 aandelen.
Financieel belang	Dividenduitkering over: 2017: € 105.752 2018: € 128.841 De winstmarge over 2020 is 6,1%. De winstmarge over de afgelopen vier jaar was gemiddeld 7,9%. De solvabiliteit over 2020 is 29,4%. Eigen vermogen: 31-12-2017 € 533.700.000 31-12-2018 € 533.000.000 31-12-2019 € 533.300.000 31-12-2020 € 557.100.000
Relatie tot programma's	Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk.

Informatie-uitwisseling	Vindt plaats op de aandeelhoudersvergadering.
Risico's	Drinkwaterlevering kent een gebonden klantenbestand. Dit maakt dat het risicoprofiel minder groot is dan bij activiteiten in een geliberaliseerde markt.

Naam	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Vestigingsplaats	Den Haag
Doel	BNG is een betrokken partner voor een duurzamer Nederland. De bank stelt de publieke sector in staat maatschappelijke doelstellingen te realiseren. Met een balans van meer dan € 160 miljard is het de vierde bank van Nederland en een relevante speler in de financiering van decentrale overheden, wonen en zorg.
Betrokkenen	Het Rijk, de provincies, gemeenten en nog enkele andere overheidsinstanties.
Bestuurlijk belang	We hebben stemrecht over 17.199 aandelen. Dit is 0,031% van het totaal. Het totaal aantal uitstaande aandelen is 55.690.720.
Financieel belang	Het dividend in 2019 bedroeg € 49.017. In 2018 was dit € 43.513 en in 2017 € 28.206. BNG streeft niet naar winstmaximalisatie, maar naar maatschappelijke impact en een redelijk rendement voor de aandeelhoudende overheden. De nettowinst over 2020 komt uit op € 221 miljoen, ondanks zeer lage rentetarieven. De winststijging van 36% wordt vooral veroorzaakt door de in historisch perspectief hoge incidentele debiteurenvoorziening in 2019.
Ontwikkelingen	In 2020 heeft BNG haar strategie aangescherpt. Op basis van het doel ‘gedreven door maatschappelijke impact’ kiest de bank ervoor om zich exclusief te richten op de publieke sector. Daarbij ligt de focus op vier Sustainable Development Goals (SDG’s) waarmee de bank samen met publieke klanten het verschil wil maken: - Goede gezondheid en welzijn - Kwaliteitsonderwijs - Betaalbare duurzame energie - Duurzame steden en gemeenschappen
Relatie tot programma’s	Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk.
Informatie-uitwisseling	Vindt plaats op de aandeelhoudersvergadering.
Risico’s	Het financiële risico blijft beperkt tot het nominale bedrag van de aandelen.

Paragraaf G: Grondbeleid

De paragraaf Grondbeleid is volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) een verplicht onderdeel in de begroting en het jaarverslag. Deze paragraaf bevat daarom:
- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting.
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert.
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie.
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming.
- De beleidsuitgangspunten voor de reserves voor grondexploitatie in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Onze visie op grondbeleid in relatie tot onze programmadoelstellingen
In de structuurvisie Kom Winterswijk 2010-2020 staat ons planologisch beleid voor de bebouwde kom
Deze structuurvisie is 24 februari 2011 door de gemeenteraad vastgesteld. In de uitvoeringsparagraaf van de structuurvisie is aandacht voor de relatie tussen ruimtelijke projecten en toekomstige gebiedsontwikkelingen. Hierdoor is het mogelijk om kosten van ruimtelijke ontwikkelingen en bovenwijkse voorzieningen (mede) te verhalen op particuliere grondexploitaties.

De structuurvisie wordt opgevolgd door de Omgevingsvisie Kom, een ontwerp daarvoor is gereed in 2022.

Voor woningbouw zoeken we hoofdzakelijk ruimte op inbreidingslocaties

We (her)ontwikkelen bedrijventerreinen
Dit doen we bijvoorbeeld op het voormalige DAV-terrein aan de Wooldseweg, aan de Parallelweg en op het voormalig Cobercoterrein. In het noordoosten van de gemeente ontwikkelen we samen met de gemeente Vreden op de landsgrens een grensoverschrijdend dienstencentrum. In de Spoorzone is het vroegere emplacement herontwikkeld tot bedrijventerrein. Op 26 januari 2021 heeft B&W een gebied aan de Misterweg aangewezen als voorkeurslocatie voor een nieuw te ontwikkelen bedrijventerrein.

Hoe voeren we ons grondbeleid uit?
We geven het grondbeleid vorm aan de hand van beleidsnotities voor (delen van) het grondbeleid
Dit doen we wanneer de behoefte aan beleidsbepaling zich voordoet. Het grondbeleid is niet vastgelegd in een door de raad vastgestelde beleidsnota.

We toetsen ons grondbeleid aan de financiële prognose in het Meerjarenperspectief Grondexploitaties
Twee keer per jaar schetsen we in de begroting en de jaarrekening de actuele situatie. Jaarlijks actualiseren we de financiële prognose van de grondexploitaties in het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG). Op basis daarvan doen we voorstellen en stellen we de koers op het gebied van het grondbeleid waar nodig bij.

De uitvoering van het grondbeleid volgt op de ontwikkeling van het planologisch beleid
Belangrijke beleidsdocumenten voor ons grondbeleid zijn:
- De structuurvisie Kom Winterswijk 2010-2020.
- De woonvisie Passend en Duurzaam Wonen in Winterswijk 2020-2025/Volkshuisvestelijk Afwegingskader Woningbouw Winterswijk.
- Het Regionaal Programma Werklocaties (RPW), regio Achterhoek.

De MIR is geïntegreerd in de Kadernota
Tot en met 2020 stelde de raad ieder jaar de Meerjaren Investeringsplanning Ruimtelijke projecten (MIR) vast. De MIR toonde de actuele stand van zaken van de uitvoering van de investeringsprojecten uit de structuurvisie. In 2021 is ervoor gekozen de MIR te vereenvoudigen en als een bijlage op te nemen in de Kadernota. De MIR in de Kadernota toont de nog niet gerealiseerde projecten uit de structuurvisie. Door de samenhang met de Kadernota worden de beoogde ruimtelijke projecten rechtstreeks betrokken bij de brede afweging door de raad over het besteden van de beschikbare financiële middelen, die voorafgaat aan het samenstellen van de begroting.

Per ontwikkelingslocatie beoordelen we of we een actief of faciliterend grondbeleid voeren
We kijken per locatie of we samenwerking zoeken met private partijen. Afhankelijk van de planologische mogelijkheden en de vraag, hebben we gronden gekocht, bouwrijp gemaakt en uitgegeven voor de functies wonen en werken.

Actuele prognose van de resultaten van de totale grondexploitatie
Jaarlijks actualiseren we de financiële prognose van de grondexploitaties in het MPG
Het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG) maakt risico's beter en eerder inzichtelijk. In deze meerjarige analyse is aandacht voor de verbanden tussen:
- De financiële resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties
- De risicoanalyse over de actieve projectenportefeuille
- De benodigde weerstandscapaciteit.

De actuele prognose uit het MPG 2020:

Complex	Boekwaarde 31-12-2020	Uitgaven na 2020	Opbrengsten na 2020	Eindjaar exploitatie	NCW eindsaldo exploitatie per 31-12-2020	NCW eindsaldo per 31-12-2020 inclusief voorziening
Grondexploitatie in exploitatie						
12 Eelink	1.253.933	54.133	1.077.725	2021	-247.830	170
15 Complex Parallelweg	1.261.674	72.387	786.500	2022	-560.791	209
19 Gaxel dienstencentrum	175.316	164.960	343.650	2021	231	231
20 Zonnebrink	351.707	215.107	575.364	2021	374	374
21 Boterstraat	30.202	125.159	182.157	2021	25.741	25.741
24 Pelkpark	153.569	57.248	-	2021	-209.378	622
54 Fortuna	286.765	46.563	408.263	2021	68.433	68.433
61 Spoorzone	2.767.593	295.374	3.514.662	2026	324.996	324.996
91 Bedrijvenlandgoed Slinge	2.001.625	769.420	2.593.800	2021	-173.443	557
Totaal BIE	**8.282.384**	**1.800.350**	**9.482.121**			**421.333**

De netto contante waarde van de gezamenlijke exploitaties is bescheiden positief
De exploitatieberekeningen zijn in 2021 geactualiseerd in het MPG bij de jaarrekening 2020. Over het geheel wordt een positief resultaat verwacht van € 421.000. De grondexploitatie kent winstgevende en verlieslijdende projecten. De tekorten op de verlieslijdende complexen zijn gedekt door voorzieningen die hiervoor al zijn getroffen in de jaarrekening.

Het complex Eelink is opgenomen als een verlieslijdend complex. De exploitatieberekening voor Eelink is gebaseerd op het huidige bestemmingsplan, waarbij niet het hele gebied kan worden bebouwd. Er is een bestemmingsplanwijziging in procedure om op Eelink meer woningen te mogen bouwen, en om het aangrenzende terrein Den Harden te ontwikkelen voor woningbouw. Verwacht wordt dat het tekort op Eelink na de bestemmingsplanwijzing omslaat in een positief resultaat.

Onderbouwing van de geraamde winstneming
Per complex nemen we winst naar rato van de mate waarin kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd
De commissie BBV heeft aangegeven dat we winst moeten berekenen volgens de POC-methode. POC staat voor Percentage of Completion.
In de meerjarenbegroting 2020-2023 is geen rekening gehouden met winstafdrachten vanuit de grondexploitatie.

De beleidsuitgangspunten voor de reserves in relatie tot de risico's van de grondzaken
De gemeente Winterswijk kent geen algemene reserve grondexploitatie
Gemeenten moeten de risico's die voortvloeien uit de grondexploitaties kunnen opvangen. Veel gemeenten hebben daarvoor een algemene reserve grondexploitatie. Onze gemeente heeft geen afgezonderd weerstandsvermogen voor de grondexploitatie. De algemene reserve van de gemeente voorziet in het weerstandsvermogen.
Winsten op complexen komen na realisatie tot uitdrukking in het rekeningsaldo van de gemeente. We voegen winst dan rechtstreeks toe aan onze algemene reserve. Voorzienbare verliezen brengen we in mindering op onze algemene reserve.

We gaan ervan uit dat een weerstandsvermogen van € 0,7 miljoen toereikend is
Voor het MPG bij de jaarrekening 2020 is een actuele inventarisatie gemaakt van de risico's in de grondexploitaties. De risico's zijn beschreven. Beoordeeld is wat de kans is dat de risico's zich voordoen en wat de impact is. De omvang van de gezamenlijke risico's is bepaald met een kansberekening. Het is immers niet waarschijnlijk dat alle risico's zich op hetzelfde moment en in volle omvang voordoen. De kansberekening is uitgevoerd met een Monte Carlo Analyse. De Monte Carlo Analyse geeft aan dat voor de actuele grondexploitaties een weerstandsvermogen van € 671.000 voldoende is.

Woonbeleid

De Woonvisie Winterswijk 2020-2025 Passend en duurzaam wonen in Winterswijk is vastgesteld
De woonvisie geeft weer waar de gemeente Winterswijk zich de komende jaren op wil richten op het gebied van wonen. Het doel van de woonvisie is ervoor te zorgen dat Winterswijk een fijne gemeente blijft om in te wonen. We willen dat iedereen in Winterswijk een passende en duurzame woning kan vinden die aansluit bij zijn of haar woonwensen, nu en in de toekomst. In de woonvisie zijn zeven ambities benoemd en veertig concrete maatregelen die we als gemeente samen met inwoners en maatschappelijke partners op gaan pakken.
Nieuwe woningbouwplannen worden getoetst aan de woonvisie en aan het Afwegingskader Woningbouw Winterswijk 2019-2025. Nieuwe woningbouwplannen worden getoetst aan de hand van kwaliteitscriteria en niet meer zoals vroeger aan woningcontingenten (aantallen). Bouwen naar behoefte met kwaliteit is het uitgangspunt.

Bedrijventerreinen

Het Regionaal Programma Werklocaties Achterhoek 2019-2023 (RPW Achterhoek) is het regionale kader
De zeven Achterhoekse gemeenten en provincie Gelderland hebben het gezamenlijke doel om lokale en regionale bedrijven zo goed mogelijk te faciliteren op bedrijventerreinen die qua kwaliteit en beschikbaarheid voldoen aan de eisen en wensen van ondernemers en hun omgeving. In het RPW Achterhoek wordt bepaald waar bedrijventerreinen in de Achterhoek noodzakelijk zijn. Er staat ook in welke opgaven gemeenten hebben voor het herstructureren en optimaliseren van bestaande terreinen.

We ontwikkelen nieuwe bedrijventerreinen en we verbeteren bestaande bedrijventerreinen
In 2018 liet Winterswijk een onderzoek uitvoeren naar de ontwikkeling van bedrijventerreinen op lokaal niveau. Het lokale onderzoek laat een ruimtevraag voor de middellange termijn zien van 18 hectare.
In het coalitieakkoord 2019-2022 'Winterswijk wint, duurzaam en daadkrachtig d'ran!' heeft de gemeente als ambitie vastgelegd: 'We bieden lokale bedrijven voldoende ruimte in Winterswijk om zich te kunnen ontwikkelen, er komt een uitbreiding van bedrijfsterreinen'.
Om aan deze doelstelling invulling te geven heeft B&W besloten:

- Een locatiekeuzeonderzoek te doen voor nieuw aan te leggen bedrijventerrein(en).
- Een gebiedsvisie voor de Misterweg te ontwikkelen, die gericht is op voldoende groeiruimte voor de daar gelegen bedrijven, een robuuste ecologische structuur, passende infrastructuur met een belangrijke rol voor de N318 en het doorvoeren van verduurzaming.
- Stedelijke herverkaveling op te starten voor de bestaande bedrijventerreinen.

Het locatiekeuzeonderzoek is uitgevoerd. Het college heeft een terrein gelegen aan de Misterweg tegenover Obelink aangewezen als voorkeurslocatie. Na de inspraakprocedure wordt de gemeenteraad voorgesteld een besluit te nemen voor vaststelling van de ontwikkellocatie voor nieuw bedrijventerrein.
Verder is de gebiedsvisie Misterweg in voorbereiding.

Planontwikkeling gemeentelijk initiatief	
Fortuna	Het bedrijventerrein Fortuna is uitverkocht. De uitgifte van de laatste kavel is gepland in 2021.
Complex Parallelweg	Aan de Parallelweg heeft de gemeente een aantal verouderde bedrijfsgebouwen aangekocht, de opstallen gesloopt en de bodem gesaneerd. Op deze wijze is hernieuwd bedrijventerrein gemaakt. De meeste grond is inmiddels uitgegeven aan bedrijven. Medio 2021 is nog ruim 6.000 m^2 beschikbaar.
Bedrijvenlandgoed Slinge (voormalig DAV- terrein Wooldseweg)	Met het bedrijf Winterwarm is een principeovereenkomst gesloten over de verkoop van dit gehele bedrijventerrein.
Spoorzone	De gemeente heeft in 2020 het bedrijventerrein op het emplacement in de Spoorzone (netto circa 3,5 ha) verworven. Op dit terrein is plaats voor hoogwaardige bedrijvigheid, perifere detailhandel en maatschappelijke functies. De komende jaren kunnen hier kavels worden uitgegeven aan ondernemingen en maatschappelijke organisaties die in deze omgeving passen.
Eelink	Op dit complex geven we kavels uit voor woningen in het duurdere segment. Eelink is een gezamenlijke exploitatie van de gemeente en een particuliere ontwikkelaar. Begin 2021 zijn alle voor verkoop beschikbare kavels verkocht. Op een deel van het terrein zijn nog geen kavels uitgegeven. Voor dit gedeelte wordt het bestemmingsplan gewijzigd. Dat maakt het mogelijk meer woningen op relatief kleinere kavels van circa 1.500 m^2 te bouwen. Met kavels van deze omvang wordt beter ingespeeld op de huidige behoefte, dan met het oude bestemmingsplan dat uitging van grotere kavels. Het nieuwe bestemmingsplan maakt ook woningbouw mogelijk op het aangrenzende terrein rondom boerderij Den Harden. De bestemmingsplanwijziging is in februari 2021 in procedure gebracht.

Zonnebrink	In het schoolgebouw aan de Zonnebrink zijn appartementen en een hotel gerealiseerd. Op het vroegere sportveld is een parkeerterrein voor 197 auto's gerealiseerd en een woongebiedje met negen woningen. Een perceel grond voor maatschappelijke doeleinden is medio 2021 nog beschikbaar.
Boterstraat	Aan de Boterstraat zijn alle zes bouwkavels verkocht. De woningen zijn in aanbouw.
Pelkpark	In 2021 is Pelkpark fase 2 afgerond met het aanleggen van het openbaar groen. In 2020 zijn de laatste van elf woningen gebouwd en is de bestrating aangelegd. Dit deel van de woningbouwlocatie Pelkpark is nu afgerond. In dit gebied wordt in de toekomst nog een volgende fase ontwikkeld op de plek waar nu nog de vroegere Kohnstammschool staat.
Bedrijventerrein Dennenoord	In 2020 en in 2021 is met twee bedrijven overeenstemming bereikt over verkoop van hun terrein aan de gemeente. Verhaegh Trading blijft als enige onderneming op Dennenoord gevestigd. Een nieuw bestemmingsplan voor Dennenoord is in voorbereiding
Transformatie Narcisstraat	Dit gebied als geheel vraagt om een kwaliteitsimpuls. De gemeente heeft een bescheiden grondpositie in het gebied bij de Misterweg/Hyacinthstraat.
Gaxel	Samen met de gemeente Vreden ontwikkelen we op de landsgrens aan de Vredenseweg het Dienstencentrum Gaxel Grens/zWork Center (GGC). In 2021 wordt de ontwikkelaar voor het GGC geselecteerd.
WoooW	De gemeente heeft de samenwerking met de in 2018 geselecteerde ontwikkelaar voor het Cultuurkwartier beëindigd. In 2021 wordt een doorstart gemaakt met de herontwikkeling in het gebied gelegen tussen Weurden, Dingstraat, Roelvinkstraat en Spoorstraat.
Ribeslaan	Het terrein van de vroegere school De Ribes is beschikbaar voor herontwikkeling. Aan de locatie kan een woonbestemming worden gegeven met ruimte voor tiny houses.

Planontwikkeling particulier initiatief

Park Achterhoek	Het gebied van Park Achterhoek is opgeknipt in twee fasen. Fase 1 van Park Achterhoek wordt ontwikkeld tot een gezondheidspark. Het bestemmingsplan voor het gezondheidspark is in procedure. Op het aangrenzende terrein aan de zijde van de Groenloseweg wordt stadstuinbouw ontwikkeld. Fase 2 van Park Achterhoek betreft de bouw van een logistiek centrum van Obelink Vrijetijdsmarkt. De vergunning voor fase 2 is verstrekt.
Waliënsestraat/Singelweg (voormalig Autopalace)	Negen grondgebonden huurwoningen en elf appartementen zijn gereed. Aan de Singelweg komen nog twee woningen.

Vliertuin	Het gebied Vliertuin wordt afgerond met de bouw van elf sociale huurwoningen in de Vliertuin, en met drie vrijesectorwoningen aan de Vredenseweg.
Meddo Nieuw Gelle	De uitleglocatie in Meddo wordt fasegewijs ontwikkeld. Fase 1 is in uitvoering. Nieuw Gelle fase 1 omvat 21 woningen. Met Nieuw Gelle fase 2 is in 2021 gestart. In fase 2 komen 22 woningen. Een exploitatieovereenkomst voor fase 3 en 4, die als één fase worden ontwikkeld, is in voorbereiding.
Siloterrein	Het grootste gedeelte van het siloterrein is ingevuld met appartementen en een supermarkt. Voor het gedeelte van het terrein aan de zijde van de Tuunterstraat maakt de ontwikkelaar een plan voor negen grondgebonden woningen met een innovatief bouwconcept. Hiervoor is bij de provincie een subsidie aangevraagd. De bouwvergunning voor de woningen is begin 2021 verleend.
Brinkheurne, terrein Grijsen	De tweede fase van dit plan is in uitvoering. In deze fase kunnen elf woningen worden gebouwd waarvan er inmiddels zes klaar zijn.
De Rikker	De eigenaren van het nu nog niet bebouwde gedeelte van de Rikker hebben een principeverzoek ingediend voor de bouw van circa tweehonderd woningen. Het betreft het gebied dat is gelegen tussen de Rikker fase 5b aan de Vredenseweg en de eerder gebouwde delen van de Rikker. De ontwikkelaar en de gemeente zijn in gesprek over het bestemmingsplan en over de voorwaarden voor de grondexploitatie. Verwacht wordt dat hier in 2022 de eerste woningen kunnen worden gebouwd.
Vredenseweg Jager	Op het terrein waar vroeger De Jager Wonen was gevestigd, worden tien woningen gebouwd. Het bestemmingsplan is in maart 2021 door de gemeenteraad vastgesteld.

Financiële positie grondexploitatie

We onderscheiden in het cluster grondexploitatie drie categorieën:
- Bouwgrond in exploitatie (BIE)
- Faciliterend grondbeleid
- Strategische posities en grondexploitaties in voorbereiding

Voor deze drie groepen gelden verschillende regels over hoe we ze moeten verantwoorden op de balans, en over wat in financieel opzicht is toegestaan. We lichten de drie categorieën hierna toe.

Bouwgrond in exploitatie (BIE)
De BIE vormt de kern van het gemeentelijk grondbedrijf
Het gaat om actief grondbeleid, waarmee vaak grote bedragen zijn gemoeid. De gemeente voert de grondexploitatie op basis van een vastgesteld bestemmingsplan.

We nemen investeringen in BIE op de balans op als onderhanden werk
Dit betekent dat we erop rekenen dat we de investering terugverdienen uit de verkoop van de bouwgrond die wordt ontwikkeld. Als een complex verliesgevend is, vormen we een verliesvoorziening zodra een verlies zich aandient. Om te kunnen beoordelen of de complexen in de BIE nog winstgevend zijn, rekenen we bij de jaarrekening de actuele stand van zaken over de complexen door.

Het aantal complexen in de BIE neemt af
Medio 2021 omvat de BIE negen complexen. Vier voor woningbouw (Eelink, Zonnebrink, Boterstraat en Pelkpark) en vijf bedrijventerreinen (complex Parallelweg, Gaxel dienstencentrum, Fortuna, Spoorzone en Bedrijvenlandgoed Slinge).
Een aantal complexen wordt in 2021 afgerond en beëindigd. In het MPG 2020 gaan we ervan uit dat er in 2022 nog maar twee complexen zijn: complex Parallelweg en Spoorzone. In de praktijk zijn het er meer. Wanneer in de loop van 2021 het bestemmingsplan Eelink Noord wordt vastgesteld, blijft het complex Eelink langer in exploitatie. Bij de complexen Gaxel dienstencentrum, Zonnebrink, Boterstraat en Bedrijvenlandgoed Slinge is het nog onzeker of alle werkzaamheden in 2021 kunnen worden afgerond. Waarschijnlijk loopt een aantal van deze complexen door naar 2022. Dit heeft verder geen gevolgen.

De boekwaarde van de Bie neemt af
De boekwaarde is het bedrag waarvoor de BIE als onderhanden werk op de balans is opgenomen. De tabel hieronder geeft het verwachte verloop van de boekwaarde van de BIE in 2022 aan. De cijfers zijn ontleend aan het MPG 2020. De prognose gaat ervan uit dat het complex Spoorzone in 2022 wordt beëindigd. De verliesvoorziening die is getroffen voor complex Parallelweg valt vrij bij de beëindiging van het complex.

Boekwaarde bouwgrond in exploitatie (BIE)		
Complex	**Boekwaarde 1-1-2022**	**Boekwaarde 31-12-2022**
Complex Parallelweg	939.000	-
Spoorzone	2.287.000	1.791.000
Totaal bruto	3.226.000	1.791.000
Af: voorziening complexen BIE	561.000	0
Netto-boekwaarde BIE	2.665.000	1.791.000

De uitgaven voor de BIE worden opgenomen in de begroting 2022
De budgetten die in de begroting 2022 worden opgenomen, zijn gebaseerd op het MPG 2020.

Complex	Uitgaven 2022
BIE - grondexploitatie in exploitatie	
15 Complex Parallelweg	25.000
61 Spoorzone	54.000
Totaal	**79.000**

Faciliterend grondbeleid

Bij faciliterend grondbeleid is sprake van grondexploitaties door derden
De gemeente is in dit geval geen eigenaar van de gronden, maar werkt mee aan de ontwikkeling van projecten. De kosten verhalen we op de (particuliere) ontwikkelaar van de gronden. Hiervoor sluiten we exploitatieovereenkomsten met ontwikkelaars.

De boekwaarde van het faciliterend grondbeleid valt op de balans onder overige vorderingen
Het gaat hierbij om vorderingen die we op ontwikkelaars hebben. De boekwaarde beperkt zich tot de door de gemeente gemaakte kosten die nog bij ontwikkelaars in rekening gebracht moeten worden. In de jaarrekening 2020 bedraagt de boekwaarde € 171.000.
De plannen van het faciliterend grondbeleid (ook wel ‘particuliere exploitaties’ genoemd) hebben we hiervoor toegelicht bij Planontwikkeling particulier initiatief.

Strategische posities en grondexploitaties in voorbereiding

Met strategische posities en grondexploitaties in voorbereiding willen we grondexploitatie bedrijven Bijvoorbeeld in de (verre) toekomst. Deze gronden nemen we op de balans op onder de materiële vaste activa (MVA) en, voor zover het gaat om na 2016 gemaakte voorbereidingskosten, onder de immateriële vaste activa (IVA).

Complex	Boekwaarde 31-12-2020	Voorziening 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2020 verminderd met voorziening
BIE - strategische posities en grondexploitatie in voorbereiding			
16 Narcisstraat Transformatie	850.000	264.000	586.000
Weurden panden nummers 8 t/m 14 (voormalige Expert en Aldi)	835.000		835.000
Totaal	**1.685.000**	**264.000**	**1.421.000**

De voorziening voor de positie Narcisstraat dekt het verschil af tussen de boekwaarde en de vrije verkoopwaarde in het economisch verkeer bij huidige bestemming.

Paragraaf H: Algemene middelen

Onderstaande tabel geeft inzicht in de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente.

Omschrijving (bedragen *€ 1.000)	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Algemene uitkeringen en bijzondere uitkeringen	77.457	73.017	77.064	75.809	75.421	75.171
Lokale heffingen en leges	15.003	14.814	15.149	15.025	15.314	15.327
Dividend en rente	3.086	3.163	440	490	490	490
Overige inkomsten	9.114	6.584	3.402	3.330	3.238	3.356
Totaal algemene middelen (exclusief reserves)	104.660	97.578	96.055	94.654	94.463	94.344
Reserves	6.159	2.662	1.602	1.619	150	159
Totaal algemene middelen (inclusief reserves)	110.819	100.240	97.656	96.273	94.613	94.503

Vergelijk 2021-2022 exclusief reserves (-/- € 1.500.000)
Bovenstaande tabel laat een afname van de totale algemene middelen zien. Dit komt met name door lagere rentebaten, mede omdat we vanaf 2022 geen rente meer berekenen over ons eigen vermogen.
De raming van de algemene uitkering is in 2022 hoger dan in 2021, door de compensatie die we ontvangen voor jeugdzorgkosten. Deze compensatie loopt in de komende jar

Bijlage

Foto: F. Bosvelt

Bijlage 1 Keuzes Kadernota

In de kadernota heeft het college een groot aantal actuele onderwerpen aangegeven, gerubriceerd in de categorieën ‘verplicht’, ‘keuze’ en ’niet doen’. De onderwerpen uit de categorie ‘verplicht’ zijn één op één opgenomen in de begroting 2022. De onderwerpen ’niet doen’ zijn geen van allen in de begroting terecht gekomen. Van de onderwerpen ‘keuze’ is in de onderstaande lijst aangegeven of ze wel of niet in de begroting staan.

Overzicht van de keuzes, zoals vermeld in de Kadernota		
-	-	-
-	Verwerkt in de begroting	-
-	Niet verwerkt in de begroting	-
Programma 1		
1	In het kader van preventie is de huidige personele inzet voor buurtsportcoaches incidenteel in de begroting opgenomen. We willen dit graag continueren. Deze middelen worden ingezet om de buurtsport te handhaven door buurtsportcoaches en een beweegmakelaar (incidenteel bedrag € 220.000).	
2	Sterke regievoering op de indicatiestelling vereist structurele inzet van jongerenwerk en jeugdconsulent. We richten ons vooral op samenwerking met verwijzers die een aanzienlijk deel van de instroom bepalen.	
3	Daarnaast verbeteren we de kwaliteit van de eigen dienstverlening. Dit in samenhang met andere ontwikkelingen waaronder de brede intake en de ondersteuning vrijwilligerswerk (incidenteel bedrag € 21.000).	
4	Ook in het sociaal domein zien wij de behoefte aan juridische expertise bij complexe vraagstukken. Om de ondersteuning te versterken willen wij een kennissysteem aanschaffen (structureel bedrag € 50.000).	
Programma 2		
5	Winterswijk is één van de 14 gemeenten die geen gratis lidmaatschap aanbiedt voor de jeugd. Lezen en een bibliotheek kunnen de ontwikkeling van jongeren positief beïnvloeden. Daarom willen we ons aansluiten bij de lijn juist wel een abonnement te faciliteren (structureel bedrag € 12.000).	
6	In 2021 presenteren wij een museumvisie. Om deze visie ook daadwerkelijk te realiseren en een passend en eigentijds aanbod naar Winterswijkse maat te creëren, is incidenteel budget nodig (bedrag € 25.000). Structureel moet sprake zijn van een aanbod met een sluitende en realistische exploitatie zonder dat daar een hogere bijdrage van de gemeente bij moet.	
7	Wij willen de activiteiten aangaande schuldhulpverlening onverminderd voortzetten, conform het eerdere besluit van de raad. In dat besluit is de financiering tot en met 2021 geregeld, voor 2022 en later nemen wij nu bedragen op (bedrag € 143.500).	
8	De regionale leerplicht wordt anders georganiseerd om de kwaliteit te verhogen en krachten te bundelen is een structureel budget nodig (€ 24.500).	
9	Wij willen budget reserveren voor ‘Wirtschafsförderung’: het opzetten van initiatieven om de economische ontwikkeling te stimuleren. Voor het overige verwijzen wij naar Crisis- en herstelplan 2.0.	

Programma 3		
10	De realisatie van het Cultuurkwartier blijft een ambitie van dit college: een levendige mix van cultuur horeca, retail en wonen in een parkachtige omgeving, passend bij het centrum. In 2021 wordt het plan van aanpak gemaakt met inbreng van vele betrokkenen, waaronder omwonenden, centrumondernemers en initiatiefnemers (bouw en huisvesting). Voor de realisatie is een investering door de gemeente noodzakelijk. Het tekort dat wij verwachten op de grondexploitatie willen we ten laste van de algemene reserve brengen. Een eerste inschatting van de jaarlijkse kapitaallasten behorend bij deze investering komt uit op € 210.000 per jaar.	
11	In bijlage 5 bij de kadernota is de Meerjaren Investeringsplanning Ruimtelijke projecten (MIR) opgenomen. Daarin noemen we een alternatief voor het doortrekken van de Dingstraat met een tunnel onder het spoor. Dit alternatief is een combinatie van verschillende maatregelen. Een voorstel hiervoor wordt binnenkort aan de raad voorgelegd. Op basis van een globale raming gaan we uit van een totale investering van € 4 miljoen voor deze maatregelen.	
12	We willen de huidige kwaliteiten van klimaat en biodiversiteit behouden en waar mogelijk versterken. Zo veel als mogelijk nemen we dit in de lopende en nieuwe plannen mee. De grootste winst op gebied van klimaatadaptatie, hittestress en biodiversiteit is te halen in het bebouwde gebied. Door samen met inwoners aan de slag te gaan, realiseren we een veel grotere impact. Voor deze aanpak willen wij een werkbudget opnemen (bedrag € 200.000).	
13	Een aantal reguliere of bestaande activiteiten taken vereist extra of gewijzigde personele inspanningen bijvoorbeeld voor het beter faciliteren van parkeren en elektrisch laden.	
Programma 4		
14	Landelijk zien we afname van het vertrouwen in de overheid. Om de betrokkenheid van de inwoners bij de samenleving te stimuleren wordt voorgesteld om extra activiteiten te ontwikkelen en te faciliteren vóór, tijdens en na de gemeenteraadsverkiezingen van 2022	
15	Grafrust voor onbepaalde tijd is een wens uit de samenleving. Voor het maken van een voorstel hiervoor hebben wij een eenmalig budget nodig (bedrag € 30.000). Wij stellen voor hiervoor de bestemmingsreserve onderhoud graven in te zetten	
16	Herinrichting van het gemeentekantoor. Het thuis en op locatie werken is in 2020 en 2021 versneld uitgevoerd. Het tweede deel, het kantoorconcept, vraagt onder andere bouwkundige aanpassingen en professionalisering van onze digitale en audiovisuele middelen. Tevens biedt het meer thuis en op locatie werken ruimte om ook het frontoffice van de Post in het eigen gemeentekantoor onder te brengen. Hiermee wordt het gemeentekantoor een kantoor voor alle inwoners. Voor de realisatie is een aanvullend investeringsbedrag nodig (€ 1,5 miljoen) met jaarlijkse kapitaallasten in 2022 van € 108.000, oplopend naar € 320.000 in 2025.	Financieel effect mogelijke verhuizing de Post NIET verwerkt
17	Het maken van plannen en het nemen van besluiten vindt steeds meer plaats op basis van data. Dat pakken we op regionale schaal op. Vooralsnog is hiervoor een incidenteel bedrag mee gemoeid van € 152.000	
18	We zien de afgelopen jaren dat de druk op veilig thuis kunnen wonen toeneemt, mede door Covid-19. De toename van het aantal huisverboden in combinatie met zorg vraagt extra juridische capaciteit. Het voorstel is om incidenteel de juridische capaciteit uit te breiden (€ 113.000).	
19	De capaciteit van team HR is afgestemd op de reguliere HR-taken, namelijk (strategische) advisering en ondersteuning. De laatste jaren zien we binnen de organisatie steeds meer projecten waar de betrokkenheid van team HR noodzakelijk is (structureel € 60.000).	

20	Wij willen meedoen met een trainee programma met andere Achterhoekse gemeenten. Dit betekent dat we in 2 jaar tijd om de 8 maanden een trainee krijgen die een opdracht gaat uitvoeren. Hiermee stimuleren we het werken bij een gemeente en geven we jonge potentials kansen (structureel € 65.000).	Voor 2022 is deze niet opgenomen. Vanaf 2023 wel.
21	We zien de vraag naar communicatie de laatste jaren toenemen, niet alleen in het aantal aanvragen maar ook in complexiteit en in communicatiemiddelen. Wij willen extra investeren in ondersteuning van complexe en arbeidsintensieve communicatie-onderwerpen, uitbreiding en gebruik van moderne communicatiemiddelen voor Social Media inclusief DTP opmaak en Newsroom (structureel € 41.000).	
22	De aanpak van zorgfraude gebeurt nu voornamelijk op signaalwerking. Dat heeft geleid tot enkele casussen die strafrechtelijk zijn opgepakt. Regionaal bestaat de wens om meer proactief aandacht te schenken aan geleverde zorg om zorgfraude in een zo vroeg mogelijk stadium op te sporen (eenmalig bedrag € 20.000).	
Opgave Drempelvrij (nu: Iedereen doet mee)		
23	Wij willen eenmalig extra middelen opnemen voor 2022 (€ 38.000) en voor 2023 (€ 90.000) voor de reeds bestaande uitvoeringsagenda	Door samenvoegen van de opgave Drempelvrij en Armoede beoogen we meer en beter resultaten en behalen en efficiënter te werken.
Opgave Armoede (nu: Iedereen doet mee)		
24		Door samenvoegen van de opgave Drempelvrij en Armoede beoogen we meer en beter resultaten en behalen en efficiënter te werken.
Opgave Centrum		
25	De opgave Centrum is nauw verbonden met het nieuwe Crisis- en herstelplan 2.0. Geen aanvullende nieuwe activiteiten.	
Opgave Duurzaamheid		
26	Uitgangspunt is om minimaal te voldoen aan de eisen van de Klimaatwet, maar de vastgestelde uitvoeringsagenda kent verdergaande aandachtspunten: energietransitie, warmtetransitie en klimaatadaptie. Hiervoor is continuering van de personele capaciteit nodig (eenmalig € 80.000 in 2022, € 118.000 structureel vanaf 2022).	

Bijlage 2 Financiële (kern)gegevens

Balans

In de onderstaande tabel is de geprognotiseerde balans voor de jaren 2021 tot en met 2025 weergegeven. Het totaal aan eigen vermogen en leningen (vreemd vermogen) hebben we gebruikt om investeringen, eenmalige uitgaven en jaarlijkse exploitatietekorten te dekken.

* 1.000	2021	2022	2023	2024	2025
Immateriële en materiële vaste activa	126.961	130.384	130.355	134.519	141.771
Financiële vaste activa	6.194	6.139	5.927	5.873	5.874
Voorraden	5.262	5.262	5.262	5.262	5.262
Kas/Bank/Giro	269	269	269	269	269
Vorderingen	6.986	6.986	6.986	6.986	6.986
Overlopende activa	2.778	2.465	2.151	2.138	2.124
Totaal	**148.451**	**151.505**	**150.950**	**155.048**	**162.287**

* 1.000	2021	2022	2023	2024	2025
Eigen vermogen	50.710	48.705	47.373	47.624	48.284
Voorzieningen	9.915	9.854	9.982	10.267	10.587
Langlopende schulden	68.257	74.579	75.432	79.443	85.696
Kortlopende schulden	19.569	18.367	18.164	17.713	17.720
Totaal	**148.451**	**151.505**	**150.950**	**155.048**	**162.287**
Solvabiliteit	34,2%	32,1%	31,4%	30,7%	29,8%

A. Verloop begroting 2022 tot 2025

In de onderstaande tabel ziet u hoe de begroting zich in de periode 2022 tot en met 2025 ontwikkelt.

Bedragen *1000												
Programma	Begroting 2022 tm prognose 2 2021	Bijstellingen 2022	Begroting 2022	Begroting 2023 tm prognose 2 2021	Bijstellingen 2023	Begroting 2023	Begroting 2024 tm prognose 2 2021	Bijstellingen 2024	Begroting 2024	Begroting 2025 tm prognose 2 2021	Bijstellingen 2025	Begroting 2025
1Sociaal krachtig Winterswijk	-18.351	-1.236	-19.587	-17.936	-1.236	-19.172	-17.746	-1.134	-18.881	-17.636	-1.145	-18.782
2 Meedoen in Winterswijk	-12.600	-1.046	-13.645	-12.303	-1.694	-13.997	-12.363	-285	-12.648	-12.185	-530	-12.715
3 Werkend Winterswijk	-9.101	-1.082	-10.182	-9.429	-24	-9.453	-9.466	-294	-9.760	-9.277	-366	-9.644
4 Bestuurlijk Winterswijk	40.754	656	41.410	40.770	520	41.290	40.712	828	41.540	41.318	482	41.800
Saldo van baten en lasten voor bestemming	**702**	**-2.707**	**-2.005**	**1.103**	**-2.434**	**-1.332**	**1.137**	**-885**	**251**	**2.220**	**-1.560**	**660**
Bestemmingsreserve integraal huisvestingsplan onderwijs (IHP)		-11.000	-11.000		4	4		10	10		19	19
Bestemmingsreserve verduurzaming sportlocaties	-25		-25	-25		-25						
Bestemmingsreserve kapitaallasten Notaristuin	10	14	24	10	14	24	10	14	24	10	13	23
Bestemmingsreserve onderhoud graven	130	30	160	130		130	130		130	130		130
Bestemmingsreserve Omgevingswet		45	45									
Bestemmingsreserve verduurzaming gemeentegebouwen	-25		-25	-25		-25						
Bestemmingsreserve Personeel en Organisatie	75		75	75		75						
Algemene reserve		12.312	12.312		1.400	1.400						
Totaal reserves	**165**	**1.401**	**1.566**	**165**	**1.418**	**1.583**	**140**	**24**	**164**	**140**	**32**	**172**
Saldo van baten en lasten na bestemming	**867**	**-1.306**	**-439**	**1.268**	**-1.016**	**251**	**1.277**	**-861**	**415**	**2.360**	**-1.528**	**832**

B. EMU saldo's 2020 tot en met 2025

In het kader van het Besluit begroting en verantwoordingprovincies en gemeenten is het verplicht om een overzicht te geven van het zogenaamde EMU-saldo. Het EMU-saldo is het financieringssaldo minus deelname aan bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking, uitgedrukt in geld, van een overheid die lid is van de Europese Monetaire Unie.

De Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) is de Nederlandse uitwerking van Europese afspraken ten aanzien van het EMU tekort. Het doel van de Wet Hof is te zorgen dat Nederland voldoet aan de EMU norm van maximaal 3% tekort op de begroting. De achterliggende gedachte bij de Wet Hof is zorgen dat de provincies en gemeenten bijdragen aan houdbare overheidsfinanciën.

In onderstaande tabel zijn de EMU saldo's voor de jaren 2020 tot en met 2025 opgenomen.

EMU saldo (* 1.000)	2020	2021	2022	2023	2024	2025
	jaarrekening	begroting	begroting	begroting	begroting	begroting
Begroot saldo van baten en lasten voor bestemming	-2.682	-7.400	-2.005	-1.132	251	660
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	5.467	5.514	5.561	5.863	6.203	6.248
Saldo onttrekkingen/dotaties voorzieningen	428	-12	-62	127	286	320
Investeringen in materiële/immateriële activa	-4.230	-3.314	-8.973	-5.833	-10.368	-13.499
EMU saldo	**-1.017**	**-5.212**	**-5.479**	**-975**	**-3.628**	**-6.271**

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 is de vennootschapsbelastingplicht voor gemeenten ingevoerd. Dit houdt in dat gemeenten die winst of structurele overschotten behalen met activiteiten die concurreren met de markt, vennootschapsbelasting gaan betalen. In de begroting is voor de vennootschapsbelasting geen bedrag opgenomen voor de grondexploitatieopbrengsten. Wij zijn samen met onze fiscaal adviseur tot de conclusie gekomen dat de gemeente Winterswijk geen vennootschapsbelasting hoeft af te dragen.

C. Overzicht van baten en lasten- meerjarig

In de begroting moeten we de baten en lasten per programma opnemen. Dat moeten we doen voor de jaarrekeningcijfers 2020 en voor de begrotingscijfers 2021 en 2022.
Omdat we in 2020 nog 13 programma's kenden, volgt hierna eerst de tabel met baten en lasten 2020. Daarna volgt de tabel met baten en lasten per programma voor 2021 en 2022.

Exploitatie	**Realisatie 2020**		
Programma (*1.000)	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
1 Bestuur, Dienstverlening en Organisatie	313	-3.369	-3.056
2 Veiligheid, Vergunningverlening en Handhaving	1.007	-3.868	-2.861
3 Regionale en Grensoverschrijdende samenwerking en Lobby	0	-205	-205
4 Maatschappelijke participatie, Gezondheid, Zorg en Sport	767	-13.736	-12.969
5 Jeugd en onderwijs	749	-10.922	-10.173
6 Economie-centrum inclusief Ruimtelijke Ordening (RO)	273	-1.059	-785
7 Cultuur inclusief RO	50	-3.860	-3.810
8 Infrastructuur inclusief RO	6.965	-13.823	-6.858
9 Werk en Inkomen	22.527	-26.877	-4.350
10 Economie, Bedrijvigheid en Vrijetijdseconomie inclusief RO	40	-558	-519
11 Wonen, Economie buitengebied, Natuur en Landschap inclusief RO	227	-820	-593
12 Duurzaamheid, Klimaat, Milieu, Openbare Ruimte, Milieu en Mobiliteit	15.538	-17.561	-2.024
13 Financiën	56.506	-10.987	45.519
Afrondingsverschillen			1
Totaal Programma's	**104.961**	**-107.645**	**-2.682**
Exploitatie	**Realisatie 2020**		
Programma (*1.000)	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
Onttrekkingen			
1. Bestemmingsreserve Organisatieontwikkeling	75		75
4. Bestemmingsreserve Sociaal Domein	100		100
8.Bestemmingsreserve Omgevingswet	64		64
8.Bestemmingsreserve Stedelijke herverkaveling			0
9. Bestemmingsreserve Aanpak Nieuwkomers	112		112
9.Uitvoeringskosten SDOA	326		326
12.Bestemmingsreserve Inzamelstructuur huishoudelijk afval	9		9
12.Bestemmingsreserve Onderhoud graven	180		180
13.Algemene reserve Incidenteel resultaat	5.619		5.619

Toevoegingen			
1. Bestemmingsreserve Organisatieontwikkeling		-98	-98
8. Bestemmingsreserve Notaristuin		-280	-280
8.Bestemmingsreserve Stedelijke herverkaveling			0
8.Grondexploitatie		-7	-7
13, Bestemmingsreserve Doorgeschoven activiteiten		-4.958	-4.958
Mutaties reserves	**6.485**	**-5.343**	**1.142**
Gerealiseerde totaal saldo van baten en lasten	**111.446**	**-112.988**	**-1.540**

Bedragen * 1.000		2021			2022				
id	Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Bijstelling	V/N
1	Zorgen voor Winterswijk	31.422	-10.644	20.778	30.337	-10.750	19.587	**-1.191**	**V**
2	Meedoen in Achterhoek	35.166	-19.756	15.410	31.794	-18.149	13.645	**-1.765**	**V**
3	Werkend Winterswijk	25.149	-14.087	11.062	18.746	-8.563	10.182	**-879**	**V**
4	Bestuurlijk Winterswijk	17.316	-57.165	-39.849	17.169	-58.579	-41.410	**-1.561**	**V**
Resultaat voor bestemming		**109.052**	**-101.652**	**7.400**	**98.046**	**-96.041**	**2.005**	**-5.396**	**V**
Mutaties reserves:									
1	Zorgen voor Winterswijk		-13	-13				**13**	**N**
2	Meedoen in Achterhoek	25	0	25	25	-450	-425	**-450**	**V**
3	Werkend Winterswijk	0	-955	-955		-691	-691	**264**	**N**
4	Bestuurlijk Winterswijk	25	-5.357	-5.332	25	-475	-450	**4.882**	**N**
Totaal mutaties		**50**	**-6.325**	**-6.276**	**50**	**-1.616**	**-1.566**	**4.710**	**N**
Resultaat na bestemming		**109.102**	**-107.976**	**1.125**	**98.096**	**-97.656**	**439**	**-686**	**V**

De grootste verschillen tussen de begroting 2021 en 2022 zijn met name veroorzaakt door:
Programma 1 Sociaal krachtig Winterswijk
Het verschil zit onder andere in de doorbelasting van de bedrijfsvoerings- en kapitaalslasten

Programma 2 Meedoen in Achterhoek
In 2021 was voor het Crisis- en Herstelplan een aanzienlijk bedrag opgenomen. Dit is voor 2022 niet meer het geval.

Programma 3 Werkend Winterswijk
Hier zijn de verschillen voornamelijk veroorzaakt doordat we in 2021 nog een budget hadden opgenomen voor het haalbaarheidsonderzoek naar Dennenoord en voor leader Achterhoekse projecten.

Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk
De verschillen hier zitten voornamelijk in de vrijval van de reserve overgehevelde activiteiten, de stijging van de algemene uitkering en een toename van de personeelslasten.

De totale baten en lasten zijn in 2022 ca. € 10 miljoen lager dan in 2021. Dit komt door de volgende onderdelen die wel in de begroting 2021 zaten, maar niet in 2022:

- In 2021 hebben wij TOZO-gelden ontvangen en uitbetaald € 1,2 miljoen
- Grondexploitatie (Spoorzone en Parallelweg) € 5 miljoen
- Berekenen rente over het eigen vermogen € 2,5 miljoen
- Uitgaven uit budget Taskforce crisis en herstel 1.0 € 1,7 miljoen

D. Overzicht structurele en incidentele baten en lasten 2022.

In onderstaande tabel zijn de structurele en incidentele baten en lasten weergegeven over het jaar 2022

ID	Programma (*1000)	2022				2023				2023				2024			
		Structureel	Incidenteel	Saldo		Structureel	Incidenteel	Saldo		Structureel	Incidenteel	Saldo		Structureel	Incidenteel	Saldo	
1	Sociaal krachtig Winterswijk	-19.398	-189	-19.587	N	-19.064	-108	-19.172	N	-18.782	-99	-18.881	N	-18.782		-18.782	N
2	Meedoen in Winterswijk	-12.346	-1.299	-13.645	N	-12.576	-1.421	-13.997	N	-12.648	0	-12.648	N	-12.715	0	-12.715	N
3	Werkend Winterswijk	-9.059	-1.123	-10.182	N	-9.113	-339	-9.453	N	-9.399	-361	-9.760	N	-9.319	-325	-9.644	N
4	Bestuurlijk Winterswijk	42.676	-1.266	41.410	V	41.698	-408	41.290	V	41.533	8	41.540	V	41.797	3	41.800	V
	Saldo van baten en lasten voor bestemming	1.873	-3.878	-2.005	N	944	-2.275	-1.332	V	704	-452	251	V	982	-322	660	V
1	Sociaal krachtig Winterswijk																
2	Meedoen in Winterswijk		425	425	V	4	1.375	1.379	V	10		10	V	19		19	V
3	Werkend Winterswijk	140	551	691	V	140	14	154	V	140	13	153	V	140	13	153	V
4	Bestuurlijk Winterswijk		450	450	V		50	50	V								
	Saldo reserves	140	1.426	1.566	V	144	1.439	1.583	V	150	13	163	V	159	13	172	V
	Saldo van baten en lasten na bestemming	2.013	-2.452	-439	N	1.088	-836	251	V	854	-439	414	V	1.141	-309	832	V

Hieronder verklaren wij per programma de belangrijkste *incidentele* lasten en baten 2022:

Programma 1 Sociaal krachtig Winterswijk
- Extra budget voor de opgave Winterswijk drempelvrij;
- Budget opgenomen voor Gezond in de Stad (GIDS).

Programma 2 Meedoen in Winterswijk
- Crisis- en herstelplan 2.0, voor het herstel van de Winterswijkse economie als gevolg van de Covid-19 crisis;
- Een deel van de investeringssubsidie voor Stichting Terra Temporalis voor het nieuw te realiseren bezoekerscentrum bij de Steengroeve;
- Extra uitvoeringskosten voor het Werkleerbedrijf in verband met een ingroeimodel als gevolg van de nieuwe verdeelsleutel.

Programma 3 Werkend Winterswijk
- Afdeklaag voor de Kleiput;
- Klimaatadaptie (Gemeentelijk Waterplan 2019-2023) ter behoud van de huidige kwaliteiten van klimaat en biodiversiteit;
- Realiseren van fietsenstalling/schoonmaakkosten openbaar toilet;
- Bestrijding van de Japanse duizendknoop.

Programma 4 Bestuurlijk Winterswijk
- Uitkering Regeling specifieke uitkering sport (SPUK);
- Bijdrage voor de cofinanciering bij de Regiodeal Achterhoek;
- Invoering van het nieuwe Content Management Systeem (CMS);
- Incidentele formatie-uitbereiding;
- Budget voor Strategische PersoneelsPlanning (SPP);
- Onttrekking uit de bestemmingsreserve Personeel en organisatie voor opleidingen.

Bijlage 3 Reserves en Voorzieningen

Reserves

Omschijving (*1000)	Saldo 01-01-2021	Toe-voegen	Ver-minderen	Saldo 31-12-2021	Saldo 01-01-2022	Toe-voegen	Ver-minderen	Saldo 31-12-2022	Saldo 01-01-2023	Toe-voegen	Ver-minderen	Saldo 31-12-2023	Saldo 01-01-2024	Toe-voegen	Ver-minderen	Saldo 31-12-2024	Saldo 01-01-2025	Toe-voegen	Ver-minderen	Saldo 31-12-2025
Algemene reserve																				
Algemene Reserve - vrij besteedbaar	48.110		1.126	46.984	46.984		12.751	34.233	34.233	251	1.400	33.084	33.084	414		33.498	33.498	832		34.330
Rekeningresultaat																				
Sub Totaal	**48.110**	**0**	**1.126**	**46.984**	**46.984**	**0**	**12.751**	**34.233**	**34.233**	**251**	**1.400**	**33.084**	**33.084**	**414**	**0**	**33.498**	**33.498**	**832**	**0**	**34.330**
Overige bestemmingsreserves																				
Inzamelingsstructuur Huishoudelijk Afval	80		80																	
Reserve Personeel en Organisatie	1.127		75	1.052	1.052		75	977	977		75	902	902			902	902			902
Reserve Stadsuitleg	107			107	107			107	107			107	107			107	107			107
Reserve Automatisering	324		324																	
Reserve Onderhoud Graven	958		130	828	828		160	668	668		130	538	538		130	408	408		130	278
Reserve Sociaal Domein	264			264	264			264	264			264	264			264	264			264
Reserve Uitvoeringskosten SDOA	174			174	174			174	174			174	174			174	174			174
Reserve Omgevingswet	224		145	79	79		45	34	34			34	34			34	34			34
Reserve Stedelijke Herverkaveling	758		590	168	168			168	168			168	168			168	168			168
Reserve Aanpak Inburgering Nieuwkomers	231			231	231			231	231			231	231			231	231			231
Reserve Kapitaallasten Notaristuin	280		23	257	257		23	234	234		23	211	211		23	188	188		23	165
Reserve Verduurzaming Sportlocaties		25		25	25	25		50	50	25		75	75			75	75			75
Reserve Verduurzaming Gemeentegebouwen		25		25	25	25		50	50	25		75	75			75	75			75
Reserve Doorgeschoven Activiteiten	5.472		4.958	514	514			514	514			514	514			514	514			514
Reserve Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP)						11.000		11.000	11.000		4	10.996	10.996		10	10.986	10.986		19	10.967
Afronding	1	1		2	2		1	1	1		1									
Sub Totaal	**10.000**	**51**	**6.325**	**3.726**	**3.726**	**11.050**	**304**	**14.472**	**14.472**	**50**	**233**	**14.289**	**14.289**	**0**	**163**	**14.126**	**14.126**	**0**	**172**	**13.954**
Totaal eigen vermogen	**58.110**	**51**	**7.451**	**50.710**	**50.710**	**11.050**	**13.055**	**48.705**	**48.704**	**301**	**1.633**	**47.373**	**47.373**	**414**	**163**	**47.624**	**47.624**	**832**	**172**	**48.284**

De vermindering 2022 betreft de onttrekking voor

- De budgetten Crisis- en herstelplan 2.0 € 450.000, afdekken kleiput € 462.000 en Strategische personeelsplanning € 400.000;
- De storting in de bestemmingsreserve Integraal Huisvestingsplan Onderwijs € 11 miljoen;
- Het verwachte resultaat 2022 van € 439.000 nadelig.

Voorzieningen

Omschijving (*1000)	Saldo 01-01-2021	Toe-voegen	Ver-minderen	Saldo 31-12-2021	Saldo 01-01-2022	Toe-voegen	Ver-minderen	Saldo 31-12-2022	Saldo 01-01-2023	Toe-voegen	Ver-minderen	Saldo 31-12-2023	Saldo 01-01-2024	Toe-voegen	Ver-minderen	Saldo 31-12-2024	Saldo 01-01-2025	Toe-voegen	Ver-minderen	Saldo 31-12-2025
Algemene Voorzieningen																				
VRZ Uitvoering wet APPA	2.802	72		2.874	2.874	132		3.006	3.006	106		3.112	3.112	109		3.221	3.221	106		3.327
VRZ Voormalig personeel	2.007		380	1.627	1.627		260	1.367	1.367		168	1.199	1.199		112	1.087	1.087		111	976
VRZ Invulling CAO-gelden OR	77			77	77			77	77			77	77			77	77			77
Sub Totaal	**4.886**	**72**	**380**	**4.578**	**4.578**	**132**	**260**	**4.450**	**4.450**	**106**	**168**	**4.388**	**4.388**	**109**	**112**	**4.385**	**4.385**	**106**	**111**	**4.380**
Egalisatievoorzieningen																				
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden (riool)	3.377		47	3.330	3.330	67		3.397	3.397	190		3.587	3.587	288		3.875	3.875	325		4.200
Sub Totaal	**3.377**	**0**	**47**	**3.330**	**3.330**	**67**	**0**	**3.397**	**3.397**	**190**	**0**	**3.587**	**3.587**	**288**	**0**	**3.875**	**3.875**	**325**	**0**	**4.200**
Onderhoudsvoorzieningen gemeentelijke gebouwen																				
Onderhoudsvoorzieningen	1.664	343		2.007	2.007			2.007	2.007			2.007	2.007			2.007	2.007			2.007
Sub Totaal	**1.664**	**343**	**0**	**2.007**	**2.007**	**0**	**0**	**2.007**	**2.007**	**0**	**0**	**2.007**	**2.007**	**0**	**0**	**2.007**	**2.007**	**0**	**0**	**2.007**
Afronding					0															
Totaal voorzieningen	**9.927**	**415**	**427**	**9.915**	**9.915**	**199**	**260**	**9.854**	**9.854**	**296**	**168**	**9.982**	**9.982**	**397**	**112**	**10.267**	**10.267**	**431**	**111**	**10.587**

Bijlage 4 Investeringen

bedragen * € 1 euro			Investeren in	Begroot t/m prognose 1 2021	raming van de uitputting 2021	beschikbaar t/m	2022	beschikbaar t/m	2023	beschikbaar t/m	2024	beschikbaar t/m	2025	beschikbaar t/m
ID	Ref.	Beleidsveld		bedrag			bedrag		bedrag		bedrag		bedrag	
Pr.2		Cultuur en ontspanning	Toeristisch-recreatief beleid	13	13	2021								
Pr.2		Economie	Herstelplan coronacrisis	1.000	1.000	2021								
Pr.2	1	Cultuur en ontspanning	Gebouwenbeheer/onderh. Sportaccomm.				140	2024						
Pr.2	2	Cultuur en ontspanning	Sportterreinen	533	533	2023	1.491	2024	626	2025			792	2027
			Sportterreinen	692	692	2021								
Pr.2		Cultuur en ontspanning	Gebiedsontwikkeling Steengroeve	70	70	2023			1.620	2025				
Pr.2		Cultuur en ontspanning	Cultuurkwartier								6.500			
Pr.2	2.b	Economie	Herinrichting Dennenoord	50	50	2023			375	2025				
Pr.2	3	Educatie	Onderwijshuisvesting				200	2024	300	2025	450	2026	7.032	2027
Pr.3	4	Infrastructuur & gebiedsontwikkeling	Verkeerskundige maatregelen	50	50	2023	882	2024			500	2026	3.000	2027
Pr.3	5	Infrastructuur & gebiedsontwikkeling	herinrichting wegen/ rioolvervanging	900	900	2023	2.569	2024	1.687	2025	1.300	2026	1.136	2027
			herinrichting wegen/ rioolvervanging	2.756	2.756	2021								
Pr.3	6	Infrastructuur & gebiedsontwikkeling	Fietspaden	334	334	2023	85	2024	85	2025	80	2026	80	2027
			Fietspaden	126	126	2021								
Pr.3	7	Infrastructuur & gebiedsontwikkeling	Buitenwegen	592	592	2023	708	2024	274	2025	638	2026	392	2027
			Buitenwegen	483	483	2021								
Pr.3	8	Infrastructuur & gebiedsontwikkeling	Riolering en water	85	85	2023	90	2024	100	2025			50	2027
			Riolering en water	100	100	2021								
Pr.3	8a.	Infrastructuur & gebiedsontwikkeling	Openbare verlichting	91	91	2021								
Pr.3		Infrastructuur & gebiedsontwikkeling	Bruggen	140	140	2023					30	2026		
Pr.3	9	Infrastructuur & gebiedsontwikkeling	Groen en bomen	459	459	2021	332	2024	232	2025	232	2026	232	2027
Pr.3	10	Infrastructuur & gebiedsontwikkeling	Openbaar vervoer	770	770	2021	225	2024						
Pr.3	11	Duurzaamheid	Duurzame Energie	4.250		2023	2.500	2024	1.750	2025				
Pr.4	12	Bestuur en algemene ondersteuning	ICT uitvoering projecten autom.plan	1.473	1.473	2023	594	2024	425	2025	638	2026	786	2027
Pr.4	13	Bestuur en algemene ondersteuning	Gebouwenbeheer/onderh.Ambt.app.	2.067	1.995	2023	1.668	2024	35	2025				
Pr.4		Openbare orde en veiligheid	Handhaving WABO, APV & bijz.wetten						74	2025				
		Totaal investeringskredieten (excl. Grondexploitatie)		17.034	12.711		11.483		7.583		10.368		13.499	
		Grondexploitatie		-3.213	-3.213		325		247		247		328	
		Totaal (incl. grondexploitatie)		13.821	9.498		11.809		7.830		10.614		13.828	

Toelichting op de kolom Begroot tot en met prognose 1 2021:(de cijfers verwijzen naar de kolom Ref.)

Voor de begrote kredieten **in 2021** van € 17.034.011 is een deel in de begroting 2021 door de Raad beschikbaar gesteld t/m 2021.
Dit betreft de volgende kredieten:

2. Sportterreinen (begroot 2021: € 1.225.300)
Van het begrote krediet 2021 heeft het WTC krediet (€ 692.000) een beschikbaarheid t/m 2021.

5. Herinrichting wegen/ rioolvervanging (begroot 2021 € 3.655.580)
Van het begrote krediet 2021 heeft € 2.755.680 een beschikbaarheid t/m 2021.
Dit zijn de kredieten voor met name herinrichting omgeving raadhuis, Albert Schweiterlaan en herinrichting de Pas.
Voor herinrichting de Pas wordt voorgesteld het totale krediet t/m 2024 beschikbaar te houden.

6. Fietspaden (begroot 2021: € 460.000)
Het krediet voor het fietspad Bataafseweg (€ 126.000) heeft een beschikbaarheid t/m 2021.

7. Buitenwegen (begroot 2021: € 1.075.240)
Het krediet voor de Bataafseweg (€ 126.000) en de Greuneweg (€ 357.400) hebben een beschikbaarheid t/m 2021.

8. Riolering en water (begroot 2021: € 185.000)
Het krediet voor de duikervervanging van Leeuwenhoekweg (€ 50.000) en de buffervoorziening hemelwater Kotten (€ 50.000) hebben een beschikbaarheid t/m 2021.

8a. Openbare verlichting
Het krediet voor de aanlichting Jacobskerk (€ 91.000) heeft een beschikbaarheid t/m 2021.

9. Groen en bomen (Begroot 2021: € 459.050)
Het krediet voor de herinrichting Notaristuin (€ 197.000) en vervanging laanbomen (€ 262.000) hebben een beschikbaarheid t/m 2021.

10. Openbaar vervoer (Begroot 2021: € 770.000)

Het krediet voor de investeringsbijdrage aan ProRail voor de onbewaakte overwegen (€ 770.000) heeft een beschikbaarheid t/m 2021.
De overige in 2021 begrote kredieten dienen beschikbaar te blijven tot en met 2023.

In kolom G zie u de raming van de uitputting van de kredieten in 2021.
Hieronder vindt u een toelichting bij die kredieten waarvan de verwachting is dat ze niet volledig uitgeput worden in 2021:
11. Duurzame energie
De vraag naar duurzaamheidsleningen is op dit moment minimaal en daarnaast zijn er nog voldoende middelen gestald bij de Svn.
13. Gebouwenbeheer/onderh.Ambt.app.
De herinrichting van het gemeentekantoor zal naar verwachting niet eerder dan in 2022 uitgevoerd worden.

Hieronder vindt u een korte toelichting van de **in 2022** beschikbaar te stellen kredieten:

1. Gebouwenbeheer (begroot 2022: € 140.000)
Dit betreft het krediet voor het verduurzamen van het gymlokaal de Bargerpaske.

2. Sportterreinen (begroot 2022: € 1.490.650)
Dit bestaat uit de toplaag kunstgras FC Winterswijk, toplaag kunstgras Meddo, grasveld Meddo en de oefenhoek/ trainingsveld MEC.

2b. Dennenoord
Voorgesteld wordt het in 2023 begrote restantkrediet van € 375.000 de beschikbaarheid te verlengen t/m 2025.

3. Onderhuisvesting (begroot 2022: € 200.000)
Dit betreft het voorbereidingskrediet voor de uitvoering van de Integraal Huisvestingsplan Onderwijs.

4. Verkeerskundige maatregelen (begroot 2022: € 881.500)

5. Herinrichting wegen/ rioolvervanging (begroot 2022 € 2.569.170)
Voorgesteld wordt het in 2022 begrote krediet van herinrichting de Pas van € 1.734.000 de beschikbaarheid te verlengen t/m 2024.

6. Fietspaden (begroot 2022: € 85.000)
Dit betreft de reconstructie van (een deel van) de recreatieve fietspaden.

7. Buitenwegen (begroot 2022: € 708.400)
Dit betreft de Haverkampstegge en de Meenkmolenweg.

8. Riolering en water (begroot 2022: € 90.000)
Dit betreft de verlegging van de watergang bij Gaxel en de vervanging van pompunits drukriolering.

9. Groen en bomen (Begroot 2022: € 332.050)
Dit betreft de vervanging van laanbomen.

10. Openbaar vervoer (Begroot 2022: € 225.000)

11. Duurzame energie (Begroot 2022: € 2.500.000)
Dit betreft het energiefonds.

12. Uitvoering projecten automatisering (Begroot 2022: € 594.000)
Dit betreft kredieten hardware, software en automatisering investeringen i.v.m. de herinrichting van het gemeentekantoor.

13. Gebouwenbeheer (Begroot 2022: € 1.668.000)
Dit betreft kredieten voor de herinrichting van het gemeentekantoor.

Bijlage 5 Kerncijfers Gemeente Winterswijk

In deze bijlage zijn relevante en interessante kerncijfers per programma opgenomen.

Programma 1: Sociaal krachtig Winterswijk

Uitstaande voorzieningen HbH (incl. PGB)	2018	2019	2020
HH1	653	786	852
HH2	115	116	96

Bron: Suite4Zorg
Peildatum: Jaarultimo 2020

Leerlingen met vervoersvoorziening	2018	2019	2020
Aantallen	53	77	75

Bron: Eigen bestand
Peildatum: Jaarultimo 2020

Aantal uitstaande vervoersvoorzieningen	2018	2019	2020
Regiotaxipassen	645	602	558

Bron: Suite4Zorg
Peildatum: Jaarultimo 2020

Programma 2: Meedoen in Winterswijk

Schoolverzuim meldingen	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Primair onderwijs	12	30	15
Voortgezet onderwijs	66	75	35
Middelbaar Beroepsonderwijs	32	47	24

Bron: DUO/Scholen
Peildatum: 31-7-2020

Leerlingen basisonderwijs (incl. speciaal onderwijs)	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Aantal	2.305	2.210	2.138

Bron: DUO
Peildatum: 1-10-2020

Leerlingen voortgezet onderwijs	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Aantal	1.911	1.837	1.740

Bron: DUO
Peildatum: 1-10-2020

Kinderopvang/peuterspeelzalen/peuteropvang	2018	2019	2020
Kinderopvang-locaties	5	12	12
Peuterspeelzalen	1	0	0
Peuteropvang-locaties	6	0	0
Buitenschoolse opvang locaties	6	5	5

Bron: LRK
Peildatum: 31-12-2020

Erkende sportverenigingen gemeente	2019	2020	2021
Aantal	23	23	23

Bron: Eigen systeem
Peildatum: 2021

Aantal actieve sporters bij verenigingen	2017	2018	2019
Aantal leden	5.780	5.662	5.523
Bron: Opgave verenigingen			
Peildatum: 2019			

Aantal verstrekte subsidies sport	2019	2020	2021
Binnensport	15	15	15
Buitensport	8	8	8
Bron: Eigen systeem			
Peildatum: 2021			

Groot- en detailhandel zaken in Winterswijk	2018	2019	2020
Aantal	525	520	530

Horecazaken in Winterswijk	2018	2019	2020
Aantal	140	155	150
Bron: CBS			
Peildatum: 2020			

Horecazaken in Winterswijk	2018	2019	2020
Aantal	140	155	150
Bron: CBS			
Peildatum: 2020			

Marktbezetting aantal m2		2019		2020
	vet	niet- vet	vet	niet-vet
Woensdag	155	581	180	566
Zaterdag	555	1.425	492	1.364
Bron: Gemeentelijk belastingsysteem				
Peildatum: 2020				

Koopzondagen	2020	2020
Aantal	20*	21*
*inclusief 8 extra koopzondagen in juli en augustus		
Bron: gemeente		
Peildatum: 2020		

Aantal	2019	2020
Toeristische overnachtingen (optelling van registreerde en forfaitaire overnachtingen)	560.409	555.911
Campings	32	32
Groepsaccommodaties	27	27
B&B	39	39
Vakantiewoningen	276	276
Bron: Team Belastingen		
Peildatum: 2020		

Toeristenbelasting	2018	2019	2020
Bruto inkomsten toeristenbelasting	708.000	753.000	428.000

Bron: Team Belastingen

Peildatum: Jaarrekening 2020

Aantal	2018	2019	2020
Recreatiewoningen	562	562	566

Bron: team Handhaving

Peildatum: 2020

Bibliotheek Winterswijk	2018	2019	2020
Bezoekers	88.209	78.668	42.966
Uitleningen	171.581	168.004	122.249

Bron: Jaarverslag 2020 Bibliotheek
Peildatum: 31-12-2020

De Storm	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Bezoekers	68.000	67.000	50.000

Bron: Jaarverslag 2019-2020 De Storm
Peildatum: 30-6-2020

Villa Mondriaan	2018	2019	2020
Bezoekers	13.474	12.000	10.000

Bron: Jaarverslag 2020 Villa Mondriaan
Peildatum: 31-12-2020

Instituut voor Kunst en Cultuur Boogie Woogie	2018	2019	2020
Aantal leerlingen	693	687	427

Bron: Jaarverslag 2020 Boogie Woogie
Peildatum: 31-12-2020

Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers (ECAL)	2018	2019	2020
Virtuele unieke bezoekers	25.529	35.013	43.585
Fysieke geregistreerde bezoekers	1.224	1.607	996
Archiefstukken opgevraagd op de studiezaal	9.366	7.198	6.366

Bron: Jaarverslag 2020 ECAL
Peildatum: 31-12-2020

Aantal uitkeringen in Winterswijk	2018	2019	2020
WWB	558	542	540
IOAW/Z	40	38	38

Bron: SDOA
Peildatum: 31-12-2020

Programma 3: Werkend Winterswijk

Vergunningverlening	2017	2018	2019	2020
Omgevingsvergunningen bouw inclusief ontheffingen en overige geïntegreerde vergunningen	177	194	167	230
Omgevingsvergunningen kap, vergunningen APV en bijzondere wetten, vergunningen leegstandwet en gebruik gemeentegrond	607	720	705	450*
Totaal	**784**	**923**	**872**	**680**

*De daling aan vergunningen bij het apv cluster in 2020 ligt vooral in Covid-19 dat in maart vorig jaar zorgde voor een teruggang van vooral de evenementenvergunningen en aanverwante toestemmingen zoals d&h ontheffing, verkeersregelaars-toestemming en andere vergunningplichtige initiatieven van bedrijven. Voor een groot deel, 1e helft 2021 is dit nog steeds zo. Mogelijk dat in de 2e helft van 2021 het aantal afgegeven vergunningen van dit type door verdere versoepelingen (stap 4 en 5) voor o.a. evenementen weer zal stijgen. De bouw-economie gaat onverminderd door.

Verkeersveiligheid	2016	2017	2018
Geregistreerde ongevallen totaal per 1.000 inwoners -Winterswijk	8,8	7,3	6,7

Bron: WSG (Verkeersveiligheid)

Kengetallen wegen	2019	2020	2021	2022
verharde wegen binnen de kom	101 km	102 km	103 km	103 km
zandwegen	0	0	0	0
fietspaden	30 km	30 km	30 km	30 km
vm RAL fietspaden	0	0	0	0
instandhouding wegen binnen de kom	3,2 km	1,7 km	3 km	2 km
instandhouding fietspaden	0	0	0	0
openbare verlichting	5.177 st	5.195 st	5.215 st	5.215 st
vervanging openbare verlichting	30 st	83 st	80 st	80 st
bruggen	8 st	8 st	8 st	8 st
vervanging bruggen (autoverkeer)	0	0	0	0
vervanging brugdekken (autoverkeer)	0	0	0	0
vervanging voet-/fietsbruggen (dek)	0	0	0	0
tunnel	1 st	1 st	1 st	1 st

Kengetallen riolering en waterbeheer	2019	2020	2021	2022
riolering gemengd en vuilwater	112 km	112 km	112,5 km	112,5 km
riolering hemelwater	60 km	60 km	61,5 km	61,5 km
drukriolering persleiding	0	0	0	0
drukriolering pompunits	0	0	0	0
kolken	8.810 st	8.810 st	8.830 st	8.830 st
wadi's	15 st	15 st	15 st	15 st
bergingsvijver	11 st	11 st	11 st	11 st
aansluitingen riolering	10.440 st	10.440 st	10.490 st	10.490 st
aansluitingen drukriolering	0	0	0	0
vervanging riolering	1,1 km	1,1 km	0,5 km	0,5 km
aanleg hemelwaterriolering	1,1 km	1,1 km	1,3 km	1,3 km
afgekoppeld verhard oppervlak	0	0	1,9 ha	1,9 ha
inspectie en reiniging riolering	5 km	5 km	5 km	5 km
Kengetallen groen	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
areaal groen	142,4 ha	142,4 ha	142,6 ha	142,6 ha
vervanging groen	0,2 ha	0,2 ha	0,2 ha	0,2 ha

Bron: paragraaf C Kapitaalgoederen (subonderdeel kern)

Kengetallen wegen	2019	2020	2021	2022
verharde wegen buiten de kom	212 km	212 km	213 km	213 km
zandwegen	125 km	125 km	125 km	125 km
fietspaden	10 km	11 km	12 km	12 km
vm RAL fietspaden	58 km	58 km	58 km	58 km
instandhouding wegen buiten de kom	4 km	3,1 km	3 km	3,9 km
instandhouding fietspaden	0	1,6 km	1,8 km	1,5 km
openbare verlichting	200 st	200 st	210 st	210 st
vervanging openbare verlichting	10 st	10 st	15 st	15 st
bruggen	62 st	62 st	62 st	62 st
vervanging bruggen (autoverkeer)	0	0	0	0
vervanging brugdekken (autoverkeer)	0	1	1	0
vervanging voet-/fietsbruggen (dek)	1	0	0	0
tunnel	0	0	0	0

Kengetallen riolering en waterbeheer	2019	2020	2021	2022
riolering gemengd en vuilwater	9 km	9 km	9,5 km	9,5 km
riolering hemelwater	3 km	3 km	3,5 km	3,5 km
drukriolering persleiding	270 km	270 km	270 km	270 km
drukriolering pompunits	1011 st.	1011 st.	1015 st	1015 st
kolken	450 st	450 st	460 st	460 st
wadi's	0	0	0	0
bergingsvijver	0	0	0	0
aansluitingen riolering	0	0	0	0
aansluitingen drukriolering	2.670 st	2.670 st	2.710 st	2.710 st
vervanging riolering	0	0	0	0
aanleg hemelwaterriolering	0	0	0,5 km	0,5 km
afgekoppeld verhard oppervlak	0	0	0	0
inspectie en reiniging riolering	0	0	0	0

Kengetallen groen	2019	2020	2021	2022
areaal groen	1 ha	1 ha	1 ha	1 ha
vervanging groen	0 ha	0 ha	0 ha	0 ha

Indicator	2017	2018	2019	2020
Aantal Winterswijkse AGEM-klanten *1	105	130	123	123
Aantal (semi) openbare laadpalen (e-auto's) *2	12	15	16	16
Hoeveelheid restafval (kg/inwoner) [3)]	61	58	61	61
Hergebruik huishoudelijk afval [3)]	87%	87%	87%	86%
Bron: AGEM, Klimaatmonitor en ROVA				

NEO's zonnepanelenviewer	2017	2018	2019
Aantal zonnepanelen	25.289	31.315	42.795
Oppervlakte (m^2)	37.933	46.972	64.193
Opbrengst (kWh per jaar)	8.755.383	10.820.548	14.911.861
Opbrengst (TJ per jaar)	32	39	54
Groei opbrengst t.o.v. jaar ervoor (%)	48 %	24 %	38 %
Percentage van opgaaf (%)	5,46 %	6,75 %	9,30 %

Jaar	Aantal landbouwbedrijven
2017	274
2018	270
2019	265
2020	261
Bron: CBS	
Peildatum: 2020	

Programma 4: Bestuurlijk Winterswijk

E-diensten / jaar	2017	2018	2019	2020
Afspraak maken	1548	1586	1885	2753
Uittreksel BRP	157	179	183	272
Snoeihout verbranden	6	86	71	49
Gevonden of verloren voorwerpen	339	371	368	356
Ontheffing blauwe zone	9	8	20	12
Geheimhoudingsverzoek	2	1	3	7
Naamgebruik wijzigen	9	5	6	13
Afschrift burgerlijke stand	214	250	224	293
Nee Ja sticker	117	152	171	186
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen + toestemming jaarlijks kwijtscheldingsonderzoek	149	106	159	147
Verzoek plaatsing tekst op informatiezuilen	28	21	1)	1)
Melding vellen houtopstand /zieke bomen	3	20	12	29
Aanvraag projectsubsidie	5	15	17	15
Verhuizing binnen de eigen gemeente	625	477	579	883
Vestiging in de gemeente	290	212	284	443
Aanvraag rioolaansluiting	36	40	41	35
Vaststellen activiteitensubsidie, projectsubsidie of subsidie voor het schooljaar	47	45	44	46
Activiteitensubsidie muziekverenigingen, speeltuinverenigingen of jeugd- en jongerenwerk	88	78	83	70
Verhuur leegstaande woning vergunningen	4	3	0	0
Activiteitenbesluit melding/melding incidentele festiviteit	8	15	15	2
Bezwaarschriften WOZ	47	50	69	58
Gehandicaptenparkeerplaatsen E-dienst	1	0	1	1
Geluidshinder ontheffingen	18	17	11	9
Kiezerspassen	28	2)	2)	2)
Mantelbuis- en kabelvergunningen	99	93	105	11
Collectevergunning	5	3	4	3)
Inzamelvergunning				1
Klachten afhandeling	17	10	7	10
Sluitingsuur ontheffingen horeca	0	0	0	1
Standplaatsvergunningen	8	12	8	9
Terrasvergunningen	2	1	1	6

Persoonsgegevens verstrekkingen	1	3	4)	4)
Burgercheque	9	10	3	4
Aanvraagformulier vergunning brandveilig gebruik tijdelijke bouwsels.	10	1 [5])	5)	1
Ingebruikname openbare grond vergunningen	10	15	19	18
Aanvraag vergunning aanwezigheid speelautomaten	2	0	0	3
Reisdocument vermissing/diefstal	45	89	77	102
BRP-informatieverzoeken	5	0	0	4)
Standplaatsvergunningen weekmarkten	8	5	4	7
Wegen beheer en onderhoud	21	15	28	29
Verkeersbesluit ontheffingen (berijden voetgangersgebied)	1	1	2	6
Kiezerspassen of vervangende stempassen	14	3	19	0
Burgerinitiatief		0	0	1
Stembureauleden benoemingen				194
Exploitatievergunning horeca		3	4	2
Geboorteaangifte				33
Overlijdensaangifte				19
Drank- en horecavergunning				0
Driehoeks- en sandwichborden				0
Kamperen buiten kampeerterrein				0
Organiseren van kansspelen				0
Totaal gebruik e-diensten	**4035**	**4001**	**4545**	**6136**

1) niet meer uitgevoerd door gemeente

2) vervangen door formulier 'kiezerspassen of vervangende stempas'

3) Vervangen door inzamelvergunning

4) aanvraag online niet meer mogelijk

5) vervangen door landelijk formulier

Overzicht producten KCC	2018	2019	2020
Paspoorten	2.176	957	526
Nederlandse Identiteitskaart	2.939	1.248	1.242
Rijbewijs	3.240	3.353	3.065
Eigen verklaring CBR	520	484	338
Uittreksel BRP	425	429	214
Uittreksel Burgerlijke Stand	845	793	356
Verklaring omtrent gedrag	418	261	150
Huwelijken (incl. geregistreerd partnerschappen)	129	123	138
Totaal	**10.692**	**7.648**	**6029**

Veiligheid	2017	2018	2019	2020
aantal high impact misdrijven *	162	130	121	167
gemiddeld cijfer veiligheidsbeleving(schaal 1-10) **	7,5			
percentage mensen dat zich wel eens onveilig voelt **	51%			

Bron: * jaarverslag politie 2017, 2018, 2019 en 2020
Bron: ** onderzoek gemeente Winterswijk 2017

Handhaving
Voor nadere informatie m.b.t. kerncijfers over handhaving wordt verwezen naar het uitvoeringsprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving en het Handhavingsjaarverslag. Het uitvoeringsprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving 2022 wordt naar verwachting in december 2021 vastgesteld door het college van B&W. Het Handhavingsjaarverslag 2021 wordt naar verwachting eind maart 2022 vastgesteld.

Bijlage 6 Beleids- en prestatie indicatoren per programma

In deze bijlage worden de beleids- en prestatie indicatoren weergegeven. De beleidsindicatoren betreffen indicatoren, die voorgeschreven zijn door de VNG.
Bij de beleids- en prestatie indicatoren ziet u de cijfers voor zover aanwezig tot 1 augustus 2020.
Om het onderscheid tussen beleids- en prestatie indicatoren duidelijk te maken zijn de beleidsindicatoren aangegeven met een *.

Programma 1: Zorgen voor Winterswijk

Doelstelling	Afname aantal cliënten dat gebruik maakt van 1e en 2e lijns-zorg en/of afname kosten 1e en 2e lijns-zorg
Prestatie indicator	Aantal cliënten daalt. Budget is toereikend
Werkelijk 2018	Aantal cliënten is licht gedaald. Budget is toereikend geweest.
Werkelijk 2019	Het aantal cliënten en kosten in de 1e en 2e lijns-zorg zijn niet afgenomen. Dit wordt veroorzaakt door een toename van het aantal cliënten als gevolg van de invoering van het abonnementstarief en stijgende tarieven.
Prognose 2020	Het aantal cliënten in de 1e en 2e lijn blijft naar verwachting stijgen mede als gevolg van de coronacrisis. Tevens kan er in de tweede helft van het jaar extra zorg nodig zijn. Cliënten hebben gedurende meerdere maanden geen of andere zorg gehad, dat op meerdere gebieden tot achteruitgang kan leiden.
Prognose 2021	De verwachting is dat als gevolg van de coronacrisis er extra zorg nodig kan zijn, omdat cliënten te laat, geen of andere zorg hebben gehad gedurende langere tijd. Tot nu toe zien we dat het aantal cliënten met Wmo vervoermiddel / rolstoel / woonvoorziening en begeleiding nagenoeg gelijk blijft. Alleen het aantal cliënten hulp bij huishouden blijft stijgen.
Begroting 2022	Het aantal cliënten met een Wmo vervoermiddel / rolstoel / woonvoorziening blijft nagenoeg gelijk of daalt licht. Het aantal cliënten hulp bij huishouden blijft stijgen. Het aantal cliënten begeleiding blijft gelijk of neemt licht af.
Informatiebron	Gemeentelijke Begroting

Aantal cliënten met maatwerkarrangement Wmo per 10.000 inwoners			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2019	690	680	*Waar staat je Gemeente*
2020	660	640	*Waar staat je Gemeente*

Waardering cliënten Wmo ondersteuning gemeenten (% positief – periode 2019)			
	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
Samen naar oplossing gezocht	84	79	*Waar staat Je Gemeente*
Ondersteuning past bij mijn hulpvraag	89	84	*Waar staat Je Gemeente*
Met ondersteuning kan ik beter de dingen doen	81	80	*Waar staat Je Gemeente*
Kwaliteit ondersteuning	90	83	*Waar staat je Gemeente*

Doelstelling	Stabilisatie van het aantal cliënten in 2e lijns zorg in 2022 en daarna een daling van het aantal cliënten in 2e lijns zorg.
Prestatie indicator	Aantal cliënten 2e lijns zorg neem af
Prognose 2021	Aantal cliënten zal naar verwachting stijgen
Begroting 2022	Aantal cliënten zal gelijk blijven
Begroting 2023	Aantal cliënten zal dalen
Informatiebron	*S4SR / GWS*

Jongeren (tot 18 jaar) met Jeugdhulp (%)			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2017	10,1 %	11,4 %	*Waar staat je Gemeente/CBS*
2018	11,0 %	11,8 %	*Waar staat je Gemeente/CBS*
2019	12,1 %	12,3 %	*Waar staat je Gemeente/CBS*
2020	13,0 %	11,9 %	*Waar staat je Gemeente/CBS*

Jongeren (t/m 18 jaar) met Jeugdbescherming (%)			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2018	0,8 %	1,2 %	*Waar staat je Gemeente/CBS*
2019	1,1 %	1,2 %	*Waar staat je Gemeente/CBS*
2020	1,2 %	1,2 %	*Waar staat je Gemeente/CBS*

Jongeren met delict voor rechter (%)			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2017	1 %	1 %	*Waar staat je Gemeente/CBS*
2018	1 %	1 %	*Waar staat je Gemeente/CBS*
2019	1 %	1 %	*Waar staat je Gemeente/CBS*

Jongeren (12-23 jaar) met Jeugdreclassering (%)			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2018	0,4 %	0,4 %	*Waar staat je Gemeente/CBS*
2019	0,3 %	0,4 %	*Waar staat je gemeente/CBS*
2020	0,3 %	0,4 %	*Waar staat je gemeente/CBS*

Kinderen tot 18 jaar in een uitkeringsgezin (%)			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2017	5 %	7 %	*Waar staat je Gemeente/CBS*
2018	5 %	7 %	*Waar staat je Gemeente/CBS*
2019	5 %	6 %	*Waar staat je Gemeente/CBS*

Programma 2: Meedoen in Achterhoek

Doelstelling	Sportstimulering
Prestatie indicator	Het aantal sporters van de gesubsidieerde sportverenigingen
Werkelijk 2018	5.588
Werkelijk 2019	5.523
Prognose 2020	5.600 (in 2020 geen uitvraag gedaan)
Prognose 2021	5.300
Begroting 2022	5.300
Informatiebron	*Eigen bijdrage sportverenigingen*

Niet sporters (%)			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2012	48,1 %	49,9 %	*Waar staat Je Gemeente / RIVM*
2016	46,7 %	48,7 %	*Waar staat Je Gemeente / RIVM*
2020	55,3 %	49,3 %	*Waar staat je Gemeente / RIVM*

Absoluut verzuim (aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar))			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2017	0,5	1,8	*Waar staat je Gemeente/CBS*
2018	n.b.	1,9	*Waar staat je Gemeente/CBS*
2019	1,2	2,4	*Waar staat je Gemeente/CBS*

Relatief verzuim (het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is per 1.000 inwoners leeftijd 5-18 jaar)			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2017	19	27	*Waar staat je Gemeente/CBS*
2018	14	23	*Waar staat je Gemeente/CBS*
2019	14	26	*Waar staat je Gemeente/CBS*

Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deeln. aan het VO en MBO onderwijs)			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2017	2,4 %	1,8 %	*Waar staat je Gemeente/CBS*
2018	1,9 %	1,9 %	*Waar staat je Gemeente/CBS*
2019	2,1 %	2,0 %	*Waar staat je Gemeente/CBS*

Doelstelling	Een aantrekkelijk Winterswijks winkelcentrum
Prestatie indicator	De toename van het aantal bezoekers van het Winterswijkse winkelcentrum
Werkelijk 2018	113.420 unieke bezoekers op weekbasis (o.b.v. 24/7 wifi-tracking door Locatus, op 10 vaste meetpunten in het centrum)
Werkelijk 2019	131.000 unieke bezoekers op weekbasis (o.b.v. handmatige passantentelling uitgevoerd door Locatus bv in maart 2019.
Werkelijk 2020	Geen cijfer beschikbaar. Vanwege aanscherping van de privacy wetgeving is de continue meting op basis van wifi-tracking vervallen. Op basis van de laatste handmatige telling in maart 2019 gaan we regulier uit 131.000 unieke bezoekers op weekbasis. In dit corona jaar is er echter geen betrouwbaar weekgemiddelde te schatten.
Prognose 2021	130.000 unieke bezoekers op weekbasis. Gerekend over de maanden na opheffing van de Lockdown en een volledig geopend winkelcentrum, inclusief horeca.
Begroting 2022	130.000 unieke bezoekers op weekbasis.
Informatiebron	Vanaf november 2017 is het centrum van Winterswijk voorzien van 10 digitale passantentellers, in de Misterstraat, het Weurden, de Meddosestraat, de Ratumsestraat en de Markt. Hiermee worden 24/7 het aantal passanten gemeten. In verband met de aangescherpte privacy-wetgeving wordt m.i.v. 2019 alleen het aantal passanten gemeten en niet met aantal unieke bezoekers)

Doelstelling	Een aantrekkelijk Winterswijks winkelcentrum
Prestatie indicator	Geen toename van het aantal m^2 leegstand in het Winterswijkse winkelcentrum
Werkelijk 2017	4.600 m^2 (in de kern)
Werkelijk 2018	6.200 m^2 (in de kern)
Werkelijk 2019	4.800 m2 (in de kern)
Werkelijk 2020	4.500 m2 (in de kern)
Prognose 2021	6.000 m2 (in de kern). De jaarlijkse schouw moet nog uitgevoerd worden in 2021
Begroting 2022	6.000 m2 (in de kern)

Informatiebron	Monitoringssysteem dat de leegstand (m2) in het Winterswijkse winkelcentrum telt, in de vorm van een jaarlijkse schouw (peildatum: juni 2017).

Kunst en Cultuur

Doelstelling	Minimaal 2 bovenregionale evenementen per jaar
Prestatie indicator	Er zijn minimaal 2 bovenregionale evenementen per jaar
Werkelijk 2017	2
Werkelijk 2018	0
Werkelijk 2019	1
Werkelijk 2020	0
Prognose 2021	0
Begroting 2022	1
Informatiebron	*Feitelijke situatie*

Inkomensvoorziening

Doelstelling	Daling uitkeringsbestand /Aantal uitkeringen in 2018 op niveau 2013 (= 534). Uitkomen met rijksbudget voor uitkeringsbetaling
Prestatie indicator	Aantal uitkeringen
Werkelijk 2018	598
Werkelijk 2019	580
Werkelijk 2020	578
Prognose 2021	584
Begroting 2022	604
Informatiebron	SDOA

Percentage werkloze beroepsbevolking			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2017	4,4 %	4,9 %	*Waar staat je Gemeente*
2018	3,4 %	3,8 %	*Waar staat je Gemeente*
2019	3,1 %	3,4 %	*Waar staat je Gemeente*
2020	3,2 %	3,8 %	*Waar staat je Gemeente*

Banen (Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar)			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2017	731,1	763,0	*Waar staat je Gemeente*
2018	734,4	777,4	*Waar staat je Gemeente*
2019	751,5	793,9	*Waar staat je Gemeente*
2020	793,6	795,9	*Waar staat je Gemeente*

Netto Arbeidsparticipatie (% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking)			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2017	65,7 %	66,7 %	*Waar staat je Gemeente*
2018	66,8 %	67,8 %	*Waar staat je Gemeente*
2019	67,8 %	68,8 %	*Waar staat je Gemeente*
2020	67,6 %	68,4 %	*Waar staat je Gemeente*

Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2017	2%	2%	*Waar staat je Gemeente*
2018	2%	2%	*Waar staat je Gemeente*
2019	2%	2%	*Waar staat je Gemeente*

Personen met een bijstandsuitkering (aantal per 10.000 inwoners 18 jaar en ouder)			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2018	332,8	401,1	*Waar staat je Gemeente*
2019	314,9	381,7	*Waar staat je Gemeente*
2020	398,8	459,7	*Waar staat je Gemeente*

Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners 15-64 jaar)			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2018	569,6	305,2	*Waar staat je Gemeente*
2019	519,0	207,0	*Waar staat je Gemeente*
2020	651,6	202,0	*Waar staat je Gemeente*

Doelstelling	Intensivering contacten met bedrijfsleven
Prestatie indicator	Aantal bedrijfscontactmomenten
Werkelijk 2018	College: 20
Werkelijk 2019	College: 22
Werkelijk 2020	College: 4 fysieke afspraken. Daarnaast veelvuldig digitaal overleg over coronacrisis en andere thema's
Prognose 2021	College: 25
Begroting 2022	College: 25
Informatiebron	*Afsprakenagenda* *Aantal betreft collegebezoeken en 'top 15' bedrijfsbezoeken. Overige individuele afspraken zijn niet meegenomen*

Functiemenging (%)			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2017	50,8 %	52,4 %	*Waar staat Je Gemeente*
2018	51,5 %	52,8 %	*Waar staat je Gemeente*
2019	50,9 %	53,2 %	*Waar staat je Gemeente*
2020	52,0 %	53,2 %	*Waar staat je Gemeente*

Vestigingen van bedrijven (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar)			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2017	134,3	139,6	*Waar staat je Gemeente*
2018	137,7	145,3	*Waar staat je Gemeente*
2019	142,1	151,3	*Waar staat je Gemeente*
2020	148,1	158,4	*Waar staat je Gemeente*

Programma 3: Werkend Winterswijk

Doelstelling	Afhandelen van vergunningsverzoeken binnen wettelijke termijnen
Prestatie indicator	Aantal afhandelingen buiten termijn
Werkelijk 2017	0
Werkelijk 2018	1
Werkelijk 2019	1
Werkelijk 2020	1
Prognose 2021	0
Begroting 2022	0, het streven is om binnen de wettelijke termijnen de aanvragen af te handelen.
Informatiebron	Team Vergunningverlening

Doelstelling	Verhogen kostendekkendheid begraafplaats
Prestatie indicator	% kostendekkendheid
Werkelijk 2017	62%
Werkelijk 2018	64%
Werkelijk 2019	71%
Werkelijk 2020	53%
Begroting 2021	62%
Begroting 2022	53%
Informatiebron	*Jaarrekeningen 2017 t/m 2020 en begroting 2021 en 2022*

Doelstelling	Voldoen aan beeldkwaliteit openbare ruimte (95%)
Prestatie indicator	Schouwresultaat
Werkelijk 2017	Ruim gehaald
Werkelijk 2018	Ruim gehaald
Werkelijk 2019	Ruim behaald
Werkelijk 2020	Ruim behaald
Begroting 2022	Gehaald
Informatiebron	*Schouwverslagen/monitor*

Nieuw gebouwde woningen (per 1.000 woningen) *			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
Werkelijk 2016	3,5	7,2	*Waar staat Je Gemeente*
Werkelijk 2017	2,6	8,2	*Waar staat Je Gemeente*
Werkelijk 2018	3,2	8,6	*Waar staat Je Gemeente*
Werkelijk 2019	3,7	9,2	*Waar staat Je Gemeente*
Werkelijk 2020	6,5	8,9	*Waar staat Je Gemeente*

Demografische druk (%)*			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
Werkelijk 2017	77,4%	69,0%	*Waar staat Je Gemeente /CBS*
Werkelijk 2018	79,0%	69,8%	*Waar staat Je Gemeente /CBS*
Werkelijk 2019	80,2	70,1%	*Waar staat Je Gemeente/ CBS*

Huishoudelijk restafval Kg/inwoner*			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
Werkelijk 2017	61	178	*Waar staat Je Gemeente//ROVA*
Werkelijk 2018	58	17	*Waar staat Je Gemeente /CBS (t/m 2017)/ROVA (2018)*
Werkelijk 2019	54	161	ROVA
Werkelijk 2020 (Q1)	52	n.n.b.	ROVA

Hernieuwbare elektriciteit*			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
Werkelijk 2016	3,1%	12,6%	*Waar staat Je Gemeente /RWS*
Werkelijk 2017	4,7%	13,2%	*Waar staat Je Gemeente /RWS*
Werkelijk 2018	7,5%	17,6%	*Waar staat Je Gemeente /RWS*
Werkelijk 2019	8,8%	20,1%	*Waar staat Je Gemeente /RWS*

Programma 4: Bestuurlijk Winterswijk

Doelstelling	Geen toename permanente bewoning
Prestatie indicator	Aantal overtredingen
Werkelijk 2018	22 illegaal permanent bewoond en 2 twijfelgevallen
Werkelijk 2019	23 illegaal permanent bewoond en 2 twijfelgevallen
Werkelijk 2020	23 illegaal permanent bewoond en 0 twijfelgevallen.
Prognose 2021	Het aantal gevallen van onrechtmatige bewoning kan fluctueren, omdat er regelmatig mensen vertrekken, maar er ook nieuwe gevallen van onrechtmatige bewoning bijkomen. Gelet op de voorgaande jaren is de verwachting dat het aantal gevallen van onrechtmatige bewoning rond de 20 blijft.
Begroting 2022	De afgelopen jaren hebben de toezichthouders wekelijks op alle recreatieparken gecontroleerd op onrechtmatige bewoning van recreatiewoningen. In het Uitvoeringsprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving 2021 is in totaal 550 uur opgenomen voor deze controles. Regulier toezicht blijft nodig om te voorkomen dat de resultaten die de afgelopen jaren met handhaving zijn bereikt te niet worden gedaan.
Informatiebron	*Team Handhaving*

Bedrijfsvoering

Naam Indicator	Eenheid	Bron	2019	2020	2021
Formatie	Fte per 1000 inwoners	*Eigen gegevens*	*6,41 fte*	*6,96 fte*	*6,92 fte*
Bezetting	Fte per 1000 inwoners	*Eigen gegevens*	*6,05 fte*	*6,62 fte*	*6,92 fte*
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	*Eigen begroting*	*€ 537*	*€ 583*	*€ 654*
Externe huur	Kosten als % van totale loonsom regulier personeel en totale kosten inhuur externen.	*Eigen begroting*	*6,7%*	*6,1%*	*3,7%*
Overhead	% van totale kosten	*Eigen begroting*	*12,2%*	*12,2%*	*11,1%*

Doelstelling	Digitale dienstverlening aan de burger
Prestatie indicator	Gebruik e-diensten
Werkelijk 2017	4.035
Werkelijk 2018	4.001
Werkelijk 2019	4.545
Werkelijk 2020	6.136
Prognose 2021	7.500
Begroting 2022	8.000
Informatiebron	*Green Valley zaaksysteem, Key2Burgerzaken, JCC Afspraken, Squit, Djuma*

Doelstelling	Digitale dienstverlening aan de burger
Prestatie indicator	Aantal e-producten en e-diensten
Werkelijk 2017	43
Werkelijk 2018	43
Werkelijk 2019	41
Werkelijk 2020	49

Prognose 2021	62
Begroting 2022	67
Informatiebron	*Green Valley zaaksysteem, Key2Burgerzaken, JCC Afspraken, Squit, Djuma*

Doelstelling	Terugdringen overlast door jeugd
Prestatie indicator	Aantal jeugdgroepen
Werkelijk 2017	0
Werkelijk 2018	0
Werkelijk 2019	0
Werkelijk 2020	1
Prognose 2021	1
Begroting 2022	1
Informatiebron	*Groepsscan Politie Achterhoek Oost*

Doelstelling	Terugdringen fietsendiefstal
Prestatie indicator	Aangiften fietsendiefstal
Werkelijk 2017	76
Werkelijk 2018	44
Werkelijk 2019	64
Werkelijk 2020	73
Prognose 2021	60
Begroting 2022	60
Informatiebron	*Politiecijfers*

Verwijzingen Halt aantal per 10.000 jongeren			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2017	133	131	*Waar staat Je Gemeente / Bureau Halt*
2018	111	119	*Waar staat Je Gemeente / Bureau Halt*
2019	104	132	*Waar staat Je Gemeente / Bureau Halt*
2020	90	110	*Waar staat Je Gemeente / Bureau Halt*

Winkeldiefstallen aantal per 1.000 inwoners			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2017	1,7	2,2	*Waar staat Je Gemeente /CBS*
2018	1,6	2,2	*Waar staat Je Gemeente /CBS*
2019	1,9	2,3	*Waar staat Je Gemeente /CBS*
2020	1,9	2,2	*Waar staat Je Gemeente /CBS*

Geweldsmisdrijven aantal per 1.000 inwoners			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2017	4,0	5,0	*Waar staat Je Gemeente /CBS*
2018	4,0	4,8	*Waar staat Je Gemeente /CBS*
2019	4,3	4,8	*Waar staat Je Gemeente /CBS*
2020	4,6	4,7	*Waar staat Je Gemeente /CBS*

Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) aantal per 1.000 inwoners			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2017	4,3	6,0	*Waar staat Je Gemeente / CBS*
2018	4,1	5,4	*Waar staat Je Gemeente / CBS*
2019	3,7	4,4	*Waar staat Je Gemeente / CBS*
2020	3,7	4,4	*Waar staat Je Gemeente / CBS*

Diefstallen uit woning aantal per 1.000 inwoners			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
2017	1,2	2,9	*Waar staat Je Gemeente /CBS*
2018	0,9	2,5	*Waar staat Je Gemeente /CBS*
2019	0,9	2,3	*Waar staat Je Gemeente /CBS*
2020	0,9	1,8	*Waar staat Je Gemeente /CBS*

Doelstelling	Terugdringen van overlast
Prestatie indicator	Aantal meldingen/signaleringen
Werkelijk 2017	692
Werkelijk 2018	651
Werkelijk 2019	582
Werkelijk 2020	653
Informatiebron	*Jaarcijfers politie*

Gemiddelde WOZ waarde*			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
Werkelijk 1/1/2017	€ 173.000	€ 216.000	*Waar staat Je Gemeente /CBS*
Werkelijk 1/1/2018	€ 179.000	€ 230.000	*Waar staat Je Gemeente /CBS*
Werkelijk 1/1/2019	€ 192.000	€ 248.000	*Waar staat Je Gemeente /CBS*
Werkelijk 1/1/2020	€ 206.000	€ 270.000	*Waar Staat je Gemeente / CBS*

Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (in euro's)*			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
Werkelijk 2018	€ 492	€ 649	*Waar staat Je Gemeente /COELO*
Werkelijk 2019	€ 523	€ 669	*Waar staat Je Gemeente /COELO*
Werkelijk 2020	€ 542	€ 700	*Waar staat Je Gemeente/COELO*
Werkelijk 2021	€ 562	€ 733	*Waar staat je Gemeente/COELO*

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (in euro's)*			
Jaar	Winterswijk	Nederland	Informatiebron
Werkelijk 2018	€ 751	€ 721	*Waar staat Je Gemeente /COELO*
Werkelijk 2019	€ 781	€ 739	*Waar staat Je Gemeente /COELO*
Werkelijk 2020	€ 799	€ 773	*Waar staat Je Gemeente/COELO*
Werkelijk 2021	€ 818	€ 810	*Waar staat je Gemeente /COELO*

Bijlage 7 Baten en Lasten per taakveld

		2022			2023			2023			2024		
taakveld	taakveldomschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0.1	Bestuur	3.200		3.200	2.723		2.723	2.692		2.692	2.599		2.599
0.10	Mutaties reserves	50	-704	-654	50	-232	-182		-163	-163		-172	-172
0.2	Burgerzaken	918	-273	644	909	-236	672	1.036	-486	550	1.035	-499	537
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	158	-125	32	156	-125	31	155	-125	30	154	-125	29
0.4	Overhead	8.269	-100	8.169	8.391	-100	8.291	8.371		8.371	8.326		8.326
0.5	Treasury	1	-440	-439	1	-490	-489	1	-490	-489	1	-490	-489
0.61	OZB woningen	481	-3.473	-2.992	480	-3.503	-3.023	478	-3.533	-3.055	478	-3.533	-3.055
0.62	OZB niet-woningen	20	-2.780	-2.761	20	-2.790	-2.771	20	-2.800	-2.781	20	-2.800	-2.781
0.64	Belastingen overig	137	-50	87	137	-50	87	136	-50	86	136	-50	86
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		-57.012	-57.012		-55.653	-55.653		-55.153	-55.153		-54.903	-54.903
0.8	Overige baten en lasten	1.409	-750	659	190	-150	40	-284	0	-284	-291	0	-291
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.944	0	1.944	1.943	0	1.943	1.942	0	1.942	1.941	0	1.941
1.2	Openbare orde en veiligheid	751	-18	733	756	-18	738	747	-18	728	753	-18	735
2.1	Verkeer en vervoer	5.096	-137	4.959	5.019	-137	4.881	5.245	-137	5.108	5.164	-137	5.027
2.2	Parkeren	93		93	121		121	120		120	119		119
2.5	Openbaar vervoer	6		6	6		6	6		6	6		6
3.1	Economische ontwikkeling	10		10	10		10	10		10	10		10
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	210	-128	81	156	-74	81	155	-74	81	155	-74	81
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	408	-117	291	312	-117	196	312	-117	195	312	-117	195
3.4	Economische promotie	338	-944	-606	338	-997	-659	338	-997	-659	338	-997	-659
4.2	Onderwijshuisvesting	1.576		1.576	1.568		1.568	1.564		1.564	1.564		1.564
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.502	-556	945	1.502	-556	945	1.504	-556	948	1.504	-556	948

		2022			2023			2024			2025		
taakveld	taakveldomschrijving	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
5.1	Sportbeleid en activering	699		699	699		699	699		699	699		699
5.2	Sportaccommodaties	2.498	-666	1.832	2.644	-666	1.978	2.668	-666	2.002	2.629	-666	1.964
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.609		1.609	1.548		1.548	1.487		1.487	1.737		1.737
5.4	Musea	173		173	123		123	123		123	123		123
5.5	Cultureel erfgoed	331	-25	306	301	-25	276	293	-25	268	293	-25	268
5.6	Media	466		466	466		466	466		466	466		466
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.317	-129	3.188	3.172	-129	3.043	3.175	-129	3.046	3.184	-129	3.055
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	12.844	-10.517	2.328	13.123	-10.779	2.344	13.405	-11.048	2.358	13.405	-11.048	2.358
6.2	Wijkteams	1.774		1.774	1.770		1.770	1.763		1.763	1.763		1.763
6.3	Inkomensregelingen	10.268	-8.729	1.540	10.268	-8.729	1.539	10.268	-8.729	1.539	10.268	-8.729	1.539
6.4	Begeleide participatie	6.446	-1.101	5.345	6.381	-1.101	5.280	6.172	-1.101	5.071	5.761	-1.101	4.660
6.5	Arbeidsparticipatie	5.172		5.172	5.012		5.012	5.012		5.012	5.012		5.012
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	904	-8	896	903	-8	895	903	-8	895	903	-8	895
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	6.656	-223	6.433	6.365	-223	6.142	6.116	-223	5.893	6.017	-223	5.794
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	6.187		6.187	6.137		6.137	6.087		6.087	6.087		6.087
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	9		9	9		9	9		9	9		9
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	321		321	321		321	321		321	321		321
7.1	Volksgezondheid	1.291	-2	1.289	1.206	-2	1.204	1.206	-2	1.204	1.206	-2	1.204
7.2	Riolering	3.093	-4.018	-924	2.999	-4.018	-1.018	3.114	-4.018	-904	3.099	-4.018	-918
7.3	Afval	2.575	-2.995	-420	2.576	-2.995	-419	2.575	-2.995	-420	2.575	-2.995	-421
7.4	Milieubeheer	1.750		1.750	1.741		1.741	1.743		1.743	1.744		1.744
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	387	-203	184	356	-203	153	356	-203	153	356	-203	153
8.1	Ruimtelijke ordening	2.131	-597	1.534	1.130	-135	995	1.101	-135	966	1.101	-225	876
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	415	-252	163	1.791	-1.627	164	390	-227	163	389	-255	134
8.3	Wonen en bouwen	202	-584	-382	194	-404	-210	199	-404	-205	200	-404	-204
Eindtotaal		**98.096**	**-97.656**	**439**	**96.023**	**-96.273**	**-251**	**94.198**	**-94.613**	**-414**	**93.671**	**-94.503**	**-832**

Lijst met afkortingen

AAA-rating	Hoogste kredietrating (relatief goede financiële gezondheid)
AB	Algemeen bestuur
ABA	Aanvraag beoordeling arbeidsvermogen
AGEM	Achterhoekse Groene EnergieMaatschappij
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming
AVU	Afvalverwijdering Utrecht
AWLO	Achterhoeks Woonwensen en Leefbaarheidsonderzoek
BAG	Basisadministratie Adressen en Gebouwen
BAW	Bestuursakkoord Water
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
B&W	Burgemeester en wethouders
BIE	Bouwgrond in exploitatie
BIG	Basisline informatiebeveiliging Gemeenten
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BGT	Basisregistratie Grootschalige Topografie
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
boa	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BOR	Besluit Omgevingsrecht
BRP	Basisregistratie Personen
BRO	Basisregistratie Ondergrond
Bso	Buitenschoolse opvang
Cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
CAR-UWO	Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling- Uitwerkingsovereenkomst
CBR	Centraal Bureau Rijvaardigheidsbewijzen
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CLM	Contract- en leveranciersmanagement
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Weg- en Waterbouwkunde en verkeerstechniek
CRvB	Centrale Raad van Beroep
CV	Commanditaire vennootschap
DAV	Dierlijke Afval verwerking
DB	Dagelijks bestuur
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DMJOP	Duurzame Meerjaren onderhoudsplanningen
DSO	Digitaal stelsel Omgevingswet
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
ECAL	Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers
EMU	Europese Monetaire Unie
ENSIA	Eenduidige Normering Single Information Audit
Eonia	Euro OverNight Index Average
Fido	Wet Financiering Decentrale Overheden
GBA	Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens
GEMMA	referentiearchitectuur voor de informatievoorziening voor gemeenten
GFT	Groenten-, Fruit en Tuinafval
GGD (NOG)	Gemeentelijke Gezondheidsdienst (Noord – Oost Achterhoek)
GGI	Gemeentelijke gemeenschappelijke Infrastructuur

GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
GIDS	Gezond in de stad
GIR	Gemeentelijk Incidenten Registratiesysteem
GO-RAL	Gelderland en Overijssel werken aan Regionale aanpak Laadinfra
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GS	Gedeputeerde Staten
GVVP	Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan
GWP	Gemeentelijk Waterplan Winterswijk
HAN	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
HbH	Hulp bij huishouden
HBO	Hoger beroepsonderwijs
HH1	Hulp bij huishouden (schoonmaak bij cliënt)
HH2	Hulp bij huishouden (schoonmaak bij en overname van deel van de regie van de cliënt)
HRM	Human Resources Management
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
ID-baan	Besluit in- en doorstroombanen
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IKC	Integraal Kindcentrum
Interreg	Europese subsidieregeling voor ruimtelijke en regionale ontwikkeling. Dit programma zet zich in voor grensvervaging in Europa
Ioaw	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
KCC	Klantcontactcentrum
LAP3	Landelijk afvalbeheerplan 2017-2029
LEA	Lokaal educatief Agendaoverleg
LEADER	Europese subsidie voor het platteland
LED	Light emitting diode
LHBTI	Lesbiennes, homo’s, biseksuelen, transgenders en interseksuelen
LTO	Land- en Tuinbouworganisatie
MBO	Middelbaar beroepsonderwijs
MFA	Multifunctoionele accommodatie
MIR	Meerjaren Investeringsplanning Ruimtelijke projecten
MJOP	Meerjaren Onderhoud Planning
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
MPG	Meerjaren Perspectief Grondexploitaties
MVA	Materiële vaste activa
N	Nadelig
NAL	Nationale agenda laadinfra
NBTC	Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen
NMa	Nederlandse Mededingingsautoriteit
NSW	Natuurschoonwet
OBW	Ondernemers Buitengebied Winterswijk
ODA	Omgevingsdienst Achterhoek
OM	Openbaar Ministerie
OOV	Openbare Orde en veiligheid
OZB	Onroerendezaakbelasting
P&C-cyclus	Planning & Control cyclus
Pgb	Persoonsgebonden budget
PIP	Plan Inburgering en Participatie
PMD	Plastic, Metaal en Drankkartons
PNIK	Paspoorten en Nederlandse Identiteitskaarten

POP-3	Europees subsidieprogramma voor het ontwikkelen, verduurzamen en innoveren van het Nederlandse platteland
PPS	Publiek-Private Samenwerking
PR	Public relations
Pro	Praktijkonderwijs
RAL	Recreatieschap Achterhoek Liemers
RES	Regionale Energiestrategie
RIEC	Regionaal Informatie en Expertise Centrum
RO	Ruimtelijke ordening
ROVA	Afvalverwerkingsbedrijf
RPW	Regionaal Programma Werklocaties
SD	Sociale Dienst
SDOA	Sociale Dienst Oost Achterhoek
SKB	Streekziekenhuis Koningin Beatrix
SWW	Stichting Welzijn Winterswijk
SZW	Stichting zwembad Winterswijk
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
V	Voordelig
VABS	Vrijkomende agrarische bebouwing
VALA	Vereniging agrarisch landschap Achterhoek
VOG	Verklaring Omtrent Gedrag
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VNOG	Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland
VREWIN	Samenwerkingsverband van Vredense en Winterswijkse ondernemersorganisaties
Vso	Voortgezet speciaal onderwijs
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VVE	Voor- en Vroegschoolse educatie
VVN	Veilig Verkeer Nederland
VVV	Vereniging voor Vreemdelingenverkeer
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingswet
WCAG	Web Content Accessibility Guidelines
WCL	Stichting Waardevol Cultuurlandschap Winterswijk
WGR	*Wet gemeenschappelijke regelingen*
WintLicht	Zuiveringskring Winterswijk-Lichtenvoorde
WIW	Wet inschakeling werkzoekenden
Wkb	Wet kwaliteitborging
WLZ	Wet Langdurige Zorg
WML	Wettelijk minimumloon
Wmo	*Wet maatschappelijke ondersteuning*
Wnra	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
WRS	Winterswijk Regio Stad
WSW	Wet Sociale werkvoorziening
WTC	Winterswijkse Tennis Club
WUh	Winterswijk(ers) Uw huis
WWB	Wet werk en bijstand